

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Lohjalaista kumppanuusajattelua

”Ei tähän mielestäni taloa tarvita vaan halua tehdä yhteistyötä kumppaneina.”

Mette Aatinen

Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelma (YAMK) 90 op

Jätetty arvioitavaksi 9.4.2017

www.humak.fi

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelma (YAMK)

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Mette Aatinen	Sivumäärä 65 ja 9 liitesivua
Työn nimi Lohjalaista kumppanuusajattelua: ”Ei tähän mielestäni taloa tarvita vaan halua tehdä yhteistyötä kumppaneina.”	
Ohjaava opettaja Pia Lundbom	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Apuomena ry, Lohjastuu-projekti, Ulla Korhonen	
<p>Kumppanuus on ajankohtainen ja yleisesti käytetty, mutta harvemmin täsmällisesti määritelty käsite. Sillä voidaan tarkoittaa esimerkiksi väljää yhteistyötä, sopimuksin säädeltyjä velvoitteita ja vastuita, palvelujen ostoa ja myyntiä tai luottamusta. Kumppanuuteen liittyy myös osallistumisen ja sitä vahvemman osallisuuden käsite: aktiivinen kansalaisuus tarkoittaisi sellaisten uusien toimintatilojen luomista, joissa julkisen ja kolmannen sektorin sekä asukkaiden yhteistoiminta mahdollistuisi nykyistä paremmin. Kumppanuusparadigman onkin nähty olevan muutoksessa. Siinä missä ennen keskityttiin valtaan, byrokraatiaan ja standardiratkaisuihin, pyritään tulevaisuudessa pikemminkin demokratiaan, moniäänisyyteen ja dialogiin. Kumppanuus ja siinä esiintyvät ongelmat ovat ajankohtaisia erityisesti kuntaliitosten yhteydessä. Tutkimusten mukaan kuntaliitokset heikentävät ihmisten osallisuuden kokemusta ja luottamusta kuntansa päätöksentekijöihin. Jopa yli 70 prosentissa kuntia luottamustaso on ollut kriittisellä tasolla. Näin ollen kumppanuusajattelun tutkiminen on varsin tärkeää.</p> <p>Tämä opinnäytetyö tarkastelee kumppanuusajattelua Lohjalla. Pääpaino on järjestöjen ja kaupungin välisessä kumppanuudessa, mutta aineistossa kuuluu myös muiden kaupunkilaisten ääni. Tavoitteena on selvittää, mitä Lohjalla ajatellaan kumppanuudesta, mitä sillä tarkoitetaan ja mihin suuntaan sen ajatellaan tai toivotaan kehittyvän. Työn tilaaja on järjestöjen ja kaupungin yhteistyötä kehittänyt Lohjastuu-projekti, jonka työtä jatkaa vuoden 2017 alusta Lohjalle perustettu Kansalaistoiminnan keskus.</p> <p>Käynnistin työni Lohjastuun kumppanuus-illan keskusteluilla keväällä 2016. Sen jälkeen toteutin Lohjalaiset -facebookryhmässä ja kaupungin organisaatiossa webropol-kyselyn, johon sain 64 vastausta. Myös facebookissa käytiin keskustelua kumppanuudesta. Lopuksi tukevoitin aineistoa vielä järjestötoimijoiden ryhmähaastattelulla. Analysoin aineistot fenomenologis-hermeneuttisella analyysillä, jossa painotetaan aineistoa kokonaisuutena. Kumppanuusajattelun tutkiminen on merkitysten tutkimista. Asiat ja ilmiöt saavat merkityksensä suhteessa toisiinsa ja se, minkälainen merkitys jollekin käsitteelle annetaan, määrittelee sen arvon suhteessa muihin asioihin. Ei ole itsestään selvää, että kumppanuudelle annetaan samoja merkityksiä kentän molemmilla laidoilla ja siksi on tärkeää selvittää, mitä tarkoitetaan, kun puhutaan kumppanuudesta.</p> <p>Työni tärkein tulos on luottamuksen suuri merkitys: 32 vastaajaa 64:stä oli sitä mieltä, että luottamus on tärkein tekijä kumppanuudessa. Niinpä myös suurin este kumppanuuden kehittymiselle on luottamuksen puute: 21 vastaajaa merkitsi luottamuksen puutteen tärkeimmäksi. Seuraavaksi tärkeimpänä vastaajat pitivät asenteita, sitoutumista, pelisääntöjä ja vuorovaikutusta. Tässä näkyikin kumppanuusparadigman muuttuminen: tämän aineiston perusteella julkisen ja kolmannen sektorin sekä kuntalaisten keskuuteen kaivataan lisää dialogia, avoimia kohtaamisia ja uusia mahdollisuuksia edustuksellisen demokratian ja byrokratian sijasta. Lohjasta toivottiin kovasti kumppanuuskaupunkia, mutta tällaista kehitystä ei pidetty todennäköisenä.</p> <p>Kuntaliitoksia on tehty Suomessa hyvin paljon ja tulossa on vielä mm. maan suurin kuntaliitos, jos pääkaupunkiseudun kunnat yhdistyvät. Kaikki toimivat mallit, joilla tuetaan luottamusta ja aidon kumppanuuden kehittymistä, ovat tarpeen. On tärkeää tiedostaa, mitä kumppanuudella tarkoitetaan, jotta siinä päästään toimiviin käytäntöihin. Lohja voisi näyttää tässä kehityksessä mallia maakunnassa ja laajemminkin.</p>	
Asiasanat Kumppanuus, yhteistoiminta, luottamus, osallisuus, demokratia	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme in NGO and youth work, Master of Humanities

ABSTRACT

Author Mette Aatinen	Number of Pages 65 + 9 attachments
Title Partnership thinking in Lohja: "We don't need a house, but the will to co-operate as partners."	
Supervisor Pia Lundbom	
Subscriber and/or Mentor Apuomena ry, Lohjastuu-project, Ulla Korhonen	
<p>Partnership is a common and in-time concept, that is rarely defined exactly. It can represent many things like open cooperation, obligations regulated by contracts, buying and selling services or trust. Often concepts like involvement and yet stronger social inclusion are included: active citizenship means creating new arenas, which provide better opportunities for collaboration of public and third sector and citizens. The paradigm of partnership is changing. Earlier paradigm focused in power, authority, bureaucracy and standard solutions, but the future paradigm is all about democracy, polyphony and dialogue.</p> <p>Also, partnership problems are common and they manifest themselves especially in municipal mergers. According to some researches municipal mergers weaken peoples' experience of inclusion and trust in their municipality's policy- and decision makers. The trust level has been critical in even 70 percentages of municipalities. Therefore, it is very important to study partnership thinking.</p> <p>This qualitative study is about partnerships in Lohja. My focus is in partnerships between the municipality and NGOs, but also the citizens' voice can be heard in this study. My aim is to find out how people define partnership in Lohja and in which direction do they think or hope it will evolve. The subscriber of this study is Lohjastuu-project, which tried to develop the cooperation of Lohja municipality and NGOs. Lohjastuu's work is continued by civic action centre, which started in Lohja from the beginning of year 2017.</p> <p>My study started with discussions in a partnership-evening arranged by Lohjastuu in spring 2016. Then I made a webropol-questionnaire in Lohjalaiset-facebook group and in the municipality organization. I received 64 answers. There were also some discussions about partnership in facebook. After that I made yet a group interview.</p> <p>I then made a phenomenological-hermeneutic analysis, which emphasizes the material in whole. Studying the partnership thinking is about studying meanings. Things and phenomena carry meanings in relationship with each other. The meaning that we give to some concept or thing defines its value in relation to other things in our lives. It is not obvious that people include the same meanings in partnership. Therefore, it is important to find out the meanings of partnership.</p> <p>The most important result of my study is the huge importance of trust: 32 participants from 64 thought that trust is the most important element of partnership. So, the biggest obstacle in developing partnership is lack of trust: 21 participants thought so. Next in importance they considered attitude, commitment, rules and interaction. This indicates the change of the paradigm of partnership: based on this material more dialogue, open encounters and new possibilities are needed between the public sector and the NGOs and the citizens – instead of representative democracy and bureaucracy. The participants very strongly hoped that Lohja will become a city of partnerships, but they did not consider that very likely to happen.</p> <p>Many municipal mergers have been made in Finland and we haven't seen the biggest of them yet: the merger of capital region, which has been planned. Therefore, all workable models that create trust and real partnerships will be needed. It is important to be aware of the meanings of the concept to be able to create purpose-built practices. Lohja could lead the way in this development for the province and further.</p>	
Keywords Partnership, democracy, trust, co-operation, social inclusion, active citizenship	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
1.1 Lohjalaista kumppanuutta etsimään	7
1.2 Kehittämistehtävä ja tutkimuskysymykset	9
2 KUMPPANUUS: RAKENTEITA, PROSESSEJA VAI TOIMINTATILOJA?	10
2.1 Kumppanuus rakenteena ja prosessina	10
2.2 Kumppanuus osallisuutena kansalaistalouteen	13
2.3 Luottamuksen puute kantona kaskessa	15
2.4 Luottamus pohja kunnissa ja kuntaliitoksissa	17
3 MERKITYKSILLÄ LADATTU MAAILMA	20
3.1 Monitahoiset merkitykset	21
3.2 Fenomenologis-hermeneuttinen analyysi	23
4 AINEISTON HANKKIMINEN	27
4.1 Kumppanuus-ilta	27
4.2 Webropol-kysely	29
4.3 Facebook-keskustelu	32
4.4 Ryhmähaastattelu	33
5 LOHJALAISTA KUMPPANUUSAJATTELUA	35
5.1 Luottamus ja osallisuus tärkeintä	35
5.2 Kumppanuuden esteet	38
5.3 Hyötyajattelu ja liike-elämän logiikka	42
5.4 Liitosalueiden kumppanuustilanne	43
5.5 Kumppanuuskulttuurin muutos	44
6 YHTEENVETO JA POHDINTAA	49
6.1 Kumppanuuden uusi suunta	49
6.2 Lohjalta laajemmalle	52
6.3 Tutkimuksellisen kehittämistehtävän arviointi	54
LÄHTEET	57
LIITE 1 Kyselylomake	63
LIITE 2 Haastatteluteemat	67
LIITE 3 Tutkimuslupa ryhmähaastattelussa	69
LIITE 4 Facebook -julkaisu Lohjalaiset -ryhmässä	70
LUETTELO KÄYTETYISTÄ KUVISTA JA TAULUKOISTA	71

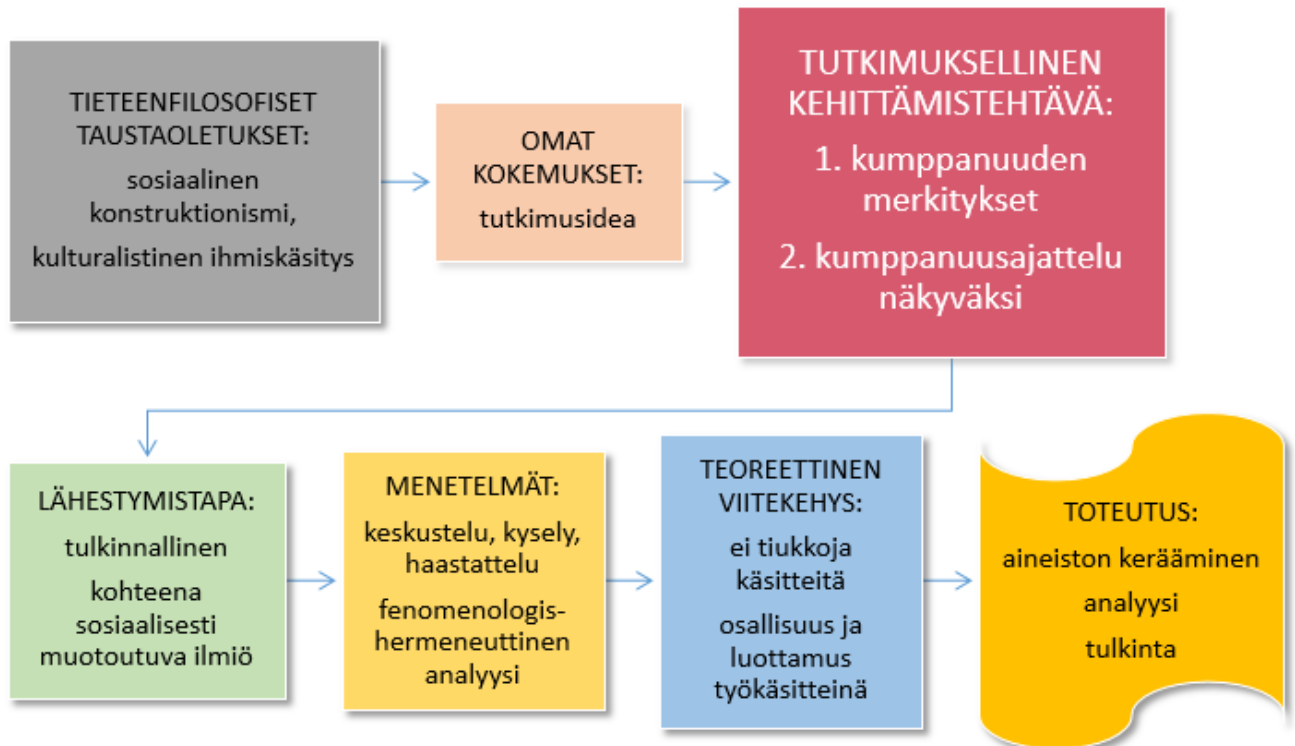
1 JOHDANTO

Tarkastelen tässä opinnäytetyössä lohjalaisten järjestöjen, kaupunkilaisten ja Lohjan kaupungin välistä kumppanuusajattelua. Työn painopiste on järjestöjen ja kaupungin kumppanuudessa. Tavoitteenani on selvittää, mitä Lohjalla ajatellaan kumppanuudesta, minkälaisia merkityksiä kumppanuudelle annetaan ja mihin suuntaan kumppanuusajattelu on kehittymässä. Kyseessä on tutkimuksellinen kehittämistehtävä, jonka tilaaja on lohjalaisen Apuomena ry:n hallinnoima *Lohjastuu-projekti*. Lohjastuu pyrki luomaan edellytyksiä järjestöjen ja kaupungin yhteistyölle ja kehittämään järjestöjen toimintaedellytyksiä. Sen työtä jatkaa vuoden 2017 alussa Lohjalla käynnistetty Kansalaistoiminnan keskus.

Tutkimuksellinen lähestymistapani on laadullinen ja hermeneuttinen eli tulkinnallinen. Tulkinnallisella tutkimusotteella tarkoitetaan ymmärtämiseen pyrkivää ja aineistoa tulkitsevaa lähestymistapaa (Jyväskylän yliopisto 2015). Tietokäsitykseni perustuu sosiaaliseen konstruktionismiin, jonka mukaan ympäröivä yhteiskunta, ryhmä tai sosiaalinen konteksti vaikuttavat siihen, millä tavoilla määrittelemme, havaitsemme ja tulkitsemme todellisuutta. Epistemologinen eli tiedon muodostumista koskeva lähtökohtani onkin, että kaikki tieto on sidoksissa vallitsevaan kulttuuriin. Myös ihmiskäsitykseni on kulturalistinen: ihminen syntyy osaksi sosiaalista järjestelmää, joka muo- vaa häntä ja hänen kokemuksiaan ja samalla ihminen luo itseään osana kulttuuriaan (Kannisto, Heikki 1994, 62). Kumppanuuskin on ilmiö, jota rakennetaan kaiken aikaa puheissa, tutkimuksissa ja hankkeissa ja jolle ei löydy kontekstista riippumatonta määritelmää. Näistä lähtökohdista tutkin kumppanuuteen liitettyjä merkityksiä.

Kuvassa 1 ovat tutkimukselliset lähtökohtani esitettynä Anu Puusan ja Pauli Juutin (2011, 25) pohjalta mukailtuna. Konstruktionistinen filosofia ja omat kokemukseni työelämässä synnyttivät tutkimusidean ja siitä kehittämistehtävän. Tulkinnallisen lähestymistavan seurauksena menetelmiksi valikoituivat keskustelu, laadullinen kysely ja haastattelu. Työni teoreettinen viitekehys on pohdiskeleva ja olen tarkastellut siinä eräitä mahdollisia tapoja ymmärtää kumppanuutta. Toteutin työn niin, että tein ke- vällä 2016 facebook-kyselyn suurelle perusjoukolle ja kesällä ryhmähaastattelun ja lisäksi keräsin aineistoa kumppanuus-illan keskustelussa ja facebook-keskustelusta.

Aineiston analyysi on fenomenologis-hermeneuttinen eli kuvaileva, ymmärtävä ja tulkitseva. Tavoitteena on tulkita ja avata näkyväksi niitä merkityksiä, joita kumppanuuteen on Lohjalla liitetty.

Kuva 1. Tutkimukselliset lähtökohdat ja tehtävän muotoilu. Pusan ja Juutin (2011, 25) pohjalta muokattuna.

Työni keskeisin tulos on se, että luottamusta pidetään kumppanuuden tärkeimpänä osatekijänä – ja siitä koetaan myös eniten puutetta. Kumppanuuteen liitetään vahvaa hyötyajattelua ja kuntaliitosten seurauksena tuntuva epävarmuutta. Aineistostani ilmenee voimakas luottamuspula kaupungin kumppanuushalukkuutta kohtaan, mutta myös järjestöjen keskinäinen epäluottamus ja hajaannus. Valtaosa vastaajista oli sitä mieltä, että Lohjasta ei todennäköisesti tule kumppanuuskaupunkia, vaikka sitä kovasti toivotaankin. Vastaajat olivat myös huolissaan siitä, että kumppanuuskulttuurin muutosta ei ohjaa kukaan. Tilanne onkin kieltämättä monitahoinen ja ristiriitainen. Lohja on julistanut pyrkivänsä Suomen asiakaslähtöisimmäksi kunnaksi, mutta toisaalta kaupunki ei esimerkiksi ole mukana vasta perustetussa järjestöjen Kansalais-toiminnan keskuksessa. Länsi-Uusimaan keskuskaupunkina Lohjalla olisi tilausta näyttää kumppanuusasioissa esimerkkiä muillekin.

1.1 Lohjalaista kumppanuutta etsimään

Lohjalla ei ole järjestöstrategiaa tai kumppanuussopimuksia, joilla järjestöjen ja kaupungin yhteistyötä säädeltäisiin. Näin ei ole kuitenkaan aina ollut. Vuoteen 2013 asti muutamalla suuremmalla sosiaali- ja terveystajärjestöllä oli kumppanuussopimus kaupungin kanssa, vaikka sopimukset säätelivät lähinnä palvelun ostoa ja myyntiä. Sitten tilanne muuttui. Länsi-Uusimaa –lehti (Uotila 2013) uutisoi 23.6.2013: ”Lohja sanoo irti kaikki viisi kumppanuussopimusta” ja kertoi jutussa, että kaupunki aikoo *uudistaa* kolmannen sektorin kanssa tekemänsä kumppanuussopimukset. Reilut kolme vuotta myöhemmin, 22.8.2016 kirjoitti samassa lehdessä lohjalainen opetusneuvos Lauri Leskinen, pitkäaikainen järjestökonkari: *”Aikaisemmin tehdyillä toimivilla sopimuksilla ’pyyhittiin kenties mitä’! Uusia sopimuksia ei syntynyt. Tämä siitä huolimatta, että esimerkiksi valtuuston hyväksymässä Lost-asiakirjassa on useita mainintoja yhteistyöstä kolmannen sektorin kanssa (Leskinen 2016).”*

Kaupungin ja järjestöjen kumppanuudesta keskusteltiin näiden kommenttien välillä yhteisesti Lohjalla kerran perusturvan järjestöavustusten jakamisen yhteydessä, kaupungin kutsusta. Kyseessä oli kuulemistilaisuus, jossa kerrottiin, että sote-järjestöjen vuosivastussumma leikataan murto-osaan entisestä. Uusia kumppanuussopimuksia ei ole tehty. Lohjalaisten järjestöjen, kansalaisryhmien ja kaupungin välillä ei myöskään ole yhteisesti jaettua käsitystä kumppanuudesta. Kumppanuuden merkitystä, sisältöä tai tavoitteita ei ole julkisesti ja yhteisesti määritelty, eikä kaupungilla edelleenkään ole kumppanuus- tai järjestöstrategiaa.

Syyskuussa 2016 kaupunki lähetti järjestöille kumppanuuden aiesopimuksen luonnoksen kommentti- ja palautekierrokselle. Tässä sopimuksessa koko kolmas sektori niputettiin yhden sateenvarjojärjestön, Apuomena ry:n, alle riippumatta sen jäsenyydestä. Aiesopimuksen tai palautteiden kohtalosta ei ole sen koommin kuultu. Joulukuussa 2016 Apuomena ry sai STEA:n (ent. RAY) rahoituksen Kansalaistoiminnan keskuksen perustamiseksi Lohjalle. Rahoitus on jatkoa vuosina 2014-2016 toimineen Lohjastuu-projektin työlle. Lohjan kaupunki ei ole mukana perustettavan Kansalaistoiminnan keskuksen rahoituksessa. Huomattavaa on myös se, että Lohjalle on vuonna 2016 perustettu toinenkin järjestöjen yhteenliittymä: Järjestöjen Yhteisö LJY

ry. LJY:n ovat perustaneet viisi potilasyhdistystä, joilla on oma Järjestökeskus Majakka alle kilometrin päässä Kansalaistoiminnan keskukselta.

Työskentelen järjestössä, jolla ehti olla kumppanuussopimus kaupungin kanssa vain puoli vuotta. Kaupunki irtisanoi sopimuksen ilman perusteluja. Kun sopimusten purkamisesta käytiin vilkasta keskustelua, jäi kumppanuus käsitteenä ajatuksiini itämään. Mistä puhuttiin, kun puhuttiin kumppanuudesta? Tarkoittivatko kaikki käsitteellä samoja asioita? Päätin ryhtyä tutkimaan kumppanuuspuhetta, kumppanuudelle annettuja merkityksiä ja kumppanuuden tilannetta Lohjalla. Jäin pohtimaan, onko mahdollista tehdä sopimuksia sellaiseen ilmiöön liittyen, jonka sisällöstä ei ole yhteistä käsitystä. Miten kumppanuudesta voisi puhua niin, että kaikki puhuisivat samasta asiasta?

Kumppanuuskeskustelu on aloitettava Lohjalla uudelta pohjalta, koska kaupunki ei ole enää sama kuin entisten sopimusten aikaan. Kaupunki on toteuttanut ison organisaatiomuutoksen hallinnossaan ja Lohjaan on liittynyt muutaman viime vuoden aikana useita maalaiskuntia (Sammatti, Karjalohja, Nummi-Pusula). Nykyinen Lohja on pinta-alaltaan suuri kunta, jossa on reilut 47.000 asukasta, joista noin 9.000 asuu entisten maalaiskuntien ja nykyisten kylien alueilla. Asukkaista 81 % asuu alkuperäisen Lohjan kaupungin alueella ja 35 % kaupungin keskustan alueella. Reuna-alueilla eli entisen Karjalohjan alueella asuu 3 %, Nummi-Pusulan alueella 12 % ja Sammatin alueella asuu vajaa 3 % kaupunkilaisista. (Lohja 2016)

Liitokset, organisaatiomuutokset ja tuleva valtakunnallinen sote-uudistus ovat tuoneet ja tuovat kumppanuuskeskusteluunkin monenlaisia kysymyksiä aluedemokratiasta, kyläidentiteetistä, luottamuksesta ja kumppanuuden sisällöistä ja johtamisesta. Tällaiset pohdinnat ovat ajankohtaisia muuallakin Suomessa monien jo tehtyjen ja vielä tulevien kuntaliitosten myötä.

Lisäksi ennakoin, että nyt perustettu Kansalaistoiminnan keskus ja kahden toimintakeskuksen perustaminen saattaa muuttaa Lohjalla järjestöjen asemaa suhteessa kaupungin organisaatioon: joko niin, että järjestöjen yhteistyön vahvistuminen tekee ne riippumattommaksi kaupungin tuesta ja etäisyys osapuolten välillä vain kasvaa tai niin, että järjestöt löytävät sellaisen yhteisen toimintatavan, jonka kautta ne pää-

sevät tulevaisuudessa tiiviimpään keskusteluun ja vahvempaan, strategiseen kumppanuuteen kaupungin kanssa.

1.2 Kehittämistehtävä ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyöni on osa Humanistisen ammattikorkeakoulun Järjestö- ja nuorisotyön ylempää ammattikorkeakoulututkintoa. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö on tutkimuksellinen kehittämistehtävä. Keskityn järjestökentän kehittämiseen ja järjestötyön asiantuntijuuden lisäämiseen, joten työni liittyy hyvin Humanistisen ammattikorkeakoulun työelämälähtöiseen tutkimuslinjaan.

Työni tavoitteena on

- a. löytää niitä merkityksiä, joita järjestöjen ja kaupungin toimijat ja kaupunkilaiset liittävät kumppanuuteen ja
- b. tehdä näkyväksi kumppanuusajattelun sisältöjä.

Etsin siis vastauksia esimerkiksi näihin kysymyksiin:

Mitä kumppanuudella tarkoitetaan Lohjalla, mitä siltä odotetaan, mihin suuntaan sen toivotaan tai pelätään kehittyvän? Minkälaista kumppanuutta kaupunkilaiset tai järjestöt toivovat ja tarvitsevat? Entä kaupunki? Mitä arvoja kumppanuuteen liittyy tai sisältyy? Mitä esteitä kumppanuuden kehittymiselle on? Millä tavalla kuntaliitokset ovat vaikuttaneet kumppanuusajatteluun? Olisiko Lohjalla tarvetta kumppanuustalolle?

Järjestöillä tarkoitan tässä työssä rekisteröityjä tai rekisteröimättömiä yhdistyksiä, seuroja tai jonkin asian ympärille väliaikaisesti ja epävirallisesti järjestäytyneitä lohjalaisia kansalaisryhmiä. *Kaupungilla* tarkoitan Lohjan kaupungin luottamushenkilöitä ja työntekijöitä sekä virallista organisaatiota ja *kaupunkilaisilla* Lohjalla asuvia ja lohjalaiseksi itsensä määritteleviä ihmisiä. Tulkinnalliseen lähtökohtaani sisältyy luontevasti se, että ihminen voi määritellä itsensä useisiin näistä ryhmistä toimiessaan eri rooleissa.

2 KUMPPANUUS: RAKENTEITA, PROSESSEJA VAI TOIMINTATILOJA?

Kumppanuusajattelu on yleistynyt Suomessa EU:n politiikan kannustamana: vuodesta 1988 lähtien on sosiaalista koheesiota painottava kumppanuusperiaate sisältynyt EU:n aluepolitiikkaan (Mirva Glomm 2004, 20). Kumppanuutta on määritelty monella tavalla ja taholla ja esittelen tässä yhteydessä eräitä käyttökelpoisia kumppanuuden määrittelyjä. Esittelen joitakin näkökulmia kumppanuuteen rakenteina, prosesseina ja toimintatiloina.

Luottamus on osoittautunut kumppanuuden keskeiseksi osatekijäksi ja mahdollistajaksi, joten pohdin sitä erikseen. Lisäksi tarkastelen luottamus pohjaa kunnissa yleensä ja erityisesti liitoskunnissa, koska kuntaliitosten vaikutus kuntalaisten päättäjiä kohtaan kokemaan luottamukseen on esiintynyt useissa tutkimuksissa. Käsittelen myös kumppanuutta kansalaistalouden, aktiivisen kansalaisuuden ja osallisuuden näkökulmista.

2.1 Kumppanuus rakenteena ja prosessina

Kumppanuus voidaan ymmärtää rakenteena, mutta minkälaisena? Rakenteiksi on ehdotettu esimerkiksi yhteistyötä, verkostoa tai sopimuksia – tai jotain näiden väli-
muotoja. Myös kumppanuuden prosesseja on mietitty ja onpa kumppanuutta hahmo-
teltu muuttuvien toimintatilojenkin kautta. Heti alkajaisiksi kumppanuustutkija Ritva
Pihlaja (2010, 75) onkin todennut, että usein jää epäselväksi, mitä julkisen ja kol-
mannen sektorin kumppanuudella tarkoitetaan. Tämähän on työni peruslähtökohta.
Käsitteen sisältöä ja osapuolten vastuita ei ole määritelty joko ollenkaan tai ei aina-
kaan riittävän tarkasti.

Mirva Glommin (2004, 20) mukaan määrittelyille on kuitenkin ollut yhteistä tavoite-
uudenlaisesta yhteistyöstä. Pihlaja (2010) puolestaan on ehdottanut, että luottamus,
tietopääoma ja lisäarvo, jotka liike-elämän puolella liitetään kumppanuuteen, toimisi-
vat hyvin lähtökohtina myös julkisen ja kolmannen sektorin kumppanuuksissa, vaikka
toisaalta tässä törmätään sektorien suurempaan erilaisuuteen. Kolmas sektorihan on
kirjava joukko järjestöjä ja muita toimijoita, erilaisia toimintakulttuureja ja tavoitteita.

Pihlaja päätyy lopulta ehdottamaan, että kumppanuus voi olla hyvin vapaamuotoista yhteistyötä, yhteisökumppanuutta, tai toisessa ääripäässään kilpailutettua, sopimus-pohjaista ja määräaikaista eli markkinakumppanuutta. (Pihlaja 2010, 75)

Liike-elämän puolella kumppanuuden rakenteita on todellakin määritelty jo aikai-semmin. Jukka Vesalaisen (2006, 64) mukaan kumppanuudella tarkoitetaan organi-saatioiden linkittymistä keskenään liiketoiminnallista lisäarvoa tavoitellen. Pirjo Ståhle ja Kari Laento (2000) puolestaan ovat sitä mieltä, että kumppanuus on tapa käyttää ja hallita tietopääomaa ja lisätä sen arvoa. Tietopääoman lisäksi kumppanuudessa tarvitaan heidän mukaansa luottamusta, joka on kaiken perusta. Onnistuneita kump-panuussuhteita muodostavat ne, jotka parhaiten osaavat hallita tietopääomaa, luot-tamusta ja lisäarvon tuottamista molemmille osapuolille. (Emt. 2000, 76-77)

Luottamusta ovat pitäneet keskeisenä muutkin tutkijat. Markku Kiviniemi ja Tarja Saarelainen (2009, 40), jotka ovat kehittäneet viitekehystä kumppanuuksien tutkimis-ta varten, kuvaavat kumppanuutta vahvemmin virallistetuksi ja tavoitteellistetuksi ver-kostoksi. He jakavat kumppanuuden rakenteellisesti kehittämis- ja palvelukumppa-nuuksiin ja toisaalta verkoston, yhteistoiminnan ja prosessin näkökulmaan. Kumppa-nuusverkostot ovat kuitenkin heidän näkemyksensä mukaan rakenteiltaan ja rajoil-taan joustavampia, epämääräisempiä ja löyhempiä kuin viralliset organisaatiot. Kivi-niemi ja Saarelainen päätyvät tiivistämään keskeisiksi toimivien verkostojen piirteiksi tasa-arvon, luottamuksen ja avoimuuden vuorovaikutuksessa. (Emt. 2009, 42-47)

Verkoston ja yhteistoiminnan lisäksi Kiviniemi ja Saarelainen näkevät kumppanuuk-sien kehittyvän elinkaariajattelun mukaan, prosessimaisesti. Kumppanuus kehittyy yhteistoiminnasta verkostoksi ja prosessin aikana kumppanit paitsi oppivat toisiltaan, myös luovat yhdessä ongelmien ratkaisukeinoja. Institutionaaliset, strategiset kump-panuudet tarkoittavat esimerkiksi neuvoa-antavia ryhmiä. Operatiivinen kumppanuus taas liittyy enemmänkin tilaaja-tuottajamalleihin, joissa kunta ja järjestöt tuottavat yh-dessä palveluja. Ja suoranaississa palvelukumppanuuksissa järjestöt ovat kuntien palvelujen täydentäjiä. (Emt. 2009, 47-49)

Ståhle ja Laento (2000, 103) ovat onnistuneesti määritelleet kolme kumppanuuden tasoa, jotka on esitelty taulukossa 1. He tarkoittavat operatiivisella kumppanuudella

alihankintatoiminnan tai kaupankäynnin kaltaista suhdetta, jonka tavoitteena on lähinnä kustannusten alentaminen sopimuksen perusteella. Taktisen kumppanuuden tavoitteena on yhdistää prosesseja, poistaa päällekkäisyyksiä ja oppia uutta. Riski on isompi, mutta luottamus syntyy dialogin myötä ja ajan kanssa. Lopulta kumpikin hyötyy toisen osaamisesta. Strateginen kumppanuus tarkoittaa jo yhteisiä päämääriä ja tavoitteita ja se edellyttää osapuolilta tiiviimpää yhteyttä, enemmän joustavuutta ja suurta luottamusta. (Stähle ja Laento 2000, 103)

	OPERATIIVINEN KUMPPANUUS Istuttaminen	TAKTINEN KUMPPANUUS Integrointi	STRATEGINEN KUMPPANUUS Innovaatio
TAVOITE	alentaa kustannuksia, keskittyä omaan ydintoimintaan	yhdistää prosesseja, oppia tehokkaampia toimintatapoja	tuottaa merkittävää strategista etua
TIETOPÄÄOMA	määritelty tuote tai palvelu	osaaminen, toimintakulttuuri, prosessit	ydinosaamisen luovuttamista tai paljastamista
LISÄARVO	taloudellista	toiminnan tehostaminen ja uuden oppiminen	liiketoiminta uudelle tasolle
LUOTTAMUSPERUSTA	sopimus	dialogi, yhteistyö	yhteys, innovatiivisuus, luottamus

Taulukko 1: Erilaiset kumppanuudet (Stähle & Laento 2000,103)

Rakenne- ja prosessinäkökulmien lisäksi kumppanuudella on tarkoitettu myös toimintaa. Ella Mustakangas, Markku Kiviniemi ja Hilikka Vihinen (2003, 51) tutkivat kuntatason kumppanuutta maaseutupolitiikan toimeenpanossa ja tulivat siihen tulokseen, että uudet kumppanuudet luovat uusia toimintatiloja vanhojen, vakiintuneiden rinnalle. He näkevätkin kumppanuuden toimintatapana, jota rakennetaan paikallisesti ja henkilötasolla. (Emt. 2003, 146)

Toimintatiloja pohti myös Mirva Glomm (2004), joka tutki Tampereen yliopistossa kylän ja kunnan suhdetta sosiaalisen pääoman näkökulmasta. Glommin mukaan julkisen sektorin toiminnassa on jo paljon vanhoja kumppanuuksia, mutta erityisesti paikallis- ja aluetason toimijat valtaistuvat, kun uusien kumppanuuksien myötä syntyy heille uusia toimintatiloja, joissa on tilaa monenlaisille toimijoille. Glomm määrittelee

kin kumppanuuden uudenaikaiseksi yhteistyöksi, jossa kokeillaan uusia kokoonpanoja ja toiminta-areenoita. Hän on tullut siihen tulokseen, että *bottom up –toiminta* eli paikallisten toimijoiden tukeminen on ravistellut suomalaisten kuntien hallintokulttuuria ja että onnistuessaan julkisen sektorin ja kansalaisyhteiskunnan kumppanuus vahvistaa kansalaisen roolia yhdenvertaisena toimijana julkisen ja yrityssektorin rinnalla. (Glomm 2004, 20) Tässä lähennyttään aktiivisen kansalaisuuden käsitteitä, joita tarkastelen seuraavassa luvussa.

2.2 Kumppanuus osallisuutena kansalaistalouteen

Kansalaisyhteiskunnan tutkija Aaro Harju (2013) on määritellyt monipuolisesti kumppanuudelle läheisiä osallistumisen, osallisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden käsitteitä. Hänen mukaansa osallisuus on sekä kuulumisen, mukanaolon tunnetta että ”omakohtaisesta sitoutumisesta nousevaa vaikuttamista asioiden kulkuun ja vastuun ottamista seurauksista (Emt. 2013, 2)”. Osallisuutta heikompi mukanaolon kokemus on osallistuminen, jossa ollaan mukana muiden määrittelemässä tilanteessa, mutta kuitenkin aktiivisena subjektina. Harju kiteyttää: ”Kansalaisosallistumisesta voidaan puhua vasta, kun tapahtuu todellinen vallan luovuttaminen kansalaisten käsiin ja kansalaiset voivat vaikuttaa päätöksentekoprosessiin (emt. 2013, 4).”

Kansalaisosallistumisen kasvua ovat korostaneet muutkin tutkijat. Kolmas lähde – ESR-koordinaatiohanke (Minna Ruusuvirta ja Pasi Saukkonen 2010) selvitti vuosina 2008-2010 laajasti järjestöpohjaisten hyvinvointipalvelujen asemaa ja tuottamistapoja. Tulevaisuutta hankkeessa luotasi Ajatushautomo Demos Helsingin tutkijaryhmä, jonka mukaan olisi tärkeää laajentaa ajatusta julkisesta sektorista ja sekoittaa palveluammattilaiset ja amatöörit samoihin tiloihin uuden kumppanuuden nimissä. Tutkijat (Laitio, Neuvonen, Onnela, Rissanen ja Tuomi 2010, 249) lausuvat: ”Uusi kumppanuus edellyttää uudenlaista tapaa nähdä kunnat, kansalaiset, työntekijät ja yritykset.”

Kumppanuutta on siis luonnehdittu myös aktiiviseksi kansalaisuudeksi. Tampereen yliopiston johtamiskorkeakoulun tutkija Sanna Tuurnas (2016) esitti Tulevaisuuden hyvinvointiekosysteemi -seminaarissa ajatuksensa aktiivisesta kansalaisuudesta verkostoina ja kumppanuutena. Tuurnaksen mukaan aktiivinen kansalaisuus ei ole vain

osallisuutta, vaan kumppanuutta, jossa kansalaisella on useita erilaisia rooleja asiakkaana, yhteisön jäsenenä ja vapaaehtoisena. Aktiivinen kansalaisuus on tällöin hallinnollisen reforminkin keskiössä: asiakkaan voimaannuttamisesta siirrytään kansalaistalouteen, yhteistuotannon logiikkaan, jossa asiakas osallistuu palveluprosessien suunnitteluun ja hallintaan. Tämä muutos edellyttää Tuurnaksen mukaan muutoksia organisaatioiden, prosessien, johtamisen ja kulttuurin tasolla, kun siirrytään kohti aidosti kumppanuutta vahvistavia alustoja ja horisontaalisia tilivelvollisuussuhteita. (Tuurnas 2016, 6-10)

Mitä aktiivinen kansalaisuus ja osallisuus kansalaistalouteen tarkoittaisi järjestöille? Deliberatiivisen demokratian tutkimus- ja kehittämispäivässä 28.10.2015 Helsingin yliopiston ja Suomen ympäristökeskuksen tutkijat Pasi Mäenpää ja Maija Faehnle (2015) luonnehtivat perinteistä järjestö- eli kolmatta sektoria kaupungin kumppaniksi, joka vaikuttaa valmistelun ja päätöksenteon kautta, edustaa jatkuvuutta, keskittyy edunvalvontaan ja haluaa vaikutusvaltaa. Tässä yhteydessä nähtiin järjestösektorin rinnalle vähitellen nousevan neljäs, kaupunkilaisten aktivismiin perustuva sektori, jolle on ominaista avoimuus, näkyvyyden hakeminen ja yhdessä tekeminen. Tutkijat peräänkuuluttivatkin turhan byrokratian purkamista ja kansalaisten varhaisia vaikutusmahdollisuuksia jo strategiatasolta lähtien. (Emt. 2015, 9-14)

Vuotta myöhemmin samat tutkijat (Mäenpää ja Faehnle 2016, 1) pohtivat jakamistalouden ulottuvuuksia yhteiskunnallisena muutoksena ja päätyivät siihen, että tasa-arvoisemmalle kansalaistaloudelle on ominaista paikallisuus, sosiaaliset tavoitteet ja se, että kansalaiset ratkovat itse ongelmia ja tuottavat palveluja. Tällainen joustavaa resilienssiä tuottava kumppanuus järjestöjen kanssa on myös kaupunkien intresseissä. (Emt. 2016, 9)

Aktiivisen kansalaisuuden vahvistuminen on tulevaisuudessa kunnille välttämätöntä ja valtiokin on tehnyt useita tämän suuntaisia linjauksia. Ritva Pihlaja (2015) tarkastelee kumppanuuden tarvetta Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän seminaarissa ja luonnehti, että tulevaisuuden kunta on kumppanuuskunta, koska kunnat yksinkertaisesti tarvitsevat järjestöjä kantamaan vastuuta hyvinvointipalveluista. Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM 2014) puolestaan on ennakoanut, että kasvava osa julkiselle sektorille kuuluvista palveluvastuista hoidetaan tulevaisuudessa yksityisellä tai kolmannella

sektorilla. Sosiaali- ja terveysministeriökin (STM 2012) julisti jo Kaste 2012-2015 – ohjelmassaan, että ”Kaste-ohjelmaan järjestöt tuovat kansalaisnäkökulman, asiantuntijuuden ja kumppanuuden etenkin osallisuuden lisäämisessä ja ennalta ehkäisevässä työssä.” OPM:n yhteydessä toimiva Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta (KANE 2015, 15) summaa kuntien ja järjestöjen kumppanuuden kasvavan tarpeen yksiselitteisesti: ”Yleisesti voidaan sanoa, että kuntasektorin näkökulmasta tulevaisuuden järjestöyhteistyö perustuu kumppanuuteen.”

2.3 Luottamuksen puute kantona kaskessa

Luottamus liitettiin edellä useaan kertaan kumppanuuden kehittämiseen rakenteissa, prosesseissa ja myös toiminnassa – eivätkä luottamuspulaan liittyvät ongelmatkaan ole aivan uusia. Jyväskylän kehitysjohtaja Sakari Möttönen (2005, 25) ihmetteli kumppanuusongelmia jo kymmenen vuotta sitten: ”Kun kunnat ovat asukkaidensa yhteisöjä, on oikeastaan aika kummallista, että asukkaiden palvelujärjestelmän ja asukkaiden kansalaistoiminnan väliin on syntynyt nykyisenkaltainen epäluuloisuuden harmaa vyöhyke.” Möttönen totesi, että yhteistyön muotoja etsittäessä ei tarvitse poistaa kaikkia kuntien ja järjestöjen välisiä jännitteitä, vaan etsiä luovalla tavalla uusia tapoja nähdä ja tulkita totutut asiat ja se, että tuotetaan ennen kokemattomia tuotteita ja prosesseja. Ehtona eivät olekaan yksiselitteisesti yhteiset tavoitteet, vaan niiden sijasta molemminpuolinen luottamus ja moraaliset sopimukset. (Emt. 2005, 209-210)

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANE:n puheenjohtaja Eero Rämö (2015) puolestaan on pitänyt huolestuttavana sitä, että kunnat näkevät järjestöyhteistyön pelkästään säästökeinona sen sijaan että kolmanteen sektoriin suhtauduttaisiin tasa-arvoisena kumppanina. Myös Kaija Päivärinta (2010), joka tutki opinnäytetyössään HUS Lohjan tilaaja-tuottajamallin kumppanuuksia, mainitsee, että toista osapuolta saatetaan pyrkiä hyödyntämään ilman vastavuoroista lisäarvon tuottamista. Hänen mukaansa kumppanuutta rakennetaan säännöllisellä yhteydenpidolla, keskusteluilla ja tapaamisilla, joissa vahvistuu sitoutuminen, luottamus ja tasavertaisuus. (Emt. 2010, 80, 86) Hyötyajattelun sijasta voidaan liikkeelle lähteä suhteiden vahvistamisesta ja dialogista, jolla luottamusta rakennetaan ilman reunaehtoja.

Emeritaprofessori Briitta Koskiaho (2014 a) on myös painottanut luottamuksen ja tasavertaisuuden merkitystä kuntien ja järjestöjen välisessä kumppanuudessa: ”Kansalaisyhteiskunnallisia toimijoita on historiallisesti Suomessa pidetty enemmän avustajina kuin julkisen vallan kumppanina sosiaalisen kysymyksen ratkaisemisessa. Kumppanuus edellyttää tasaveroisia suhteita, ei alisteista asemaa.” Koskiaho lisää kumppanuuteen vielä neuvottelua, joustavuutta, toisen kuuntelemista ja yhteiseen hyvään pyrkimistä (Koskiaho 2014 b, 194). Koskiaho asettaakin vastakkain uudenlaisen kumppanuuteen kuuluvat periaatteet, kuten yhteisöllisen demokratian, tasavertaiset toimijat, oikeudenmukaiset arvot, tasapainon, yhteisymmärryksen ja monituotajuuden – ja toisaalta nykyisin vallitsevaan toimintatapaan kuuluvat edustuksellisen demokratian, byrokraattiset määräykset, ostopalvelut, sanktiot, bisneshyödyt ja standardiratkaisut (Koskiaho 2014 c, 11).

Koskiahon tapaan myös Ritva Pihlaja (2015) on todennut, että kumppanuusajatteluun liittyvä kansalaisdemokratian paradigman muutos on vielä kesken. Vanhan paradigman mukaan kyse on vallasta: kansalaisten osallistumisen uskottiin vain tuovan lisää työtä kunnille ja niiden hallinnolle, kun taas uuden paradigman mukaan kansalaisten osallistuminen tarkoittaa konkreettista vastuunottoa ja toimintaa. Pihlajan mukaan kumppanuus voisi käytännössä olla keskustelua, kehittämistä, suunnittelua, palvelua tai budjetti- ja toimijakumppanuutta. Viime kädessä kumppanuusajattelun esteenä ovatkin asenteet, päätyy Pihlaja toteamaan. (Emt. 2015,10-15)

Kumppanuuden ongelmia on tutkittu myös useassa opinnäytetyössä. Hanna Falck (2011, 19-22) tutki Humanistisessa ammattikorkeakoulussa Keski-Uudenmaan alueen yhdistysten kumppanuuden näkymiä ja totesi, että kunnissa halukkuus kumppanuuteen ei välttämättä toteudu käytännön tasolla. Emilia Pakkanen (2013, 13) puolestaan tarkasteli kandidaatin tutkielmassaan Jyväskylän yliopistossa kuntien ja järjestöjen välistä yhteistyötä ja tuli siihen tulokseen, että kunnat odottavat järjestöiltä lähinnä osallistavaa toimintaa lähellä kuntalaisia. Pakkanen (Emt. 2013, 18) totesikin, että verkostomaisen yhteistyön aikaansaaminen edellyttää luottamusta ja aktiivista toimintaa, sen sijaan että vain ajauduttaisiin markkinavetoiseen malliin.

Kumppanuusongelmia on pyritty helpottamaan yhteistyön keskitetyllä koordinoinnilla. Mari Lehtinen (2015) teki Lahden ammattikorkeakoulussa opinnäytetyönään kehittämishankkeen, jonka tavoitteena oli luoda toimintamalli eri sektorirajat ylittävälle yhteistyölle. Hänkin korosti luottamuksen, ilmapiirin ja yksilöiden merkitystä kumppanuudessa kuntien ja järjestöjen välillä ja totesi, että kumppanuusstrategian luominen ja kaikkien osapuolten tavoitteiden tunnistaminen selkeyttää yhteistyötä. Ratkaisevan tärkeää toimintamallin onnistumiselle on löytää puolueeton koordinaattori, joka pitää langat käsissään. (Emt. 2015, 11) Lehtinen muotoilee kauniisti: ”Verkoston keskinäinen, tasavertainen toiminta tukee yhteisen sävelen tavoittelua (Emt. 2015, 47).”

Kansalaisyhteiskuntatutkija Aaro Harju (2013, 7) summaa lopuksi luottamuksen merkityksen kumppanuusongelmien ratkomisessa: ”Yhteisöllisyys, osallistuminen ja osallisuus tuottavat yhteisöihin ja yhteiskuntaan sosiaalista pääomaa.” Hän jatkaa, että sosiaalista luottamuspääomaa vahvistavat yhteenkuuluvuuden tunne, vastavuoraisuus, hyvä tiedonkulku, toimivat ja monipuoliset yhteistyöverkostot ja tasa-arvo. Horisontaalisuus vahvistaa luottamusta enemmän kuin vertikaalisuus. Harju toteaa lisäksi, että Suomessa toteutuu kansainvälisessä vertailussa heikosti kansalaisten ja järjestöjen osallistuminen yhteiskuntapoliittiseen valmistelutyöhön. Luottamuksen kanalta tämä ei ole hyvä lähtökohta. (Emt. 2013, 5)

2.4 Luottamus pohja kunnissa ja kuntaliitoksissa

Kuntaliitokset vaikuttavat asukkaiden kokemaan luottamukseen kuntaansa kohtaan. Muutoksen mittasuhteet eivät ole vähäiset: vuosina 2007-2016 Suomessa on tehty yhteensä 75 kuntaliitosta, joiden kautta kuntien lukumäärä on vähentynyt 431 kunta 313 kuntaan (Kuntaliitto 2016). Länsi-Uudellamaalla Lohjaan liittyi vuonna 2009 Sammatin kunta ja vuonna 2013 liittyivät Karjalohjan ja Nummi-Pusulan kunnat. Liitosneuvotteluissa olivat mukana myös Siuntio ja Inkoo, mutta niiden liittyminen Lohjaan ei toteutunut. Nummi-Pusula oli muodostunut vuonna 1981 kahden naapurikunnan yhdistyessä, joten Lohjan kuntaliitoksissa on mukana kahden kerroksen liitoskuntia.

Kaisu Kumpulainen (2014, 15), joka tutki maaseudun liitoskuntien yhteisöllisyyttä ja yhdistysten asemaa kuntaliitoksen jälkeen, on todennut, että sirpaleisissa liitoskun-

nissa on erityisesti tarvetta kansalaisyhteiskunnan toimijoiden eli järjestöjen suuremmalle roolille, jotta kansalaisvaikuttaminen toteutuisi toivotulla tasolla. Liitoksen synnyttämä kriisi voi aktivoida paikallisyhteisöjä, mutta toisaalta se voi vaikeuttaa yhteistyösuhteiden luomista ja yhteisten tavoitteiden muotoilua. Yhteisöllisyys saattaa olla pitkäänkin kovalla koetuksella, kun liitoskunnasta tulee vähintään kaksinapainen ja luottamus demokraattiseen päätöksentekoon horjuu. Kumpulainen huomauttaakin, että kunta pystyisi aktiivisella toiminnallaan paljon edistämään vuorovaikutusta ja uusien kylien eli entisten kuntien myönteistä suhtautumista liitoskuntaan päin. (Kumpulainen 2014, 42-56)

Kumpulainen (2014, 48) toteaa lisäksi, että järjestöjen merkitys yhteisön kantavana voimana korostuu, kun pienestä kunnasta tulee kylä. Erityisesti kylä- ja kotiseutu yhdistyksillä on keskeinen rooli alueensa asukkaiden toimijuuden tukemisessa, kun entinen kotikunta muuttuu osaksi suurempaa. Kumpulainen kuvaa myös kylän ja kunnan uutta suhdetta, joka ”rakentuu yhteistyöstä, henkilösuhteista, kuulemisesta, neuvotteluista, alueellisista toimielimistä, kunnallispolitiikasta – ja myös keskinäisistä taisteluista (Emt. 2014, 55)”. Kumpulainen korostaa myös, että kun rakennetaan kumppanuuksia kansalaisyhteiskunnan ja julkisen sektorin välille, vastuuta ei voi vain kaataa kolmannelle sektorille. Ihmisiä ei voi pakottaa kumppanuuteen, vaan toiminnan vahvuus on nimenomaan sen vapaamuotoisuudessa (Emt. 2014, 60-62).

Minna Mäkinen (2007) tutki Jyväskylän yliopistossa Säynätsalon kunnan ja Jyväskylän kaupungin liitosta kulttuurisena ilmiönä kymmenisen vuotta sitten, kun kuntaliitoksien kuumien kausi oli alkamassa. Hän tuli siihen tulokseen, että kuntaliitos voi viedä ihmisten kotiseutuajatteluun pohjautuvan hallinnan tunteen, kun päätöksenteon loitoneminen keskuskuntaan heikentää osallisuuden kokemusta. Jos päätöksenteon koetaan siirtyneen etäälle, kuntalaiset tuntevat menettämisen ja hajaantumisen tunteita ja tässä prosessissa osallisuus ja osattomuuskin tulevat uudelleen määritetyiksi. Mäkinen totesi myös, että kuntaliitosten yhteydessä syntyy kuohuntaa ja keskustelua omasta identiteetistä uudessa kunnassa. (Emt. 2007, 111-115)

Myös Marianne Pekola-Sjöblom (2011) teki Kuntaliitolle tutkimuksen kuntalaisten osallistumisesta liitoskunnissa vuonna 2008. Tutkimukseen osallistui 65 kuntaa. Tutkimuksessa todettiin, että kuntalaisten kuntaan samaistuminen oli oleellisesti yhtey-

dessä luottamukseen kunnan päätöksentekoa kohtaan. Peräti 72 prosentissa kunnista todettiin luottamustason olevan kriittinen. (Emt. 2011, 159-161) Tutkimusta jatkettiin vuonna 2015, jolloin vain 26 % vastaajista luotti kuntansa päättäjiin. Epäluottamus oli suurinta liitoskunnissa ja erityisesti niiden reuna-alueilla. (Pekola-Sjöblom 2015, 13-21)

Kuntasektorin vaikeuksia kumppanuudessa ja luottamuksen rakentamisessa sekä järjestöjen että kuntalaisten suuntaan on tutkittu ja pohdittu muutenkin. Soste ry:n Riitta Särkelä (2013, 12) on todennut, että järjestökentän rooli ja yhteistyösuhteet muiden toimijoiden kanssa ovat vaikeutuneet ja muuttuneet 1990-luvulta lähtien erityisesti siksi, että julkinen valta on tullut hyvin varovaiseksi ja kumppanuussopimukset ovat käyneet harvinaisiksi. Vuoden 2012 Järjestöbarometrissa (Soste 2012) todettiin, että sosiaali- ja terveysalan järjestöt kokevat kuntien suhtautumisen järjestöihin pääasiassa hyväksi ja arvostavaksi. Kunnissa kuitenkin suhtaudutaan positiivisemmin järjestöihin vapaaehtoistoiminnan tarjoajina ja yhteisöllisyyden rakentajina kuin vaikuttajina ja strategisina kumppaneina. Kunnat eivät myöskään aina osaa hyödyntää järjestöjen osaamista ja kokemusasiantuntijuutta.

YLE uutisoi 26.2.2017 aivan uudesta, joulukuussa 2016 tehdystä tutkimuksesta, jonka mukaan suomalaisten luottamus päättäjiin on hataraa. Tutkimuksen teki Kunnallisan Kehittämissäätiö (KAKS 2017) ja sen mukaan 60 % suomalaisista ei luota oman kuntansa päättäjiin kovinkaan paljon tai ei ollenkaan. Luottamus oli vieläpä vähentynyt muutamalla prosenttiyksiköllä kolme vuotta aiempaan tutkimukseen verrattuna. Tutkimusjulkaisussa todettiin mielenkiintoisesti, että ”Luottamus päivittyy jatkuvasti vastauksena muuttuviin olosuhteisiin ja tapahtumiin (Emt. 2017).” Luottamus ei olekaan muuttumaton asiointi, vaan siihen voidaan aktiivisesti vaikuttaa.

Ritva Pihlaja (2014, 7) totesikin 3.9.2014 Lohjalla järjestetyssä lähidemokratiaillassa saman, minkä Kunnallisan Kehittämissäätiö (KAKS 2017) julkaisi nyt uudessa tutkimuksessaan: jo nyt seitsemässä kunnassa kymmenestä kuntalaiset eivät luota kuntansa päätöksentekoon ja tutkimusten mukaan kuntien sisäiset alueelliset erot vain kasvavat kuntaliitosten myötä. Pihlaja näki tilanteen yhtenä ratkaisumahdollisuutena sen, että pitkään toimineella aluelautakunnalla on vahva paikallistuntemus ja asema ja kyky kantaa vastuuta myös vaikeissa päätöksissä – vaikka toisaalta alueellinen

toimintatapa voi olla ristiriidassa kunnan johtamiskäytäntöjen kanssa ja alueellisten toimielinten elinkaari on usein lyhyt myös kehittämisessä. (Pihlaja 2014,12-13)

3 MERKITYKSILLÄ LADATTU MAAILMA

Kumppanuuskäsitysten tutkiminen on merkitysten tutkimista. Kun tutkitaan merkityksiä, tarkastellaan sekä sitä, miten asia tai ilmiö ymmärretään että sitä, minkälaisen aseman eri ihmiset antavat ilmiölle. Merkitykset ylläpitävät ja järjestävät ajatteluamme, elämäämme ja maailmaamme. Ne asettavat asiat ja ilmiöt paikoilleen elämismaailmassamme, koska ne kertovat tärkeydestä, sisällöstä ja asioiden suhteista toisiinsa. Merkitykset myös muuttuvat ja vaihtelevat, eikä niistä läheskään aina olla yhtä mieltä.

Pertti Alasuutarin (2001) mukaan merkityksellisiä eivät ole pelkästään asiat, joilla on ihmiselle käytännön merkitystä, vaan myös sellaiset, jotka ovat yhteydessä ihmisen tapaan selittää asioita. Tällainen tapa ilmenee esimerkiksi ilmiöiden ja asioiden luokitteluina ja kielen ja yhteiskunnan rakenteina. Näin ollen ihmiset käyttävät, soveltavat ja tuottavat merkitysjärjestelmiä ja rakenteita jäsentäessään maailmaa ja toimiessaan siinä. (Alasuutari 2001, 52,63) Kuntalaiset tai järjestöaktiivit kokevat kumppanuuden kaupungin kanssa eri tavoin ja kaupungin päättäjät näkevät kumppanuudessa erilaisia sisältöjä ja tarpeita kuin kuntalaiset. Toisin sanoen kumppanuuteen sisältyviä ja liittyviä asioita luokitellaan, jäsennetään ja muodostetaan eri tavoilla riippuen siitä, mistä tai kenen näkökulmasta asiaa katsotaan. Jos näistä sisällöistä ei keskustella, kumppanuuspuhe ei osu maaliin vaan osapuolet puhuvat toistensa ohi.

Kumppanuuskäsitysten ja kumppanuudelle annettujen merkitysten tutkiminen on fenomenologis-hermeneuttista tutkimusta. Fenomenologia on filosofian suuntaus, jossa painotetaan subjektiivisia kokemuksia, koska tieto maailmasta välittyy kokemisen kautta. Koska kaikki kokemukset merkitsevät ihmiselle jotakin, kokemus muotoutuu merkitysten mukaan. (Jyväskylän yliopisto 2015; Tuomi ja Sarajärvi 2013, 34) Jos järjestötoimija soittaa kaupungin viranhaltijalle kysyäksään kokoustilaa yhdistyksen kevätkokoukselle, kohtaamisen merkitys on erilainen puhelinlinjan eri päissä. Merki-

tyksiä syntyy kaikissa kohtaamisissa, eikä tapahtumaan tarvitse liittyä mitään juhlalista. Arki on täynnä kokemuksia ja niiden merkityksiä.

Timo Laine (2015, 29) korostaakin kokemuksen, merkityksen ja yhteisöllisyyden keskeisyyttä fenomenologisessa ja siihen läheisesti kuuluvassa hermeneuttisessa ihmis-käsityksessä. Myös Hanna Vilkan (2014) mukaan fenomenologisen lähestymistavan tärkeimpiä käsitteitä ovat kokemus, merkitys ja yhteisöllisyys. Tutkija käyttää ensisijaisena tutkimisen lähtökohtanaan omaa käsitystään ihmisestä, kokemuksesta ja merkityksistä. (Laine 2001, 31 ja Varto 1992, 26–27 teoksessa Vilka 2014, 111) Oma lähtökohtani on sosiaalinen konstruktionismi, jonka mukaan todellisuus rakentuu vuorovaikutuksessa kielen avulla. Kirsi Juhila muotoilee konstruktionismin yleisen idean näin: ”Maailma voidaan puheissa ja kirjoituksissa konstruoida monella tavalla, rakentaa siitä rinnakkaisia versioita (Juhila 2016, 371).” Kumppanuuspuhe on tällaista konstruointia ja on tärkeää selvittää, minkälaisia versioita maailmasta siinä tuotetaan.

Jukka Törrönen (2005, 154-155) on puolestaan todennut, että julkinen keskustelu voidaan ymmärtää valtakamppailuna ongelman määrittelystä, päämääristä ja siitä, millainen tieto antaa toiminnalle oikeutuksen. Juuri tämä valtakamppailu antaa merkityksenannolle merkityksen. Merkitysten määrittelijä luo yhteistä todellisuutta, jossa elämme ja on tärkeää tuoda määrittelyn takana olevaa ajattelua näkyviin. Seuraavassa pohdin enemmän merkitysten muodostumista ja sen jälkeen avaan fenomenologis-hermeneuttisen analyysin toteutuksen tässä opinnäytetyössä.

3.1 Monitahoiset merkitykset

Pentti Moilanen ja Pekka Räihä (2010, 46) toteavat, että merkitykset voivat olla tiedostettuja tai piileviä, ne niveltäytyvät toisiinsa ja muodostavat monitasoisia merkitysjärjestelmiä. Onko kumppanuuden tärkein elementti luottamus vai ovatko sopimukset tärkeämpiä? Kumpi kertoo enemmän kumppanuuden tasosta: yhteiset tavoitteet vai neuvotteluhaluus? Vastauksesta riippuu, minkälaisen sisällön kumppanuus saa ja toisaalta kumppanuuskäsityksestä riippuu, minkälainen vastaus annetaan. Jos piilevä tai määrittelemätön merkitys on esimerkiksi yksipuolinen hyötysuhde, ei luottamus

olekaan välttämättömän tärkeä osa kumppanuutta. Tavoitteet ja sopimukset ovat silloin tärkeämpiä. Näin asiat saavat merkityksensä suhteessa toisiinsa ja kumppanuuspuheessa voi löytää monitahoisia merkityksiä.

Arkielämämme on merkityksillä ladattua, vaikka emme tavallisesti ajattele sitä sen kummemmin. Peter L. Berger ja Thomas Luckmann (2009, 31-32) ovat perehtyneet todellisuuden sosiaaliseen rakentumiseen sosiologisesta näkökulmasta. He ovat todenneet, että arkiymmärrys koostuu monista itsestään selvinä pidetyistä elämän ilmiöiden tulkinnoista. Arkielämä järjestyy ihmisen mielessä järjestelmänä, jota jäsentää kulttuuri ja aivan erityisesti kieli: ”Tällä tavoin kieli antaa koordinaatit elämälleni ja täyttää sen merkityksellisillä asioilla (Emt. 2009, 32).” Ihminen antaa asioille ja ilmiöille nimiä, jotka kuvaavat ja myös muodostavat merkityksiä. Käytetyt ilmaisut kertovat tärkeysjärjestyksistä, suhteista ja asioiden asemasta ja toisaalta myös ylläpitävät ja rakentavat tärkeysjärjestyksiä ja suhteita. Siksi onkin tärkeää tutkia sitä puhetta, jolla kumppanuutta rakennetaan. Ei ole ollenkaan varmaa, että luottamus, sitoutuminen tai vuorovaikutus tarkoittavat kaikille osapuolille samoja asioita.

Kumppanuuspuhe on siis kieltä, jolla ilmiön merkityksiä rakennetaan. Berger ja Luckmann (2009, 51) ovatkin todenneet myös, että puheessa rakennetaan luokittelumalleja. Esimerkiksi ilmaisut *kaupunki* tai *järjestö* tai *kolmas sektori* voivat olla tällaisia luokittelumalleja. Järjestön parissa toimivien tai kaupunkilaisten näkökulmasta kaupunki voi tarkoittaa viranhaltijoita, luottamushenkilöitä, lautakuntia tai kaikkia kaupungin maantieteellisellä alueella asuvia. Kuka tai mikä silloin on se kaupunki, joka koetaan tai halutaan kumppanuuden toiseksi osapuoleksi? Toisaalta kolmas sektori saatetaan niputtaa yhteen, vaikka järjestökenttä koostuu suuresta kirjosta isoja ja pieniä eri alojen yhdistyksiä, verkostoja ja kokoonpanoja. Ovatko järjestöt osa kaupunkia? Yksi ryhmähaastattelussa mukana olleista järjestötoimijoista kysyikin aiheellisesti: ”*Ni sitte, miten me puhutaan kaupungista, miten me niin ku yhdessä tehdään sitä kaupunkia. – Että ollaanko me niin ku ääripäässä vai ollaanko me tekemässä niin ku sitä samaa kakkua sinne.*”

3.2 Fenomenologis-hermeneuttinen analyysi

Merkitysten tutkiminen on tulkinnallista, hermeneuttis-fenomenologista tutkimusta. Hanna Vilkka (2014) painottaa, että tutkijan on kerrottava oma esiyymmärryksensä ja lähtökohtansa tutkittavan ilmiön merkityksistä. Merkitysten näkeminen ja tajuaminen aineistossa perustuukin Vilkan mukaan pitkälti tutkijan omaan elämänkokemukseen. (Emt. 2014, 111) Soila Judén-Tupakan (2007, 65) mukaan fenomenologia sopii analyysimenetelmäksi prosessimaisiin ilmiöihin, joita ei voida pysäyttää tai joita värittävät vahvat esioletukset ja hiljainen tieto. Kumppanuus on juuri tällainen ilmiö. Judén-Tupakka toteaa myös, että fenomenologisessa tutkimuksessa voi olla tarpeen soveltaa useita erilaisia aineiston hankinnan ja analysoinnin menetelmiä ja teorioita (Emt. 2007, 85).

Hanna Vilkka (2014, 113) painottaa lisäksi fenomenologisen tutkimuksen teoreettista viitekehystä, mutta aikaisempia tutkimuksia ja malleja tarvitaan kuitenkin vasta sitten, kun aineistoa tulkitaan ja on aika suhteuttaa omia tulkintoja viitekehysten antamaan kriittiseen näkökulmaan. Vilkka (Tuomi ja Sarajärvi 2002, 102 teoksessa Vilkka 2014, 115) selventää aineistolähtöistä sisällönanalyysiä fenomenologisella lähestymistavalla toteutettuna niin, että fenomenologisessa tarkastelussa aineistoa käsitellään koko ajan kokonaisuutena. Aineistoa ei siis pelkistetä eikä pureta pieniin yksiköihin. Aineisto kuvaa ilmiölle annettuja merkityksiä jossakin tilanteessa ja vain kokonaisuus paljastaa merkitykset. Fenomenologinen tulkinta yhdistyy hermeneuttiseen ymmärtämiseen.

Fenomenologian kanssa läheinen tutkimusfilosofia onkin hermeneutiikka, jonka mukaan ”todellisuus on merkitysten läpäisemää ja niiden tutkiminen on esiintyvien ilmiöiden merkitysten etsintää (Judén-Tupakka 2007, 64).” Keskeistä hermeneutiikassa on ymmärtäminen ja tulkinta. Hermeneuttisen kehän mukaan ymmärrys lisääntyy kehämäisessä prosessissa, jossa esiyymmärryksen pohjalle rakentuu uutta ymmärrystä ja tulkintaa aineiston kanssa keskustellen.

Fenomenologis-hermeneuttinen sisällönanalyysi etenee siis niin, että tutkijan ymmärrys asiasta syvenee matkan varrella. Tutkijalla on esiyymmärrys asiasta ja hänen tulee reflektoida omaa viitekehystään koko tutkimuksen ajan. Kun aineisto on hankittu, tut-

kija lukee sitä useita kertoja ja hahmottaa vähitellen aineistosta olennaisia merkitys-rakenteita, yhdistelee niitä ja etsii kokonaiskuvaa tutkittavasta ilmiöstä. Kun aineistos-ta on löytynyt keskeinen merkitysrakenne, tutkija voi alkaa tarkastella tuloksia tutki-muskysymyksen näkökulmasta ja keskusteluttaa tuloksiaan aiemmin tehtyjen tutki-musten ja teoriansa kanssa. (Timo Laine 2010, 44-45)

Fenomenologisesta analyysistä on esitetty useammanlaisia versioita, joista valitsin Soila Judén-Tupakan (2007, 69-83) kuvaamat seitsemän askelta yhdistettynä her-meneuttiseen tulkintaan. Näin kuvattuna vaiheet ovat selkeitä ja käytännöllisiä:

1. *Ilmiön mahdollisimman tarkka kuvaaminen ja sen ääriviivojen asettaminen.* Tämä vaihe toteutui opinnäytetyössäni pitkän ajan kuluessa. Esiymmärrys kumppanuuden merkityksistä syntyi jo tutkimusidea mieltiessäni ja sen poh-jalta syntyi jäsentynyt kehittämistyön kohde ja tutkimuskysymys. Olen seurannut kumppanuuskeskustelua ja -tutkimusta jo vuosien ajan ja aloitin työni käymällä läpi suuren määrän tutkimustietoa aiheesta ja laatimalla tutkimustie-dosta kokonaisuuden ajatteluni lähtökohdaksi.
2. *Toisessa vaiheessa siirretään syrjään kaikki, mitä aiheesta tiedetään ja pyri-tään katsomaan ilmiötä uusin silmin.* Aloin lukea aineistojani jo ennen kuin olin saanut kaiken kerättyä. Kumppanuusillan jälkeen kertosin keskusteluja ja ky-selyn jälkeen lisäsin luottamuksen tarkastelua teoriapohjaan.
3. *Kuvataan se, mitä on saatu tietää.* Etsitään yhteyksiä, suhteita ja riippuvuuuk-sia. Merkityksiä alkaa tulla esiin. Luottamuksen merkitys alkoi korostua kaikis-sa aineistoissa, kun yhdistin niitä. Myös osallisuus ja hyötyajattelu korostuivat yllättävällä tavalla.
4. *Tarkistetaan, onko kuvaus todella peräisin aineistosta ja sen tulkinnasta.* *Muodostetaan merkitysverkostoja.* Tässä vaiheessa tulkinnan luotettavuutta voi parantaa aineisto- ja menetelmätriangulaatiolla. Päätin tehdä ryhmähaas-tattelun sen jälkeen, kun luottamuksen merkitys painottui kyselyn aineistossa niin voimakkaasti. Halusin syventää aihetta ryhmähaastattelulla ja tarkistaa tulkintani.

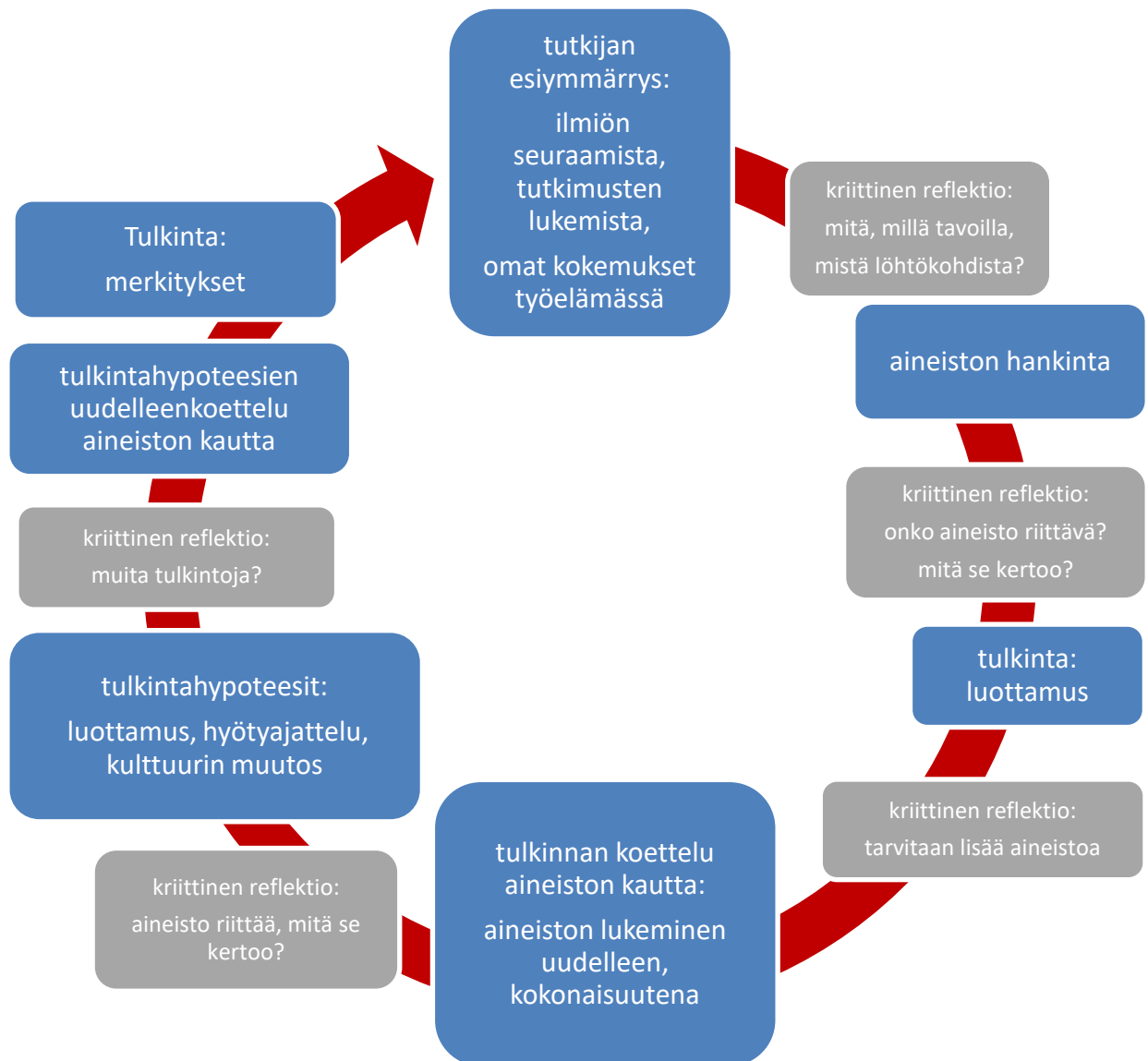
5. *Kuvaus ilmiöstä tuntuu valmiilta.* Ryhmähaastattelun jälkeen aineisto alkoi toistaa itseään: samat aiheet esiintyivät kaikissa aineistoissa samalla tavalla.
6. *Suljetaan pois tutkijan oma esiymmärrys ilmiöstä ja aloitetaan uusi hermeneuttinen kehä uuden ymmärryksen pohjalta.* Luottamuksen vahva merkitys sysäsi hermeneuttisen kehän uudelle kierrokselle ja ryhdyin tarkastelemaan aineistoa uudelleen.
7. *Tulkitaan ilmiön merkitykset teoreettisen viitekehyksen kanssa keskustellen.* Pääsin tähän pohdintavaiheeseen kahdeksan kuukautta kumppanuusillan jälkeen. Alussa laatimani teoreettinen pohja antoi tukevan viitekehyksen tulkinnoilleni. (Judén-Tupakka 2007, 69-83)

Timo Laine (2015, 38) puolestaan kuvaa hermeneuttista kehää kierroksena, joka alkaa tutkijan esiymmärryksen tarkastelusta ja etenee joka askeleella kriittisen reflektion kautta tulkintaan, tulkinnan koetteluun aineiston avulla, hypoteesiin ja lopulta uudelleen tutkijan ymmärrykseen. Olen esittänyt oman hermeneuttisen kehäni kuvassa 2. Hermeneuttinen kehä toteutui niin, että ensin etsin ja luin kumppanuudesta kaiken, mitä löysin. Sitten selvensin itselleni tutkimukselliset lähtökohtani ja muotoilin tutkimusidean. Päätin, millä tavalla kerään aineistoa. Muodostin kyselylomakkeen esiymmärrykseni ja kumppanuusillan teemojen pohjalta ja teemahaastattelun puolestaan kyselyn aineistosta koottujen teemojen perusteella, joten aineisto- ja menetelmätriangulaatio vahvisti tulkintaa pitkin matkaa.

Kun aineisto oli koottu, keskityin lukemaan sitä rauhassa, teemoittelin sitä eri tavoilla ja hahmotin käsitystä ilmiöstä sellaisena kuin se näissä aineistoissa ilmenee. Etsin yhteyksiä sekä aineistojen että eri vastaajaryhmien väliltä. Aineistosta erottui teemoja, joita aloin tarkastella enemmän. Koko prosessin ajan aineisto oli kokonaisuutena työssä mukana ja teoria, aineisto ja oma ymmärrykseni keskustelivat keskenään.

Luottamuksen painottuminen aineistossa ilmeni vasta kyselyn tuloksia tutkiessani ja se sysäsi hermeneuttisen kehän uudelle kierrokselle. Päätin syventää luottamusteemaa vielä ryhmähaastattelussa. Lopuksi keskustelutin pohdinnassani aineistoja ja

tuloksia teoriakehyksen kanssa. Tein siis fenomenologis-hermeneuttisen analyysin: teorian avulla pääsin ilmiön kuvauksesta sen tulkintaan ja merkitysten ymmärtämiseen. Useamman lukukerran, kriittisen reflektion ja teemoittelun jälkeen tekstiaineistosta löytyi yhä uusia, syvempiä teemoja. Koodasin aineiston väreillä näiden teemojen mukaan ja käynnistin uuden hermeneuttisen kehän.

Kuva 2. Hermeneuttinen kehäni Laineen (2015, 38) mukaan.

4 AINEISTON HANKKIMINEN

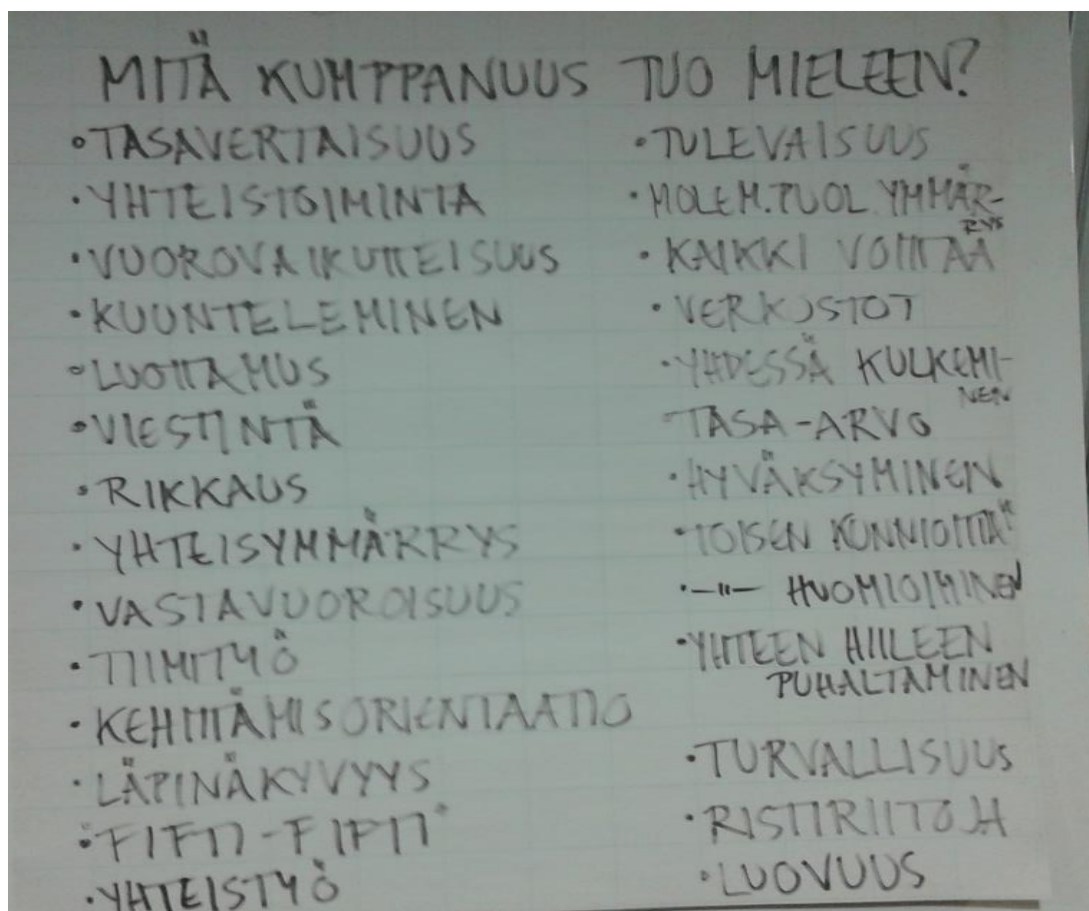
Jari Metsämuuronen (2011, 266) on todennut, että ”On mielestäni ilman muuta selvää, että mitä useampaa tutkimusmenetelmää käyttää, sitä varmempaa on saatu tieto.” Sitä, että samaa tutkimusongelmaa katsotaan monesta suunnasta, kutsutaan triangulaatioksi. Triangulaatio voi koskea sekä menetelmiä että aineistoja ja lähestymistapoja, tai tutkijoita (Hanna Vilkkä 2015, 70). Tässä opinnäytetyössä olen käyttänyt aineiston keräämisessä keskustelua, kyselyä ja haastattelua ja hyödyntänyt omaa kokemusperäistä tietoa. Olen pyrkinyt katsomaan kumppanuuden ilmiötä monesta suunnasta, jotta siitä muodostuisi selkeä kuva. Työ käynnistyi kumppanuusillalla helmikuussa 2016, jatkui kyselyllä ja lopulta tarkensin aineistoa vielä ryhmähaastattelulla elokuussa 2016.

4.1 Kumppanuus-ilta

Lohjastuu-projekti järjesti 23.2.2016 Lohjalla järjestötreffit aiheenaan kumppanuus. Illan alustajaksi kutsuttiin hyvinvointialan asiantuntija, manager Jussi Nikander KPMG:stä. Työpajaan osallistui 22 henkilöä: kaupunkilaisia, aktiiveja järjestöistä sekä kaupungin luottamushenkilöitä ja työntekijöitä. Ensin osallistujat kokosivat sanoja aiheenaan ”Mitä kumppanuudesta tulee mieleen?”. Sen jälkeen Nikander alusti teemasta ”Kumppanuus yli rajojen – idealismia vai elon edellytys?”, minkä jälkeen osallistujat jaettiin kolmen pöydän oppimiskahvilaan.

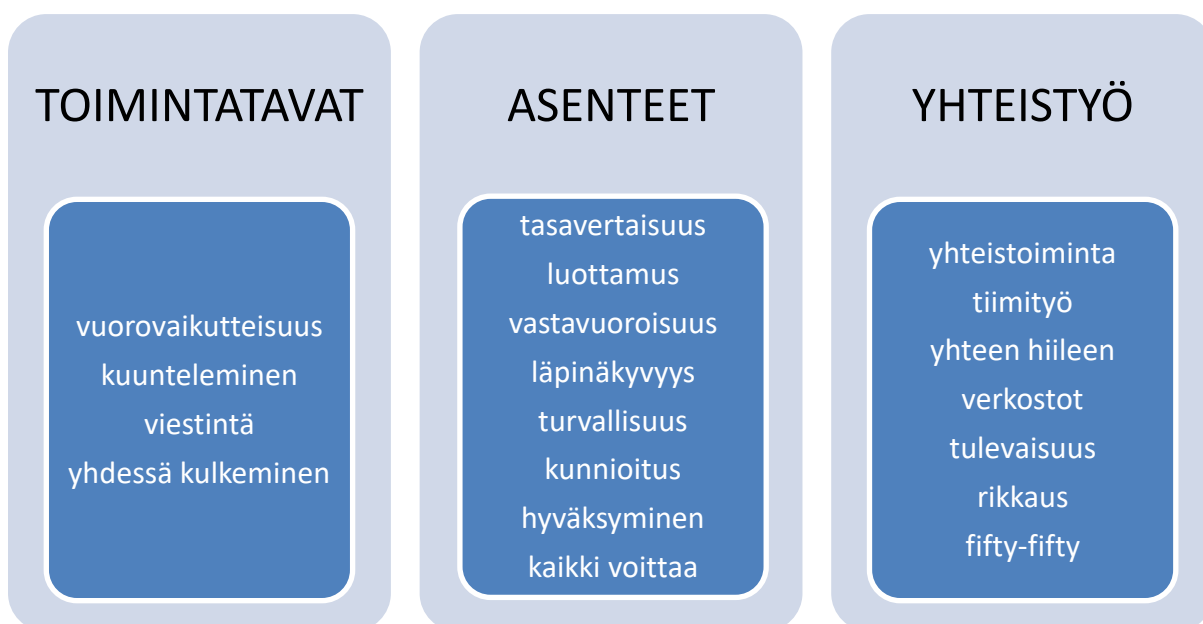
Oppimiskahvilan pöytien aiheiksi oli etukäteen tilaajan kanssa mietitty tarpeet, roolit ja luottamus. Pöytien puheenjohtajat valittiin yhdessä osallistujien kanssa. Ryhmät käyttivät ensimmäisen pöydän aiheen käsittelyyn 30 minuuttia, toisen 15 ja kolmannen 10 minuuttia syventäen aina edellisten ryhmien kokoamia ajatuksia pöydän puheenjohtajan johdolla. Puheenjohtajat esittelivät yhteenvedon pöytänsä keskustelusta ja lopuksi käytiin yhteinen keskustelu.

En saanut lupaa nauhoittaa tilaisuuden keskusteluja, joten käytin aineistona omia muistiinpanojani keskusteluista ja valokuvia ”Mitä kumppanuudesta tulee mieleen” -sanoista (kuva 3) ja oppimiskahvilan fläppitauluista, joissa oli pöydissä tehty yhteenvedo keskusteluista.

Kuva 3. Kumppanuus-illan sanaluettelo.

Kumppanuudesta mieleen tulevat sanat jakautuivat luontevasti kolmeen teemaan (kuva 4):

Kuva 4. Kumppanuusillan sanat kolmeen teemaan jaettuna.

Pöytäkeskustelussa tunnistettiin kumppanuuden kannalta tarve luoda verkostoja ja tehdä alueellista yhteistyötä, mutta myös vaatimus arvostaa omaa tehtävää. Suoran puheen tärkeyttä painotettiin. Rooleista keskusteltaessa huomioitiin persoonan merkitys, kun pienehkössä kaupungissa työ- ja vapaa-ajan ja erilaisten tehtävien vaatimat roolit sekoittuvat. Myös kumppanuuden johtaminen puhutti: osallistujat miettivät, muodostuuko kumppanuus itsestään vai johtaako sitä joku tavoitteellisesti.

Luottamuksen avaimina osallistujat pitivät aikaa, avoimuutta, pelisääntöjä ja läpinäkyvyyttä. Asennetasolla painotettiin yhteisymmärrystä ja realismia sekä kunnioitusta. Luottamuksen esteiksi todettiin ennakkoluulot ja tiedon puute, sitoutumattomuus sekä toisen osapuolen väheksyminen. Lohjalta arveltiin puuttuvan nykytilanteessa avoimuutta, läpinäkyvyyttä, yhteistyötä ja vuorovaikutusta.

Osallistujat totesivat, että Lohjalla paikallisyhteisöt taistelevat omasta identiteetistään, koska kuntaliitokset ovat tuoneet epävarmuutta ja vanhat aluerajat hiertävät yhteistyötä. Kylät ovat sulkeutuneet ja omalla alueella rakennetaan kumppanuutta, mutta ei koko kaupungin tasolla. Tulevaisuudelta osallistujat odottivat kaupungin organisatiomuutosten tuovan uutta alkua tuttujen kuvioiden tilalle. Myös kumppanuuden dokumentointia kaivattiin ja jonkinlaista kumppanuuskarttaa. Yksi osallistujista totesi osuvasti, että ”Ulkoapäin ei yhteistyötä rakenneta. Sille täytyy olla tilaa ja rakenteita sekä yhteinen tavoite.”

4.2 Webropol-kysely

Päätin kohdistaa kyselyni hyvin suureen perusjoukkoon: kyselyn aikana 13.427 ihmisen Lohjalaiset-facebook-ryhmään ja kaupungin organisaatioon. Lohjalaiset-ryhmä koostuu tavallisista lohjalaisista tai Lohjan asioista kiinnostuneista kansalaisista ja keskustelunaiheet ryhmässä rönsyilevät hyvin laaja-alaisesti ja nopeasti aiheesta toiseen. Kaupungin työntekijöille ja luottamushenkilöille lähetin kyselyn kaupunginjohdajan ja hallintopäällikön kautta. Heidän kanssaan olin etukäteen sopinut asiasta. Kyselyn todellisesta levittämisestä kaupungin sisäisessä verkossa ei ole tarkempaa tietoa, joten sen osuutta voidaan pitää marginaalisena.

Koko valtavan facebook-ryhmän perusjoukon tutkiminen ei ollut mahdollista tässä työssä, joten päätin tehdä Jari Metsämuurosen (2011, 60, 63) kuvaaman lumipallo-otannan. Lumipallon tavoin otos kasvoi sitä mukaa kun ihmiset jakoivat Webropol-linkkiä ja kutsuivat tuttujaan mukaan kyselyyn ja tätä varten perustamaani Kumppanuutta Lohjalla-facebookryhmään.

Hanna Vilkan (2015, 99) mukaan otannan lähtökohta on, että kaikilla perusjoukon havaintoyksiköillä pitää olla mahdollisuus valikoitua otokseen, ja se toteutui tässä otannassa. Toivoin vastaajiksi järjestö- tai kansalaistoiminnassa aktiivisia ihmisiä, jotka olisivat kiinnostuneita kumppanuusasioista, mutta kyselyyn saattoi vastata kuka tahansa perusjoukon jäsen. Valitsin perusjoukoksi facebook-ryhmän ja kyselyn toteuttamisen Webropolilla, koska halusin vastaajiksi sosiaalisessa mediassa ja digijasssa aktiivisia ihmisiä. Mielestäni tällainen lähtökohta ja otanta sopii hyvin tähän työhön, koska otanta lähenee luonteeltaan postmodernia joukkoistamista: yksi ihminen lähtee liikkeelle ja kutsuu mukaan toisen, joka kutsuu kolmannen ja näin otos kasvaa omalla painollaan. Kumppanuus on ilmiönä saman kaltainen lumipallo. Se lähtee liikkeelle jostain, muotoutuu matkan varrella ja muuttuu sitä mukaa kun sille haetaan määrittelyjä.

Toteutunut otos jäi pieneksi suhteessa perusjoukkoon, kun kyselyyn vastasi 64 henkilöä. Hanna Vilkan (2015, 100) mukaan vastausten lukumäärä ei kuitenkaan ole ainoa kriteeri toteutuneen otoksen riittävyyttä arvioitaessa. Vilkka mainitsee, että lumipallo-otanta sijoittuu harkinnanvaraisen näytteen ja kylläntymispisteen valintakriteerien välille: aineisto on riittävän suuri, kun sen katsotaan perustellusti kuvaavan tutkittavaa ilmiötä (Emt. 2015, 153). Tässä kyselyssä aineisto alkoi toistaa itseään noin 40 vastauksen jälkeen. Avoimissa vastauksissa toistuivat samat teemat ja muiden kysymysten jakaumat eivät enää muuttuneet.

Suuresta perusjoukosta koitui myös muutamia ongelmia. Juha Virtanen (2011, 174) painottaa, että fenomenologisessa tutkimuksessa aineisto tulisi hankkia niin, että tutkija vaikuttaa mahdollisimman vähän tutkittavien esille tuomiin kokemuksiin. Toiseksi kysymysten pitäisi olla mahdollisimman avoimia. Ja kolmanneksi fenomenologisessa analyysissä kyselyn aineisto muutetaan aina tekstimuotoon. Perusjoukko oli valtava,

mistä syystä en rojhennut ottaa kyselyyn monta avointa kysymystä. Epäilin, että tekstiaineisto saattaa paisua käsittämättömän suureksi. Huoli osoittautui aiheettomaksi, kun vastauksia tuli vain 64 ja avoin kysymys tuotti vastausaineistoa neljä liuskaa. Kyselylomake on liitteenä 1.

Kyselyssä oli mukana myös suljettuja monivalintakysymyksiä. Rasti ruutuun -kysymyksiä oli kaksi: kumppanuuden ulottuvuuksia ja esteitä selvittävät. Hanna Vilka (2015, 106) mainitseekin, että tällaiset standardoidut kysymykset "ovat aina kompromissi mittauksen tarkkuuden, systemaattisuusvaatimusten ja arkikielen monimerkityksisyyden välillä." Alun perin suunnittelin tekeväni Delfoi-kyselyn, mutta heti alussa ilmeni, että se on mahdotonta toteuttaa näin suurelle joukolle. Muokkasin kuitenkin kysymyksiin sellaisia ilmiön ulottuvuuksia tarkastelevia kysymyksiä, jotka muistuttavat Delfoi-tekniikassa käytettyjä.

Kysyin kumppanuuden ulottuvuuksien merkitystä sijoittamalla pareittain vastakkain yllättäviäkin pareja, kuten esimerkiksi luottamuksen ja sopimukset, avoimet verkostot ja sopimukset tai tarpeet ja sopimukset kahteen kertaan. Ulottuvuuksia ei ollut tarkoitettu mittaamaan saman asian eri tasoja, vaan vertailemaan eri tekijöiden tärkeyttä kumppanuuden osana. Samoin esitin kysymyksen Lohjasta kumppanuuskaupunkina: pyysin vastaajaa arvioimaan kehityksen toivottavuutta ja todennäköisyyttä tulevaisuudessa. Tämä kysymystyyppi myötäili eniten Delfoi-tekniikkaa.

Käytin kumppanuuden ulottuvuuksissa asteikkoa 1-20, koska halusin saada riittävästi välimatkaa vaihtoehtojen välille. Asteikkojen numerointi ei ollut kyselyssä näkyvissä. Julkaisin kyselyn viisi kertaa noin viikon välein Lohjalaiset-facebookryhmässä: 21.3., 23.3., 30.3., 9.4. ja 18.4.2016. Julkaisun saate on liitteessä 3. Kolmannella kerralla ryhmäläiset antoivat kritiikkiä lähinnä kyselyn teknisestä puolesta, mutta kommentteista ilmeni myös mielenkiinto aihetta kohtaan:

on muuten todella hankalasti rakennettu kysely. Oikeasti. Aloitin ja turhauin jo toisessa osiossa. Se selittänee vähäistä osallistujamäärää ja aivan varmasti tuloksia purettaessa monta joutuu hylätä väärin tulkittavien vastauksien vuoksi. Kaikella kiitoksella kuitenkin mielenkiintoisesta tutkimusaiheesta. - Kommentti 1

Yritin, mutta osa kysymyksistä on niin vaikeaselkoisia, ettei ilman jumalettoman pitkää pohdintaa pysty antamaan luotettavia vastauksia. Esim. kysymys 2, jossa vastakkain asetettu esimerkiksi "rakenteet - luottamus", "tarpeet - sopimukset": minusta nämä eivät ole saman asian ääripäitä, vaan ihan eri teemaa ja molemmat ääripäät tärkeitä. – Kommentti 2

*Hyvä ja mielenkiintoinen aihe. Ei tosiaan mennyt hirveästi aikaa.
– Kommentti 3*

Hanna Vilkka (2015, 102) ohjeistaa, että tutkittavan ilmiön operationalisointi eli muuttaminen esimerkiksi kyselylomakkeeksi edellyttää, että tutkija tuntee perusjoukkonsa ja muotoilee kysymykset ymmärrettävästi. Hän painottaa myös, että kysymyksissä tulisi käyttää sanoja yksiselitteisesti (Emt. 2015, 107). Tässä en aivan onnistunut, kuten palautteesta selvästi käy ilmi. Testasin kyselylomakkeen, mutta en perusjoukon vastaajilla ja se luultavasti vaikutti kyselyn onnistumiseen. Kyselyn julkaisuajan kohtakaan ei ollut paras mahdollinen: pääsiäisen pyhät osuivat väliin. Viidennen julkaisukerran jälkeen ryhmän ylläpito ilmoitti, että kyselyä on julkaistu tarpeeksi, eikä kommenttejakaan tullut enää lisää.

4.3 Facebook-keskustelu

Perustin yhtä aikaa kyselyn julkaisemisen kanssa facebookryhmän 'Kumppanuutta Lohjalla'. Ryhmä oli julkinen ja tavoitteena oli saada siellä aikaan keskustelua kyselyn pohjalta. Mainostin ryhmää samalla kun kutsuin Lohjalaiset-ryhmän jäseniä vastaamaan kyselyyni. Kumppanuutta Lohjalla -ryhmään tuli enimmillään 210 jäsentä, mutta keskustelua ei syntynyt toivotulla tavalla. Tein useita aloitteita keskusteluun, mutta ryhmän anti tälle työlle jäi varsin vähäiseksi. Kumppanuusryhmässä käytiin lopulta vain kaksi kunnollista keskustelua, joissa esitin kysymyksiä ja yksi ryhmän jäsen vastaili niihin:

Vastaaja: Tosin virallisesti tätä tsaarinajan ajattelua kunnan virka- ja päätöksentekokoneistossa ei "meidän suhteen" tietenkään enää ole.

MA: Mitä se oikea kumppanuus sitten olisi?

Vastaaja: Yhteistyötä, vuorovaikutusta (ei vain kuulemista ja tehtyjen päätösten haastamista), yhteisiä tavoitteita ja yhteisponnistuksia. Tehtä-

vät, vastuut ja roolit selvitettävä. Sovittua ja Rakenteellista, mutta tilaa myös verkostotoiminnalle ja itseohjaukselle. Ideaalista, että kaikki hyötävät ja panos ja tulokset vastaavat toisiaan. Järjestökenttä ei ole pohjaton voimavara ilman sen toiminnan mahdollistamista. Haasteellista!

Yhdistin facebook-keskustelun kyselyn avoimiin vastauksiin ja teemoittelin ja analysoin tekstit yhdessä.

4.4 Ryhmähaastattelu

Kyselyn ja facebook-keskustelujen teemojen perusteella päätin toteuttaa vielä ryhmähaastattelun, jonka teemat on esitetty liitteessä 2. Halusin syventää erityisesti luottamusteemaa kumppanuuden perustana ja lisäksi tavoitteena oli vielä tutkia, voidaanko kumppanuudesta muodostaa yhteistä käsitystä. Jari Metsämuuronen (2011, 245) mainitseekin, että haastattelu on eräänlainen yleismenetelmä, jota kannattaa käyttää aina kun se on mielekäs tapa hankkia tietoa. Teemahaastattelua hän nimittää puolistrukturoiduksi haastatteluksi, jossa on etukäteen valitut teemat, mutta ei tarkkaa järjestystä asioiden käsittelylle (Emt. 2011, 247).

Päätin kutsua haastatteluun mahdollisimman monipuolisesti lohjalaisia järjestötoimijoita. Halusin haastatteluun edustajia järjestöistä, aluetoimikunnasta eli liitoskunnista ja myös kaupungin luottamushenkilöitä. Haastatellut edustivat sekä itseään kaupunkilaisina että erilaisten rooliensa kautta ja totesin haastattelun aluksi, että heidän ei tarvitse miettiä, missä roolissa keskustelevat asioista. Kyselyn aineistossa painottuivat järjestötoimijoiden vastaukset ja jatkoin samaa painotusta haastattelussa. Tavoitteena oli joka tapauksessa saada aikaan keskustelua monesta näkökulmasta. Haastatteluun osallistui 8 henkilöä:

- kokenut järjestötoimija ja -johtaja, joka on perustanut itse järjestöjä ja ollut monessa yhdistyksessä aktiivina sekä edustanut aluedemokratiassa
- aluetoimikunnan jäsen, mukana myös nykyisessä kaupunginvaltuustossa
- järjestöissä työskenteleviä henkilöitä, joukossa myös kaupungin luottamushenkilöitä
- edustajat sosiaalityön ja liikunnan järjestöistä
- yhden paikallislehden toimittaja.

Jari Eskola ja Jaana Vastamäki (2010, 26, 35) muotoilevat, että teemahaastattelu on eräänlainen keskustelu, jossa haastattelijalla on keskustelulle tutkimuskysymysten mukaan teemoitettu runko, mutta ei valmiita kysymyksiä. Jouni Tuomen ja Anneli Sarajärven (2013, 75) mukaan puolistrukturoidussa teemahaastattelussa korostuvatkin tulkinat ja merkitykset ja merkitysten syntyminen vuorovaikutuksessa. Haastattelu-teemat muodostin kumppanuusillan ja kyselyn teemojen perusteella, koska halusin nimenomaan syventää ymmärrystäni kyselyssä löytyneistä kumppanuuden merkityksistä ja erityisesti luottamuksesta.

Litteroin haastattelun nauhalta tekstiksi, jota kertyi 16 sivua. Ensimmäisen lukukerran jälkeen teemoittelin litteroidun tekstin viiteen teemaan, joita vertasin kyselyn vastauksiin:

1. Luottamus, sitoutuminen
2. Järjestökentän yhteistyö ja ongelmat
3. Kulttuurin muutos
4. Esteet järjestöjen ja kaupungin välillä ja muutosityritykset
5. Kuntaliitosten vaikutukset.

Toisella analyysikerroksella koodasin tekstin väreillä seuraavien teemojen mukaan:

1. Tarpeet ja hyöty
2. Sitoutuminen ja yhteistyö
3. Asenteet
4. Tulevaisuus ja muutos.

Kolmannella analyysikerralla yhdistin kyselyn avointen vastausten aineiston, jota oli 4 sivua, ja ryhmähaastattelun aineiston ja koodasin ne väreillä yhdessä seuraaviin teemoihin:

1. Hyöty ja tarpeet
2. Luottamus ja sen puute
3. Muutos.

Monivaiheisella teemoittelulla ja antamalla aineiston levätä jokaisen vaiheen välillä pääsin kumppanuuden merkityksiin. Kysely kertoi lähinnä erilaisia käsityksiä kumppanuudesta, mutta kyselyn tuloksiin yhdistettynä tekstiaineisto tuotti vähitellen sy-

vempiä merkityksiä ja yhtenäisemmän kuvan ilmiöstä. Analyysi oli hyvä tehdä kerroksittain ja useamman kuukauden aikana, jotta pystyin irrottautumaan omista ennakkokäsityksistäni ja muodostamaan ilmiöstä avoimempia tulkintoja.

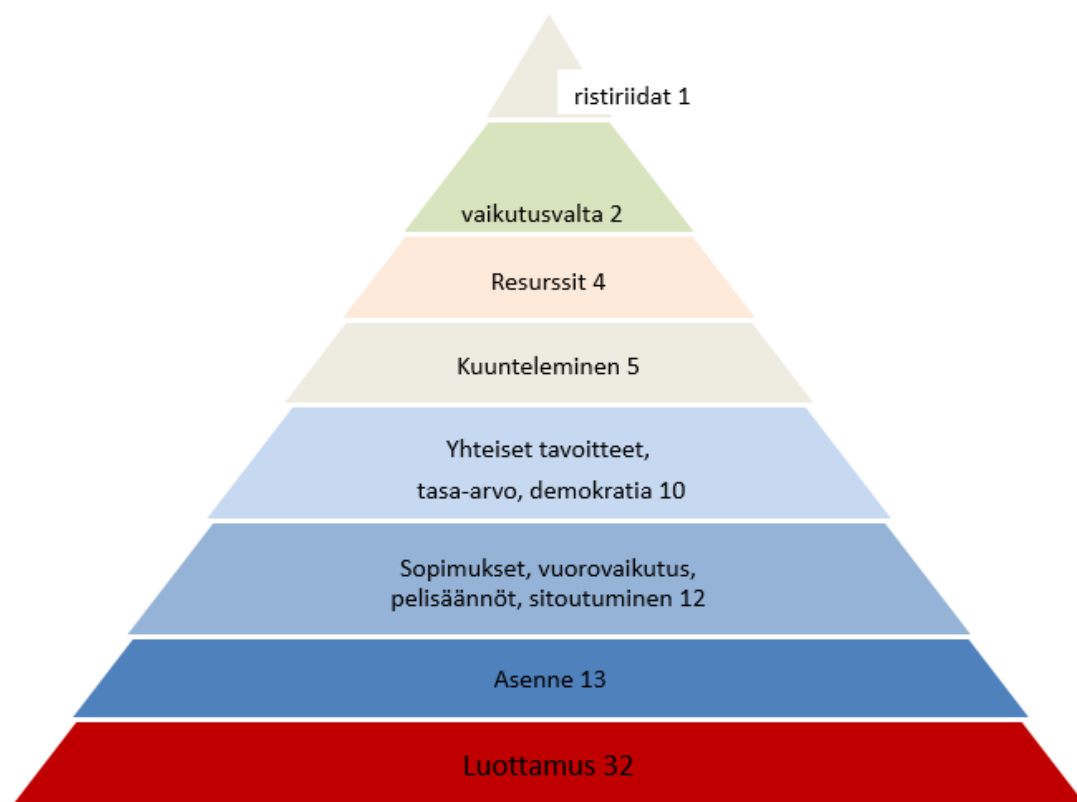
5 LOHJALAISTA KUMPPANUUSAJATTELUA

Aineistostani käy vastaan sanomattoman selvästi ilmi, että luottamus on lohjalaisessa kumppanuusajattelussa tärkein elementti. Luottamusta pidetään tärkeämpänä kuin rakenteita tai sopimuksia. Toisaalta suurin kumppanuuden este on luottamuspuola kaupungin suuntaan. Sekä järjestötoimijat että kaupunkilaiset ilmaisivat huolensa kaupungin tahtotilasta kumppanuuden rakentamisessa. Lohjalla ollaankin samassa jamassa Kunnallisan Kehittämissäätiön (KAKS 2017) aivan tuoreen tutkimuksen tulosten kanssa: tutkimuksen mukaan 60 % suomalaisista ei luota kuntansa päättäjiin. Vastaajat pitivät epätodennäköisenä sitä, että Lohjasta kehittyisi kumppanuuskaupunki, vaikka sitä kovasti toivotaankin.

Esittelen ensin kumppanuuden osatekijöitä lohjalaisessa kumppanuusajattelussa ja sen jälkeen kumppanuuden esteitä tämän aineiston perusteella. Tarkennan vielä aineistossa jokseenkin yllättäen ilmennyttä hyötyajattelua. Lopuksi käsittelen liitosalueiden kumppanuustilannetta ja hahmottelen kumppanuuskulttuurin muutosta Lohjalla. Aloitan tärkeimmästä tuloksesta: luottamuksesta.

5.1 Luottamus ja osallisuus tärkeintä

Kyselyn tulosten perusteella luottamus on tärkein tekijä kumppanuutta rakennettaessa. Vastaajia pyydettiin merkitsemään tärkeysjärjestykseen 14 kumppanuuteen liitettyä tekijää. Ehdotetut tekijät muotoilin kumppanuus-illan keskustelujen perusteella. Tähän kysymykseen vastasi 62 henkilöä, joista 32 merkitsi tärkeimmäksi luottamuksen. Seuraavaksi tärkeimpinä pidettiin asennetta, sen jälkeen sitoutumista, pelisääntöjä, sopimuksia ja vuorovaikutusta. Vastausvaihtoehtoon muu olivat vastaajat ehdottaneet samansuuntaisia arvoja, molemminpuolista hyötyä, ystävyyttä ja avoimuutta. Tärkeysjärjestys on esitetty kuvassa 5.

Kuva 5. Kumppanuuden osatekijöiden tärkeysjärjestys. Montako kertaa mainittu tärkeimmäksi.

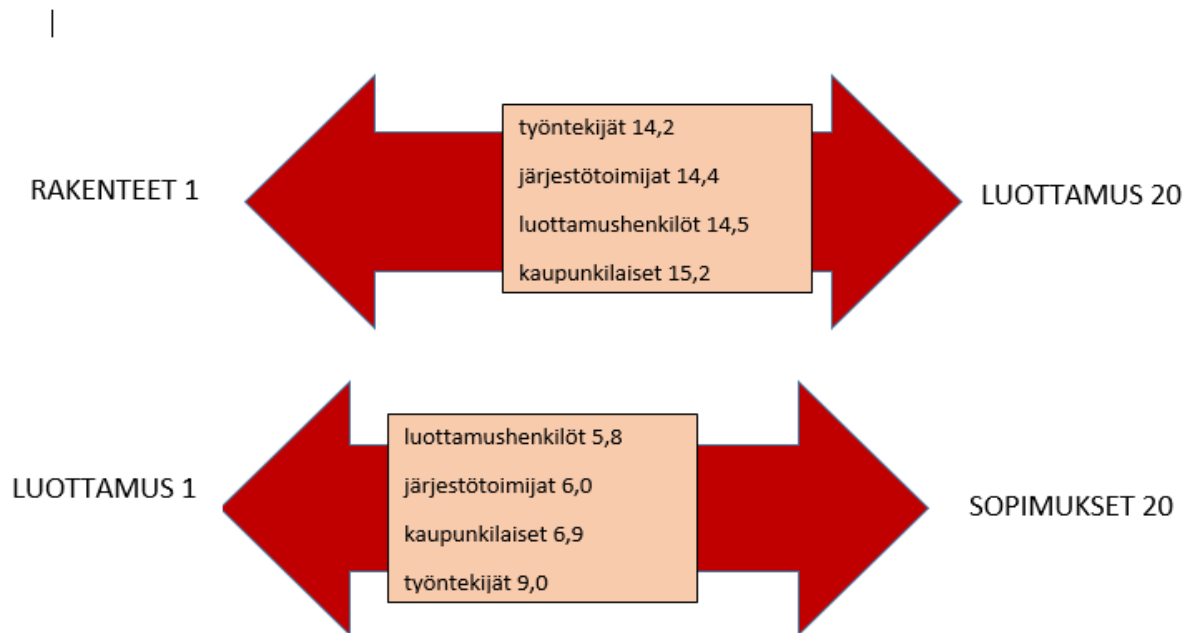
Vastaajaryhmien välillä oli joitakin eroja. Kaikkein tärkeimpänä luottamusta pitivät kaupungin luottamushenkilöt. Luottamushenkilöt pitivät myös pelisääntöjä tärkeämpänä kuin muut ryhmät, mutta vuorovaikutus ja sopimukset olivat kaupungin työntekijöille tärkeämpiä kuin muille vastaajille. Kun luottamus ja rakenteet asetettiin vastakkain, kaikki ryhmät pitivät luottamusta tärkeämpänä. Kun taas luottamus ja sopimukset olivat vertailussa, luottamus priorisoitiin selkeästi, mutta kaupungin työntekijät pitivät sopimuksia hiukan tärkeämpinä kuin muut. Vaikutusvalta, tasa-arvo ja kuunteleminen olivat kaupungin työntekijöille tärkeämpiä kuin muille vastaajille. Resursseja ja yhteisiä tavoitteita kaikki pitivät lähes yhtä tärkeinä.

Samansuuntaisesti totesivat Pirjo Stähle ja Kari Laento (2000, 76-77): tietopääoman lisäksi kumppanuudessa tarvitaan luottamusta, joka on kaiken perusta. Heidän mukaansa onnistuneita kumppanuussuhteita muodostavat ne, jotka osaavat tiedon ohel-

la hallita luottamusta ja lisäarvon tuottamista kaikille osapuolille. Luottamuksen tärkeys tuloksissa saattaakin tarkoittaa sitä, että Lohjalla etsitään tietä Ståhlen ja Laennon (2000, 103) kuvaamasta sopimus pohjaisesta operatiivisesta kumppanuudesta dialogin kautta luottamus pohjaiseen strategiseen kumppanuuteen.

Kumppanuuden ulottuvuuksia vertailtaessa oli vastakkain asetettu kumppanuus-illassa esiintyneitä kumppanuuden elementtejä. Tämän vertailun tarkoitus oli selvittää lähinnä avoimien toimintatapojen, vapaiden kansalaisryhmien ja luottamuksen merkitystä rakenteisiin, sopimukseen ja toiminnan ohjaamiseen verrattuna. Avoin ajattelutapa, luottamus ja avoimet verkostot arvioitiin tärkeämmäksi kuin sopimukset ja ohjattu toiminta; luottamus ja luova neuvottelu katsottiin tärkeämmäksi kuin sopimukset ja rakenteet. Rakenteet ja itseohjautuvuus jakoivat mielipiteet tasan. Vastaajat pitivät yhteistä tavoitetta tärkeänä, mutta myös tarpeita tärkeämpänä kuin sopimuksia. Vapaat kansalaisryhmät olivat hitusen tärkeämpiä kuin rakennettu organisaatio. Vertailua on esitetty kuvassa 6.

Avoimet verkostot ja vapaat kansalaisryhmät sisältyvät myös Aaro Harjun (2013, 4) kuvaamaan kansalaisten aktiiviseen osallisuuteen ja päätösvaltaan. Tulokset viittaavat myös Ajatushautomo Demoksen (Laitio, Neuvonen, Onnela, Rissanen ja Tuomi 2010, 249) hakemaan uuteen kumppanuuteen, jossa sekoitetaan keskenään eri toimijoita julkiselta, yksityiseltä ja kolmannelta sektorilta. Tampereen yliopiston Sanna Tuurnas (2016) on samoilla linjoilla todetessaan, että osallisuudessa kansalaisella on useita erilaisia rooleja, kumppanuuksia ja horisontaalisia tilivelvollisuuksia asiakkaana, yhteisön jäsenenä ja vapaaehtoisena. Tarpeista ja luottamuksesta nouseva osallisuuden ajatus ilmeneekin tuloksissani selvästi.

Kuva 6. Kumppanuuden ulottuvuuksien vertailu vastaajaryhmittäin, keskiarvot.

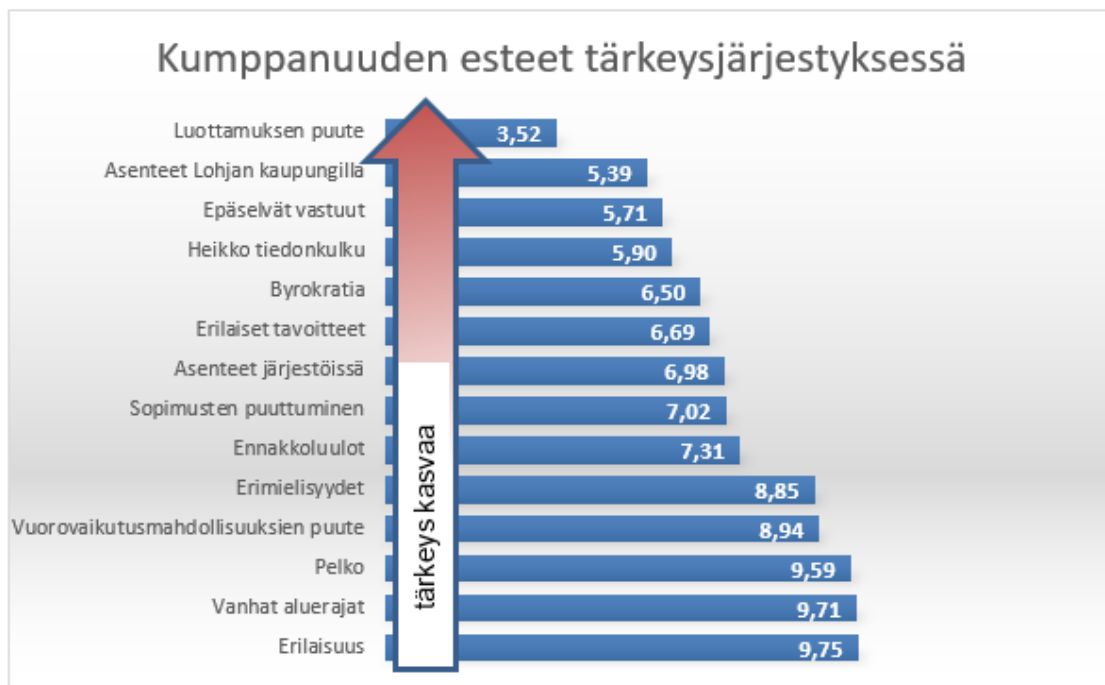
Rakenteet vs. luottamus: asteikolla 1 tarkoittaa rakenteiden suurinta merkitystä, 20 luottamuksen suurinta merkitystä. Luottamus vs. sopimukset: asteikolla 1 tarkoittaa luottamuksen suurinta merkitystä, 20 sopimusten suurinta merkitystä.

5.2 Kumppanuuden esteet

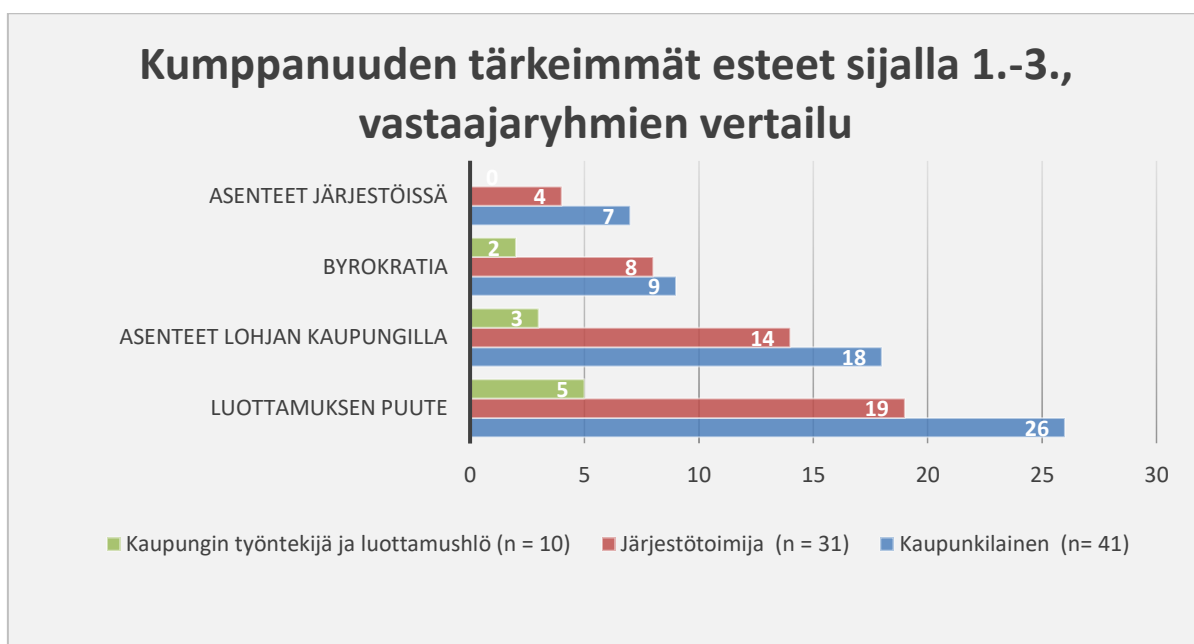
Kysytyistä kumppanuuden esteistä 21 vastaajaa asetti luottamuksen puutteen tärkeimmäksi. Seuraavaksi tärkeimmiksi esteiksi arvioitiin asenteet Lohjan kaupungilla ja byrokratia. Vastaajaryhmien välillä ei ollut merkittävää eroa. Tulokset on esitetty taulukossa 2.

Taulukossa 3 on esitetty vastaajaryhmittäin kumppanuuden kolme tärkeimmäksi arvioitua estettä sen mukaan, kuinka monta 1.-3. sijaa niille oli annettu. Vertailun vuoksi mukana on myös "asenteet järjestöissä". Vastanneista kaupunkilaisista 63 %, järjestötoimijoista 61 % ja kaupungin työntekijöistä ja luottamushenkilöistä puolet asetti luottamuksen puutteen kolmen tärkeimmän joukkoon. Kaupunkilaiset ja järjestötoimijat pitivät kaupungin asenteita ja byrokratiaa tärkeinä esteinä, mutta kaupungin työntekijät eivät. Kaupungin työntekijät ja luottamushenkilöt eivät pitäneet järjestöjen

asenteita merkittävänä ongelmana, mutta puolet järjestötoimijoista oli sitä mieltä, että omalla kentällä asenteet ovat esteenä.

Taulukko 2. Kumppanuuden esteet tärkeysjärjestyksessä. Mitä pienemmän arvon esteenä oleva tekijä saa, sitä tärkeämpi se on.

Taulukko 3. Kumppanuuden tärkeimmät esteet sen mukaan, kuinka monta 1.-3. sijaa niille annettiin. Vastaajaryhmien vertailu.

Kumppanuuden esteenä mainittiin usein myös menneisyys ja ikävät kokemukset:

”Ylimieliset johtajat kaupungilla iso ongelma.” – kaupunkilainen

”Vanha epäonnistumisen rasite” – kaupunkilainen

”eriarvoisuus” – järjestötoimija.

Jyväskylän Sakari Möttönen (2005, 209-210) painotti, että kumppanuuden ehtona eivät ole täysin yhteiset tavoitteet, vaan molemminpuolinen luottamus ja moraaliset sopimukset. Jos järjestöjenkään tavoitteet eivät ole yhdensuuntaisia, on tässä selkeä keskustelun tarve sekä järjestöjen kesken että niiden ja kaupungin organisaation välillä. Asenteita ei muuteta sopimuksilla, vaan pyrkimällä yhteisymmärrykseen. Briitta Koskiahho (2014 a) on myös todennut, että kumppanuus edellyttää siitä perinteisestä ajatuksesta luopumista, että kansalaisyhteiskunta on julkisen vallan avustaja eikä tasavertainen kumppani. Koskiahho korostaa neuvottelua, joustavuutta ja toisen kuuntelemista (Koskiahho 2014 b, 194).

Kumppanuuden esteet järjestökentässä. Sekä kyselyn tekstivastauksista että facebook-keskustelusta ilmeni vahvasti, että Lohjalla on liikaa järjestöjä, jotka kilpailevat keskenään. Koska järjestöjä on paljon, jokaisella on liian pienet resurssit toimiakseen tehokkaammin ja useissa järjestöissä toimii samoja ihmisiä. Järjestöt ovat myös eriarvoisessa asemassa. Tämä kaikki pitää järjestökentän hajanaisena ja heikkona, mikä nähtiin esteenä kumppanuudelle kaupungin kanssa:

”Järjestöjä liikaa, (keinotekoisilla rajoilla) liian hajanaisia ja erilaisia taustoiltaan, että lyhyellä tähtämelle oikeata kumppanuutta on mahdollista luoda.”

- kaupunkilainen

”Järjestöjen keskinäisessä kumppanuudessa ilman kaupunkia aktiivisena osapuolena on taas riidan ainekset valmiina” – järjestötoimija

”Toinen erottava tekijä on työllistävät yhdistykset, joissa on pääosin palkattua väkeä ja toimivat kuin yritykset (toivottavasti kuten yhteiskunnalliset) ja sitten perinteiset aate- ja vapaaehtoisjärjestöt. Ero näkynyt siinä että jälkimmäiset eivät pysty enää luomaan toimintaedellytyksiään ja nousemaan näkyviin kyllin tehokkaasti sekä eivät pysty pyörittämään toimintaansa.” – järjestötoimija

Järjestöjen keskinäisestä hajaannuksesta ja luottamuspulasta kertoo sekin, että Lohjalle on vuonna 2016 perustettu uuden Kansalaistoiminnan keskuksen lisäksi toinenkin järjestöjen yhteenliittymä: Länsi-Uudenmaan Järjestöjen Yhteisö LJY ry, jolla on oma toimipiste, Majakka järjestökeskus. Tässä yhteenliittymässä on mukana viisi potilasyhdistystä, joista osa on mukana myös Kansalaistoiminnan keskuksen taustayhteisössä. Majakka toimii alle kilometrin päässä Kansalaistoiminnan keskukselta. Molemmissa paikoissa tarjotaan yhdistyksille tiloja ja ryhmiä ja kummallekin haettiin STEAn rahoitusta – jonka sai Kansalaistoiminnan keskus. Lohjan kokoisessa kaupungissa ei liene tilausta kahdelle samankaltaiselle toimijalle.

Kumppanuuden esteet Lohjan kaupungilla. Vastaajat kyseenalaistivat voimakkaasti myös kaupungin tahtotilan hakeutua kumppanuuksiin yksikertaisesti toteamalla, että halukkuutta ei ole:

”Minkäänlaista halua ei ole kaupungin puolelta” – järjestötoimija

”Kaupunki määrää tällä hetkellä liikaa toimijoita” - kaupunkilainen

Esteitä nähtiin asenteiden lisäksi myös kaupungin toimintatavoissa. Sekä luottamushenkilöitä että virkamiehiä moitittiin ylimielisyydestä ja nöyryyden puuttumisesta, niin sanottujen kuulemistilaisuuksien järjestämisestä, byrokraattisuudesta ja määräilystä:

”Kansalaisten asioiden kuunteleminen on vaikeaa sanotaan: ne vain valittavat (aluetoiminta)” – Järjestötoimija

”Kysytään NIIN SANOTUSTI kuulemistilaisuuksissa” – kaupunkilainen

Tahtotilan ja toimintatapojen lisäksi kolmantena esteenä vastaajat näkivät lohjalaisen politiikan. Rahan puute, resurssien kieltäminen, salainen valmistelu, määräily ja järjestöjen näkeminen loputtomana voimavarana hallitsivat kommentteja:

”Kumppanuus on vielä kunnalliselämässä kaukana niin että mm. kolmas sektori olisi mukana tekemässä aloitteita ja mukana valmistelussa ennenkuin päätösnujia kolahtaa” – kaupunkilainen

Tuloksista ilmenee siis kirkkaasti keskustelun puute eri osapuolten välillä. Kaija Päivärinta (2010, 80-86), joka tutki HUS Lohjan tilaaja-tuottajamallin kumppanuuksia mainitseekin, että kumppanuutta rakennetaan säännöllisellä yhteydenpidolla, keskus-

teluilla ja tapaamisilla, joissa vahvistuu sitoutuminen, luottamus ja tasavertaisuus. Ritva Pihlajan (2015) kuvaama kansalaisdemokratian paradigman muutos on vielä kesken. Uuden paradigman mukaan kansalaisten osallisuus tarkoittaa konkreettista vastuunottoa ja toimintaa, kun vanhan paradigman mukaan kyse on vallasta. Kansalaisten osallistuminen on nähty vaivalloisena ja työläänä kuntien hallinnossa. Tilalle odotetaan saamiensa tulostenkin mukaan keskustelua, yhteistä kehittämistä ja suunnittelua. Pihlajakin (2015,10-15) päätyy toteamaan, että esteenä ovat asenteet. Ongelma on nähtävissä sekä järjestöjen keskinäisessä kumppanuudessa että järjestöjen ja kaupungin välillä.

5.3 Hyötyajattelu ja liike-elämän logiikka

Sekä kyselyn että ryhmähaastattelun aineistossa esiintyi tarpeisiin perustuvaa hyötyajattelua. Havaittavissa oli jopa jonkinlaista kaupankäynnin logiikkaa: erityisesti kaupungin ajateltiin panostavan järjestötoimintaan sijoitusmielessä ja odottavan tuottoa sijoitukselleen. Myös järjestöjen välillä kuvattiin tarveperustaista kaupankäyntiä, jossa oma yhdistys tarjoaa pelipöytään joitakin asioita ja saa vastineeksi toisilta jotain muuta. Tarpeet, panokset ja tuotot liitettiin myös rahaan. Tarve-hyöty -ajattelu kuului suorastaan ankarana:

”Ja se, että on tarvetta yhteistyöhön, no mikä, miten määritellään se tarve, se että se hyödyttää oikeesti niitä kaikkia osapuolia. Ja toisena puolelta se, että mitä itse kullakin on tuoda siihen yhteistyöhön.”

– Järjestön työntekijä

Järjestöjen välinen yhteistyö kuvattiin myös hyödyn näkökulmasta. Yhteistyöltä odotettiin esimerkiksi toimisto- tai toimitilaresurssien jakamista, kustannusten keventymistä ja lisää voimaa vaikuttamistyöhön:

”Jos tavoitellaan synergiaetuja, ni järjestöt voi tehdä yhteistyötä niin että niillä on yhteisiä toimitiloja ja yhteisiä byrokraatiaressseja. Semmosii et arki helpottuu.” - Järjestöaktiivi

Kyselyn aineistossa painottuivat järjestöt palvelujen tuottajina ja liiketoiminnan käytäntöjen tuominen yhdistysmaailmaan. Vastaajissa saattoi ehkä olla enemmän isojen, työllistävien järjestöjen edustajia, vaikka toisaalta myös pienten yhdistysten merkitystä korostettiin:

”Pääosin vapaaehtoisin toimivia yhdistyksiä pitää pystyä nostamaan ylös ja niiden toimintaedellytykset pitää varmistaa ja tukea kehittymistä.” - Järjestöaktiivi

”Kolmannelle sektorille valtiollisen ja kunnallisen rahoituksen väheneminen antaa mahdollisuuden nostaa omaa profiilia. Järjestöjen käytännön asioiden pyörittämiseen tulee ottaa mallia yrityselämän parhaista käytännöistä.” – Järjestöaktiivi

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANEn puheenjohtaja Eero Rämö (2015) on esittänyt huolensa siitä, että kunnat näkevät järjestöyhteistyön pelkästään säästökeinona sen sijaan että kolmanteen sektoriin suhtauduttaisiin tasa-arvoisena kumppanina. Tuloksistani ilmenee, että yllättävästi järjestötkin ovat sisäistäneet tämän ajattelun. Kuntien ja järjestöjen välisiä kumppanuuksia tutkinut Emilia Pakkanen (Emt. 2013, 18) totesikin, että markkinavetoiseen kumppanuusmalliin helposti vain ajaudutaan, kun verkostomainen yhteistyö edellyttäisi enemmän työtä, aktiivista toimintaa ja kaivattua luottamusta.

5.4 Liitosalueiden kumppanuustilanne

Pienten ympäristökuntien tilanne esiintyi aineistossa vaikeana. Entistä kylähenkeä talkoineen kaivattiin, asukkaiden paikallisen vastuun ja vallan kuvattiin kadonneen ja päätöksenteon etäännyneen kauas reuna-alueilta. Arveltiin jopa, että kaupungin päättäjät eivät enää edes tiedä, mitä reuna-alueilla on. Epäluottamus yhteistä Lohjaa kohtaan oli vahvaa ja se kohdistui sekä luottamushenkilö- että viranhaltijaorganisaatioon:

”Kaupungin virkamiehet päättävät asioista keskustan tilanteen mukaan eikä maaseutua huomioida mitenkään, vaikka suurin osa Lohjasta sitä on.” – Kaupunkilainen

”Suuri haaste on siis luottamushenkilöt ja virkamiehet.” – Kaupunkilainen

”Luulen, et Lohja on sen kokoinen kaupunki jo, että ei kuntalaisilla ole enää semmosta vastuuajattelua kuin semmosessa pienessä pikkukunnassa. Sille ei vain voi mitään, näin se on.” – Kyläaktiivi

”Viranhaltijat ja luottamushenkilöt, ne on kaikonneet sieltä pois.” - Järjestöaktiivi

Tulokset ovat samankaltaiset kuin Marianne Pekola-Sjöblomin (2011 ja 2015) tutkimuksissa Kuntaliitolle. Pekola-Sjöblom totesi, että kuntalaisten kuntaan samaistuminen oli oleellisesti yhteydessä luottamukseen kunnan päätöksentekoa kohtaan ja epäluottamus oli voimakkainta liitoskunnissa ja varsinkin niiden reuna-alueilla. Saman totesi Minna Mäkinen (2007), joka tutki Jyväskylän yliopistossa kuntaliitosta kulttuurisena ilmiönä. Hän tuli siihen tulokseen, että kuntaliitos voi viedä ihmisten koti-seutuajatteluun pohjautuvan hallinnan tunteen, kun päätöksenteon loitoneminen keskuskuntaan heikentää osallisuuden kokemusta.

Byrokratiaa ei sinänsä pidetty esteenä, vaan sitä tapaa, miten sitä käytetään. Päätäjien tahto kuunnella kyseenalaistettiin voimakkaasti, kun puhe tuli liitoskunnan tilanteesta. Luottamuksen esteeksi mainittiin myös vaikutuskanavien puuttuminen ja päätösten tiedottaminen vasta sitten, kun nuija on jo kolahtanut. Reuna-alueiden identiteetti näytti todella horjuneen, eikä kaupunkia osattu nähdä kumppanina, kun oma rooli oli epäselvä:

”Tottakai sillä on hirveen iso merkitys, jos, kun ei siellä reuna-alueilla uskota, että viranhaltijat tietää mitään meidän, hyvä että tietävät missä me ollaan.” – Kyläaktiivi

5.5 Kumppanuuskulttuurin muutos

Kyselyssä arvioitiin myös vaihtoehtoisia tulevaisuudenkuvia. Vastakkain aseteltiin kaksi vaihtoehtoa: järjestöjen keskinäinen kumppanuus ilman kaupungin osallistumis-

ta ja toisaalta järjestöt kaupungin strategisina kumppaneina. Vastaajat arvioivat vaihtoehtojen toivottavuutta ja todennäköisyyttä. Strategista kumppanuutta kaupungin kanssa toivottiin enemmän, mutta sitä ei pidetty todennäköisenä. Tässä kysymyksessä kaupungin työntekijöiden vastaukset erottuivat muista: järjestöjen kumppanuutta ilman kaupungin mukanaoloa pidettiin erittäin epätoivottavana ja myös epätodennäköisenä, kun muut vastaajaryhmät pitivät tätä vaihtoehtoa todennäköisempänä. Strategista kumppanuutta kaupungin ja järjestöjen välillä pitivät kaikki vastaajaryhmät hyvin toivottavana, mutta samalla melko epätodennäköisenä.

Näissä tuloksissa nähdäänkin Briitta Koskiahon (2014 c) kuvaama kumppanuuskulttuurin muutos, jossa entiset toimintatavat kuten byrokraattiset määräykset, bisneshyödyt ja standardiratkaisut vähitellen korvataan yhteisymmärryksellä, demokratialla ja monituottajuudella (Koskiahon 2014 c, 11). Vastaajat pitivät muutosta tarpeellisena ja väistämättömänä, mutta myönsivät, että vanhojen käytäntöjen muuttaminen ei käy ketterästi. Aitoa, kaikkia hyödyttävää kumppanuutta kaivattiin ja uusien, kehittyvien toimintatapojen tarve tunnistettiin. Kumppanuutta tukevia rakenteita pidettiin myös tarpeellisena. Muutoksen arveltiin syntyvän yhteisillä ponnisteluilla ja pienin askelin, kunhan osapuolilla on avoin mieli ja halukkuutta muuttaa vallitsevaa toimintakulttuuria:

”Kun nyt kumppanuus tässä on rajattu yhteisöihin ja organisaatioihin silloin rakenteet tulevat väistämättä kuvaan.” - Järjestötoimija

”Mutta muutosta ei saa aikaan ellei yritä, mutta pitää asettaa tavoitteet niin että voidaan edetä pieninkin askelin!” - Järjestötoimija

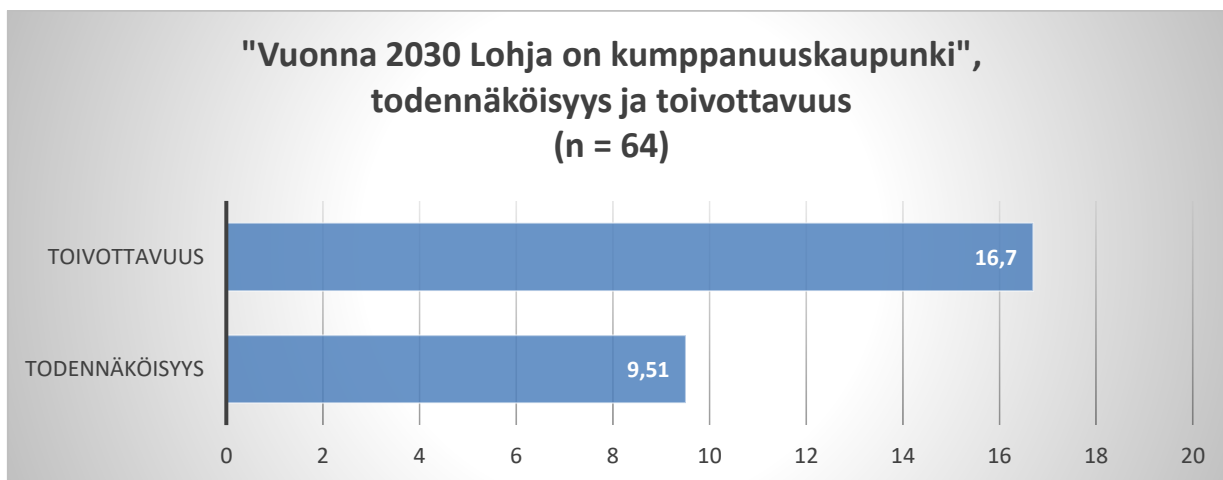
Vastaajat kokivat, että tällä hetkellä kukaan ei ohjaa eikä dokumentoi tätä väistämättä tulevaa muutosta. Järjestötoimijat olivat tilanteesta hämillään ja huolestuneita ja huolensa ilmaisi myös kaupungin työntekijä:

*”Kumppanuuden rakentaminen ei perustu ohjeistettuun suunnitelmaan, organisaatioon, jossa määritetään roolit. Muuten se helposti on jonkun bisnestä, joka toki sekin käyttää ja tarvitsee kumppanuutta”
– Järjestötoimija*

"Kumppanuutta olisi dokumentoitava koko ajan, tälläkin hetkellä erilaisia yhteistoiminnan muotoja on olemassa, mutta tieto on pirstaloitunut ja vain harvalla on kokonaisnäkemyistä tilanteesta." - Järjestötoimija

*"Aito, kaikkia hyödyttävä kumppanuus olisi todella tarpeen. Arvelen kuitenkin, etteivät lohjalaiset pääosin lainkaan tiedä, mitä se tarkoittaisi. Kaikkien pitäisi osallistua, innolla ja toisiinsa luottaen."
- Kaupungin työntekijä, kaupunkilainen*

Kyselyssä kysyttiin lopuksi, miten todennäköisesti Lohja on kumppanuuskaupunki vuonna 2030 ja miten toivottavana vastaaja pitää tällaista kehitystä. Kumppanuuskaupunkia ei määritelty tarkemmin. Kumppanuuskaupungiksi kehittymistä ei pidetä kovin todennäköisenä, kun asteikolla 1-20 vastausten keskiarvo oli 9,51. Toivottavaa tällainen kehitys kyllä olisi vastaajien mukaan: toivottavuuden keskiarvoksi tuli 16,7. Vertailu on esitetty taulukossa 4. Ryhmähaastattelussa kysymys Lohjasta kumppanuuskaupunkina kirvoitti osallistujista avointa naurua, mikä kertonee samansuuntaisesta ajattelusta kuin kyselyn tulokset.

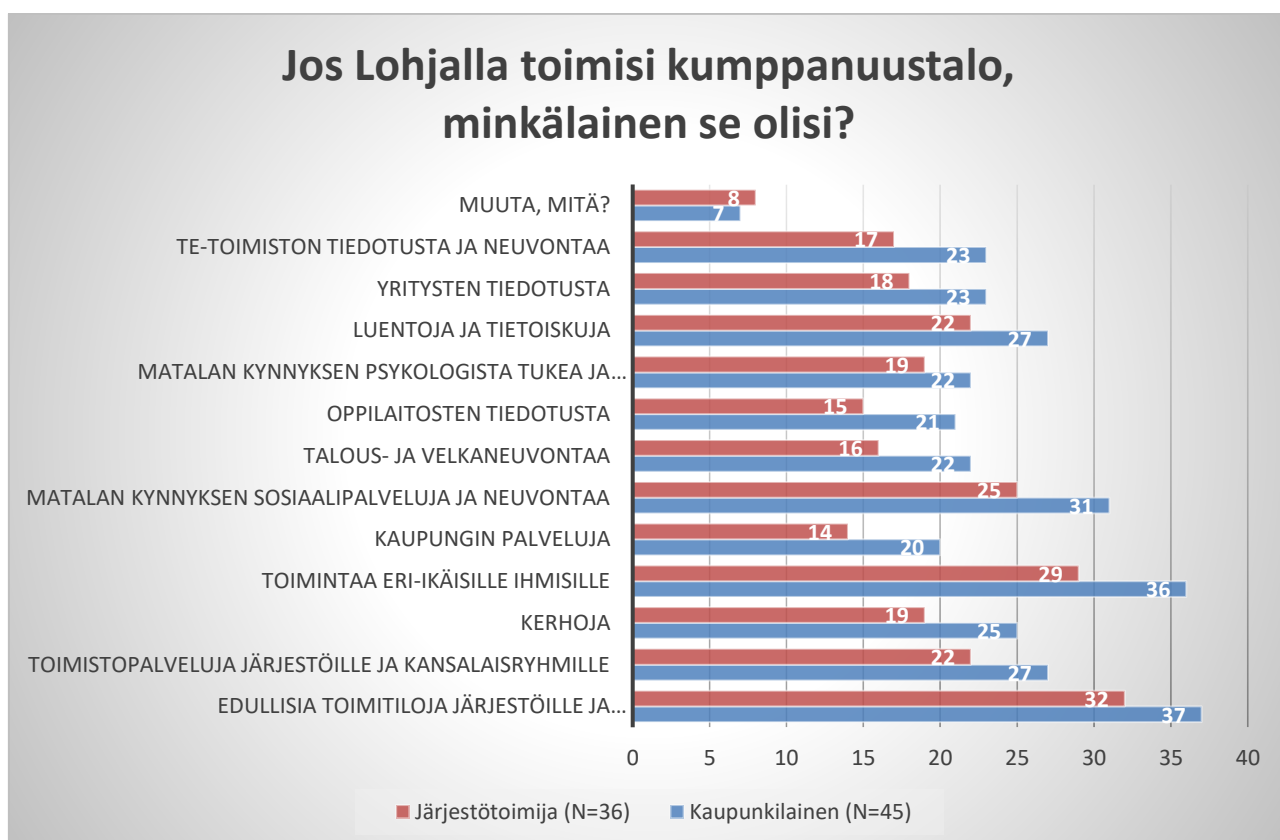

Taulukko 4. Kumppanuuskaupungin toivottavuus ja todennäköisyys asteikolla 1 "ei toivottavaa eikä todennäköistä" – 20 "erittäin toivottavaa ja todennäköistä".

Kulttuurin muutostarpeista kertovat kaupunkilaisten kommentit kumppanuuden esteistä. Mainituksi tulivat totuttu kulttuuri, vanha epäonnistumisen rasite ja vallasta luopumisen vaikeus. Useampi vastaaja toikin esille historian kovan painolastin:

”Olemme vielä tsaarinajan toimintamalleissa – kansalaisten osaamista ja tietämystä ei osata hyödyntää.” -Kaupunkilainen

Jos Lohjalla toimisi kumppanuustalo, useimmat halusivat sinne eniten edullisia toimintoja järjestöille ja kansalaisryhmille, toimintaa eri-ikäisille, matalan kynnyksen sosiaalipalveluja ja neuvontaa sekä luentoja ja tietoiskuja. Vaihtoehtojen vertailu on esitetty taulukossa 5.

Taulukko 5. Mitä toimintoja vastaajat halusivat kumppanuustaloon, valintojen lukumäärä. Vastaaja saattoi valita useita vaihtoehtoja.

Lisäehdotuksina kaupunkilaiset mainitsivat kumppanuuskahvilan, seurakunnan palvelut ja maksuttomat toimitilat. Kriittisyyttäkin löytyi:

”Ei tähän mielestäni taloa tarvita vaan halua tehdä yhteistyötä kumppaneina.” – kaupunkilainen

”mikä hiton kumppanuustalo? lohjan kumppanit sijaitsee ympäri lohjaa.” – järjestötoimija

Ryhmähaastattelussa pohdittiin myös sitä, kenen kaupunkia tässä ollaan rakentamassa – tai ketä varten. Toisaalta Lohjan kaupunki kuvattiin vallankäyttäjänä ja järjestöt palveluntuottajina ja hallintoalamaisina, mutta toisaalta kumppanuuteen pyrittiin voimakkaasti järjestelmän sisällä vaikuttaen. Aaro Harju (2013, 4) on esittänyt, että todellista kansalaisosallistumista on vasta se, että valta luovutetaan kansalaisten käsiin ja he pääsevät mukaan päätöksentekoprosessiin muutenkin kuin edustajiensa kautta. Monessa kommentissa kuvattiinkin sitkeitä yrityksiä ehdottaa kaupungille uusia toimintatapoja ja päästä mukaan kokouksiin tuomaan esimerkiksi alueiden asiantuntemusta. Järjestelmän muuttamista tavoiteltiin silti edelleen virallisten toimintatapojen kautta, edustuksellisen demokratian keinoin:

”Kaupunki on päättävänä tahona automaattisesti määräävässä asemassa järjestöihin nähden.” – Kaupunkilainen

”On semmonen myönteinen asenne itellä siihen, että kyllä, kyllä tää vielä onnistuu, kun tarpeeks vaan jauhetaan ja jauhetaan ja tehdään yhdessä ja tartutaan vaan siihen luuriin uudestaan ja uudestaan.” – Aluedemokratian jäsen

”Ni sitte, miten me puhutaan kaupungista, miten me niin ku yhdessä tehdään sitä kaupunkia. – Että ollaanko me niin ku ääripäässä vai ollaanko me tekemässä niin ku sitä samaa kakkua sinne.” – Järjestötyöntekijä

Kumppanuuskulttuurin muutos on nähdäkseni murtautumassa Lohjalla esiin ja juuri nyt tarvitaan Mustakankaan, Kiviniemen ja Vihisen (2003, 51) peräänkuuluttamia uusia toimintatapoja ja Glommin (2004) mainitsemia uusia toimintatiloja ja -areenoita. Vanhoilla kehyksillä ei voi luoda nyt tarvittavaa uutta kumppanuutta. Sitoutuminen ja vuorovaikutus olivatkin aineistossani keskeisiä aktiivisia toimintoja, joita kumppanuuden rakentamisessa arvostettiin. Näiden puuttuminen kertoo siitä, että Ritva Pihlajan (2015, 10-12) kuvaama kumppanuusparadigman muutos on kesken. Kansalaisten osallistumista päätöksentekoon ja suunnitteluun on kauan katsottu vallan ja byrokraatian näkökulmista, jossa politiikan tekeminen on ollut tärkeämpää kuin kuntalaisten

aito osallisuus ja vireä kansalaistoiminta. Kansalaisten osallistumista ei kenties ole vielä nähty voimavarana, vaan rasitteena tai sille ei ole löydetty sopivaa kanavaa.

6 YHTEENVETO JA POHDINTAA

Kumppanuuteen liitetään siis Lohjalla monenlaisia merkityksiä, joista tärkein on luottamus. Voimakkaana kuuluu myös hyötyajattelu, vaikka se ei ainakaan tähän mennessä näytä rakentaneen todellista kumppanuutta. Muutoksen läsnäolo koetaan vahvana ja siihen liittyy johtamisen, dokumentoinnin ja uusien toimintatapojen tarpeita. Pohdinkin tässä luvussa lohjalaista kumppanuutta, sen uutta suuntaa ja kehittämistarpeita sekä oman aineistoni että muiden tutkimusten valossa. Hahmottelen myös tulosten käytettävyyttä Lohjan ulkopuolella.

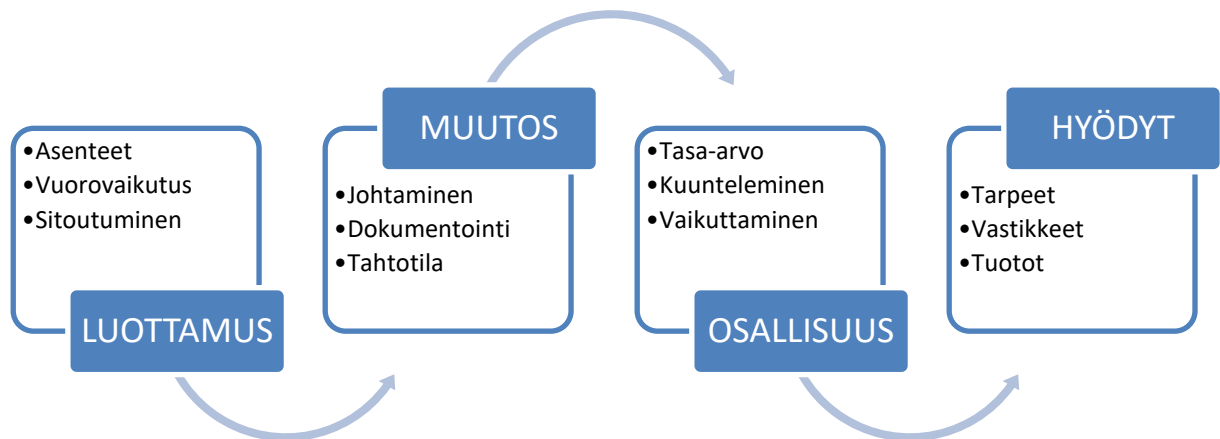
Kolmannessa alaluvussa tarkastelen opinnäytetyötäni tutkimuksellisenä kehittämistehtävänä. Suhteutan onnistumistani opetussuunnitelman yhteisöpedagogin ylempään tutkinnon opinnäytetyölle asettamiin tavoitteisiin. Pohdin myös totuuskäsitystä ja tutkivaa työtettä työssäni. Aloitan kuitenkin kumppanuuden pohdinnalla.

6.1 Kumppanuuden uusi suunta

Mielestäni lohjalaista kumppanuusajattelua pitäisi ja voisi nyt viedä myönteiseen suuntaan niin, että luottamusta vahvistamalla lisättäisiin todellisen muutoksen voimaa. Tämä edellyttää tahtoa kaikilta osapuolilta, muutoksen aktiivista johtamista ja uusien toimintatapojen etsintää. Kun kumppanuuskulttuuria vahvistetaan otolliseen suuntaan, ihmisten kokema osallisuus vahvistuu ja se taas lisää luottamusta. Vastan jälkeen voidaan todella panostaa enemmän hyötyajatteluun, kumppanuuksien tuottoihin ja sijoitusten vastikkeisiin. Hyötyajattelusta liikkeelle lähtevä kumppanuuden rakentaminen ei ole tähän mennessä kovin hyvin onnistunut, joten kehityksen suunta on syytä kääntää toisin päin (Kuva 7).

Jyväskylän kehitysjohtaja Sakari Möttösen (2005, 25) sanoin kansalaistoiminnan ja palvelujärjestelmän väliin on Lohjallakin muodostunut epäluuloisuuden harmaa vyö-

hyke. Lohjalla on myös pitkään toimittu Briitta Koskiahon (2014 c, 11) mainitsemien standardiratkaisujen varassa ja kolmas sektori on tähän mennessä nähty kentän kummallakin laidalla lähinnä säästökeinona, avustajana ja julkisten palvelujen tukijana, eikä riittävän itsenäisenä ja tärkeänä toimijana. Lohja ei kuitenkaan ole tässä yksin: kumppanuus hakee muotoaan muuallakin.

Kuva 7. Kumppanuusajattelun uusi suunta.

Luottamuksen rakentumisen kannalta tärkeät avoimuus ja dialogi - sekä järjestösektorin sisällä että järjestöjen, kuntalaisten ja kaupungin välillä - eivät ole vielä löytäneet muotoaan Lohjalla. Luottamusperustassa ollaan ehkä kuitenkin pienin askelin siirtymässä Ståhlen ja Laennon (2000, 103) kuvaamaan dialogiin ja yhteistyöhön. Tästä kertoo se, että kaupunki lähetti järjestöille kommentoitavaksi luonnoksen kumppanuussopimuksesta, kun aiemmat palvelukumppanuussopimukset tarjottiin ilman neuvotteluja ja valmiilla sopimuksilla. Luottamuksen merkitystä ei voine yliarvioida ja tässä vaiheessa sen vahvistamiseen olisi hyvä suunnata enemmän voimavaroja. Strateginen kumppanuus, joka tarkoittaisi konkreettisia hyötyjä kaikille osapuolille, edellyttää uudenlaista osaamisen jakamista ja yhdistämistä.

Tähän on yhä reilusti matkaa. Useassa tutkimuksessa (Päivärinta 2010, Pakkanen 2013, Särkelä 2013) on osoitettu, että kunnissa järjestöt nähdään helposti avustajina ja vapaaehtoistoiminnan tarjoajina varsinkin sosiaali- ja terveystalvelujen turvaamisessa. Lohjallakin on keskitytty Kiviniemen ja Saarelaisen (2009, 47-49) kuvaamiin

palvelukumppanuuksiin, joissa painottuu operatiivinen tilaaja-tuottajamalli ja toiminnan tavoitteet määrittävät kaupungin tarpeista lähtien. Aineistossani tämä hyötyajatelu näkyi yllättävän selvästi. Järjestötkin ovat sisäistäneet tarpeisiin ja resursseihin liittyvän kaupankäynnin ja tästä näkökulmasta nähtiin myös yhteistyö kaupungin kanssa. Oma kokemukseni on sellainen, että järjestön kasvattamalla inhimillisellä pääomalla, kansalaistoiminnalla tai osallisuudella ei ole neuvotteluissa kovin suurta painoarvoa. Neuvottelut keskittyvät taloudellisiin hyötyihin, jotka osoitetaan numeroina. Lisäksi järjestöiltä edellytetään kokemukseni mukaan kovempia näyttöjä taloudellisesta hyödystä kuin yrityksiltä – ikään kuin taloudellinen tulos olisi tae toiminnan korkeammasta laadusta. Järjestöjen keskenkään ei helposti löydy yhteishenkeä, joka ylittäisi keskinäisen kilpailun resursseista.

Tällaiseen tilanteeseen on tietenkin tultu pitkän ajan kuluessa. Emilia Pakkanen (2013, 18) totesikin tutkimuksessaan, että kunnat ja järjestöt usein vain ajautuvat markkinaohjaukselliseen yhteistyöhön, kun taas verkostomainen toimintatapa vaatisi enemmän aktiivista ponnistelua kummaltakin osapuolelta. Arviointi, että Lohjalla ollaan juuri nyt ratkaisevassa taitekohdassa, jossa voidaan tehdä asenteellinen suunnan valinta kohti yhä voimakkaammin kustannuksiin ja bisnesshyötyyn keskittyvää operatiivista kumppanuutta tai sitten luottamukseen ja avoimuuteen perustuvaa, mutta aluksi myös epävarmempaa strategista kumppanuutta. Suunta on valittava kaupungin päätöksenteossa ja toiminnassa ja yhtä lailla myös järjestöissä.

Muutoksen johtaminen on avainkysymys, jota järjestötoimijat pohtivat ryhmähaastattelussakin. Pallo heitettiin kaupungin suuntaan. Lohjalla on otettu hapuilevia askeleita kohti keskustelua, kun kaupunki on pyrkinyt muodostamaan kumppanuuden aiesopimusta kolmannen sektorin kanssa. Tässäkin on silti vielä riskinä päätyä pönkittämään nykyisiä valtaan perustuvia rakenteita. Ellei kysytä, kuka edustaa kolmatta sektoria tai kuka pääsee neuvottelemaan kumppanuuksista, toimitaan vanhan kumppanuusparadigman mukaan, jossa edustuksellinen demokratia rajaa keskustelun ja kumppanuutta rakennetaan valtaapitävän ehdoilla.

Tutkijoiden (Laitio ym. 2010) mukaan nyt tulisi luoda uusia tiloja uudelle kumppanuudelle sekoittamalla toimijoita. Tällaisia pyrkimyksiä Lohjalla ei ole vielä kovin usein nähty, eikä kumppanuuskaupunkia vielä ainakaan näy horisontissa. Uusi kansalais-

toiminnan keskuskin lähtee liikkeelle järjestöjen työskentelystä keskenään, ilman kaupungin resurssipanosta, vaikka toki yhteistyötä on olemassa. Tuurnaskin (2016) painottaa, että aktiivinen kansalaisuus edellyttää sitä, että kansalaisella on monenlaisia rooleja: asiakkaan, yhteisön jäsenen ja vapaaehtoisen roolit, mutta myös suunnittelijan ja tilivelvollisen roolit. Uusi kumppanuuskulttuuri syntyy keskustellen, kokeillen ja harjoitellen ja se vaatii ennakkoluulotonta asennetta. Uudella kansalaistoiminnan keskuksella on mielestäni - kaupungin lisäksi - tulevaisuuden avaimet käsissään, koska sillä on nyt mahdollisuus tarjota toiminta-areenoja eri toimijoiden kokoonpanoille muistakin lähtökohdista kuin pelkistä hyötyintresseistä.

6.2 Lohjalta laajemmalle

Olen tutkinut kumppanuustilannetta Lohjalla, mutta löydöksilläni on käyttöä myös muualla (Kuva 8). Ensinnäkin, ripeästi lähestyvä *SOTE-uudistus asettaa kunnat historiallisen suurten muutosten eteen*: uudistus siirtää niin paljon kuntien tehtäviä maakuntiin, että kuntien identiteetti ja tehtävät on määriteltävä uudelleen. Tuore väitöstutkimus (Jäntti 2016, 211) Tampereen yliopistosta toteaa, että sellaiset kunnat, joissa on painotettu demokratiaa ja yhteisöllisyyttä, eikä pelkästään palvelujen järjestämisestä kuntakäsityksen perustana, tulevat pärjäämään uudelleen määrittelyssään paremmin. Tutkimuksen mukaan kunnan perustehtävänä tulee edelleen olemaan yhteisöllisyyden tukeminen, koska paikallisuus kiinnittää ihmiset asuinkuntaansa (Emt. 2016, 156). Tämä ei ole mahdollista ilman kumppanuutta, järjestöjen tarjoamaa yhteisöllisyyttä ja kuntalaisten kokemaa osallisuuden tunnetta.

Toinen, yhtä painava tarve kumppanuusajattelulle on jo nähty *kuntaliitosten yhteydessä*. Suomessa on 2000-luvulla tähän mennessä toteutunut 92 kuntaliitosta, joissa 139 kunnasta on tullut kyliä tai kaupunginosia suuremmassa kunnassa. Uudellamaalla on kehitteillä myös maamme suurin kuntaliitos, jos pääkaupunkiseudun kunnat vielä yhdistyvät. Lohja on läntisen Uudenmaan keskuskaupunki, joka on ehkä mukana uusissakin kuntaliitoksissa tulevaisuudessa. Audiator (2010) teki Lohjan ja Nummi-Pusulan kuntien yhdistymisen esiselvityksen ennen liitosta ja ennakoiki jo silloin, että kuntalaisten vaikuttamishalukkuus kanavoituu tulevaisuudessa yhä enemmän muiden kuin edustuksellisen demokratian väylien kautta. Audiator tekikin varovaisen

päätelmän: kun luottamus omiin vaikutusmahdollisuuksiin kasvaa, myös luottamus lähiyhteisöön ja yhteiskunnan toimijoihin lisääntyy (Audiator 2010, 45). Jos Lohjalla löydetään hyvin toimivia tapoja kehittää asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia ja todellista, luottamukseen perustuvaa kumppanuutta eri toimijoiden kesken kaupungin tehtävien muutoksissa ja kuntaliitosten jälkeen, on kaupungilla paljon annettavaa muille.

Olli-Pekka Viinamäki ja Maria Katajamäki (2015) tutkivat luottamuksen merkitystä kuntaliitosten yhteydessä ja tuloksensa ovat samansuuntaisia heidän tutkimuksensa kanssa: ”Luottamuksen ja sen edellyttämän monitasoisen vuorovaikutuksen rakentumisessa saattaa kestää pitkä aika. Vastaavasti epäluottamus voi syntyä yhdestä loukkauksesta tai pienestä säröstä. Epäluottamuksen korjaaminen on aina vaikeaa. (Emt. 2015, 89.” Tutkijat totesivat myös, että keskusta-reuna-alueet -asetelmaa on mahdotonta välttää ja erityisen tärkeää on johtajuus, jolla erilaisia toimintakulttuureja yhdistetään (Emt. 2015, 105). Kyselyaineistossani kuuluikin voimakas huoli muutoksen johtamisesta, joten Lohjalla on eturivin paikka esimerkin näyttämässä tässäkin kohdassa.

Kuva 8. Kumppanuusajattelun laajentaminen Lohjan ulkopuolelle.

Kolmannen perustelun kumppanuusesimerkin näyttämiseksi on tarjonnut Lohjan kaupunki itse - ja vieläpä melko näyttävällä tavalla. 10.11.2016 *Lohja tiedotti pyrkivänsä Suomen asukaslähtöisimmäksi kunnaksi* (Lohja 2016 b). Kuntaliiton (2015 b, 4-5) mukaan tulevaisuuden kunnassa tarvitaan kumppanuutta sekä kuntalaisten että vertaisyhteisöjen kanssa. Lohja näyttää siis tulevaisuudessa esimerkkiä siitä, miten tällaista osallisuutta vahvistetaan käytännössä. Palvelumuotoilunkin saralla kumppanuus kaupungin, asukkaiden ja järjestöjen kesken toisi varmasti lisää näkemyksiä ja ideoita asiakaskokemuksen kehittämiseen. Kumppanuuskulttuurista voisikin kehittyä lohjalainen vientituote, jolle olisi kysyntää muuallakin. Uusien toimintamallien kokeileminen, yhteiskehittäminen ja mallintaminen on työlästä, epäkiitollistakin, mutta myös innostavaa työtä.

6.3 Tutkimuksellisen kehittämistehtävän arviointi

Tarkastelen tässä luvussa opinnäytetyötäni tutkimuksen näkökulmista: prosessia, luotettavuutta ja eettisyyttä. Sirkka Hirsjärvi, Pirkko Remes ja Paula Sajavaara (2007, 14) kuvaavat erityisesti laadullista tutkimusta prosessina, joka voi alkaa melkein mistä kohdasta tahansa. Prosessin vaiheita ovat aiheen valinta, metodin pohdinta, kirjallisuuden lukeminen, aineiston keruu, analyysi ja kirjoittaminen. Opinnäytetyöni aiheeseen vaikutti paitsi kokemus työelämässä, myös tutkimuskirjallisuuden lukeminen. Aiheen pohdinta johti kirjallisuuden lisälukemiseen, joka puolestaan johti aineiston hankinnan, menetelmien ja analysoinnin pohdintaan. Kirjoittamista ja lukemista tapahtui kaikissa vaiheissa. Ja työn julkistaminen viimeistelee tutkimuksen (Emt. 2007, 15).

Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (2007, 23) kehottavat selvittämään ja huomioimaan eettiset kysymykset tutkimuksen joka vaiheessa ja Tuomi ja Sarajärvi (2013, 134-135) tarkentavat vielä totuuskäsityksiä eri totuusteorioiden valossa. Tässä opinnäytetyössä on kyseessä konsensusukseen perustuva totuusteoria, jonka mukaan ihmiset voivat luoda yhdessä 'totuuden'. Totuus kumppanuudesta on sopimuksenvarainen asia. Mielestäni laadullinen tutkimus voi olla totta vain tässä mielessä. Tutkimusfilosofinen lähtökohtani onkin, että todellisuus muodostuu vahvasti sosiaalisesti etenkin kielellisessä vuorovaikutuksessa. Kumppanuudelle annetut merkitykset ovat juuri siksi kiinnostavia. Olen tuonut tässä työssä näkyväksi lohjalaista kumppanuusajatte-

lua eri näkökulmista. Voimme korkeintaan löytää tässä ajassa ja lähitulevaisuudessa pätevän yhteisen merkityksen, jonka muotoilussa olen itse mukana. Se on yksi totuus tästä ilmiöstä.

Tutkivaan työotteeseen kuuluu silti pyrkiminen totuuteen ja luotettavuuteen. Jouni Tuomi ja Anneli Sarajärvi (2013, 142) mainitsevat, että monet oppaat suosittavat laadullisen tutkimuksen luotettavuuden parantamiseksi triangulaatiota eli erilaisten menetelmien käyttöä yhdessä. Käytän työssäni kolmenlaista aineistoa: keskustelutilaisuuden materiaalia, kyselyn tuloksia ja kommentteja sekä haastattelua. Lisäksi olen pohtinut saamiani tuloksia keskustellen niistä teoreettisen viitekehysten kanssa. Pertti Alasuutari (2001, 37) onkin todennut, että ”Tutkimuksen viitekehys ei ole pelkkä ongelman ratkaisun etsimisessä koeteltavien selitysmallien lista, vaan tapa hahmottaa tutkittavaa todellisuutta.”

Totuuskäsityksen lisäksi on arvioitava prosessin eettisyyttä. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeiden mukaan ”Eettisesti hyvä tutkimus edellyttää tieteellisiä tietoja, taitoja ja hyviä toimintatapoja niin tutkimuksen teossa kuin sosiaalisesti tiedeyhteisössä ja suhteessa ympäröivään yhteiskuntaan (Arja Kuula 2006, 34)”. Neuvottelukunnan ohjeissa mainitaan tutkimuksen kannalta merkitykselliset sidonnaisuudet, jotka täytyy ilmoittaa tutkimusraportissa (Emt. 2006, 35). Opinnäytetyössäni tämä koskee ehkä erityisesti aiheen ja tutkimuskohteen valintaa. Lohjalaisen kumppanuusajattelun tutkiminen on minulle ammatillisesti ja henkilökohtaisesti kiinnostava ja tärkeä aihe, koska työskentelen järjestössä, joka menetti kumppanuussopimuksen kaupungin kanssa. Olen keskustellut työn eri vaiheissa tilaajan kanssa myös omista sidonnaisuuksistani, jotta löytäisin työhön objektiivisen lähestymistavan ja pysyisin siinä.

Tutkijan omat lähtökohdat eivät kuitenkaan ole vahingoksi työlle, kunhan ne tuodaan päivänvaloon. Juha Virtanen (2011, 200-201) puhuu fenomenologisen tutkimuksen luotettavuuden yhteydessä tutkijaprofiilin avaamisesta, millä hän tarkoittaa sitä, että tutkija kertoo lähtökohdistaan avoimesti. Tutkijan tietokäsitys, viitekehys ja tietoinen käsitys maailmasta kuuluvat tähän tutkijaprofiiliin. Oman taustan paljastaminen on tärkeää, koska subjektiivisuutta ei voida koskaan kokonaan sulkea pois.

Chydenius-Instituutin Verkkoluotsi (2015) määrittelee, että konstruktivistinen oppiminen on tiedon yksilöllistä rakentamista. Tässä prosessissa opiskelijan saavuttama tieto rakentuu aiemman tiedon perustalle ja tulee hyödynnetyksi uusien oppimistehtävien työstämisessä. Olen opiskellut yhteiskuntatieteitä ja kiinnostukseni suuntautuu vahvasti yhteiskunnallisiin kysymyksiin, sosiaalisen todellisuuden rakentumiseen ja kielen merkityksiin, joten opinnäytetyöni rakentuu luontevasti tähän suuntaan. Tutkiva työote näkyy siinä, että valitsin aiheen, menetelmät ja työtavat oman tietopohjani perustalta. Työ on myös käytännön työelämälähtöinen: kumppanuusajattelun selvittämisestä on hyötyä lohjalaiselle kolmannen sektorin ja kaupungin yhteistyölle. On tarpeen, että Lohjalla keskustellaan kumppanuuden merkityksistä ja työstetään yhteistä käsitystä kumppanuudesta.

Humanistisen ammattikorkeakoulun Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelman ylemmän tutkinnon opetussuunnitelmassa (HUMAK 2015, 3) listataan myös tutkivan ja kehittävän työotteen elementtejä: ”tekojen perustelujen analysointi, kriittinen reflektio ja konstruktivistinen ajattelu sekä uuden tiedon tuottaminen.” Olen pyrkinyt perustelemaan opinnäytetyöhöni liittyviä valintoja ja kertomaan omat lähtökohtani ja kiinnostukseni tähän työhön. Kriittistä reflektiota on harjoitettu opinnäytetyön ohjauksessa ja valmennusryhmässä keskustellessa sekä opinnäytetyöseminaareissa.

Lopuksi, opinnäytetyön tulee liittyä oppilaitoksen opetussuunnitelmaan ja tutkimuslinjaan. Humanistisen ammattikorkeakoulun Opetussuunnitelma (HUMAK 2015, 22) toteaa, että koulutusohjelman erikoisosaamiseen sisältyy, että yhteisöpedagogi ylempi AMK -tutkinnon suorittanut osaa käyttää tutkimusmenetelmiä ja edistää niiden kautta työelämän muutosten hallintaa ja työyhteisöjen kehittämistä. Tämä tarkoittaa mielestäni sitä, että työ on myös oppilaitoksen hyväksymien kriteerien mukainen: työelämälähtöinen ja oman alan asiantuntijuutta lisäävä. Kumppanuusajattelun tutkiminen liittyy paikkakunnan järjestöille merkitykselliseen kehitykseen ja keskusteluun, johon olen itse pyrkinyt osallistumaan. Tilaajaorganisaatio hyötyi myös työni eri vaiheista, koska sitä kautta oli mahdollisuus tuoda kumppanuusteemoja vahvemmin mukana keskusteluihin Lohjalla.

LÄHTEET

- Alasuutari, Pertti 2001. Johdatus yhteiskuntatutkimukseen (1. painos). Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.
- Audiator 2010. Lohjan kaupungin ja Nummi-Pusulan kunnan kuntaliitoksen esiselvitys. Helsinki: Auditor-yhtiöt. Viitattu 19.1.2017.
www.lohja.fi/Liitetiedostot/esiselvitys_070910mv.pdf.
- Berger, Peter L. & Luckmann, Thomas 2009. Todellisuuden sosiaalinen rakentuminen. Tiedonsosiologinen tutkielma (5. painos). Helsinki: Gaudeamus.
- Eskola, Jari & Vastamäki, Jaana 2010. Teemahaastattelu: opit ja opetukset. Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R. toim. Ikkunoita tutkimusmetodeihin I (3. painos). Juva: PS-Kustannus. 26-44.
- Falck, Hanna 2011. Tavoitteena kumppanuus. Kartoitus Keski-Uudenmaan Yhdistysverkosto ry:n ja sen toiminta-alueen kumppanuudesta ja tulevaisuuden näkymistä. Opinnäytetyö. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu. Viitattu 12.11.2015. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2011101113705>.
- Glomm, Mirva 2004. Talkootyöllä luottamukseen – tutkimuskohteena kylän ja kunnan suhde sosiaalisen pääoman näkökulmasta. Pro gradu –tutkielma. Aluetiede. Yhteiskuntatieteiden laitos. Tampere: Tampereen yliopisto. Viitattu 30.5.2016.
<http://uta32-kk.lib.helsinki.fi/bitstream/handle/10024/92424/gradu00421.pdf?sequence=1>.
- Harju, Aaro 2013. Aktiivinen kansalaisuus, osallisuus, voimaantuminen jne. – Miten ne liittyvät vaikuttamiseen? Artikkel. Osallistu.fi. Helsinki: Opintokeskus Kansalaisfoorumi. Viitattu 12.6.2016.
<http://www.osallistu.fi/@Bin/300707/Osallistumisen+ja+vaikuttamisen+k%c3%a4sitteit%c3%a4.pdf>.
- Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara Paula 2007. Tutki ja kirjoita (13., osin uudistettu painos). Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- HUMAK 2015. Opetussuunnitelma. Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelma Yhteisöpedagogi (ylempi AMK). Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu. Viitattu 18.11.2015. <http://www.humak.fi/wp-content/uploads/2014/06/OPS-YAMK-janu-2015-2017.pdf>.
- Jokinen, Arja & Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero 2008. Diskurssianalyysin aakkoset (3. painos). Tampere: Vastapaino.
- Judén-Tupakka, Soila 2007. Askelia fenomenologiseen analyysiin. Teoksessa Syrjäläinen, Eija & Eronen, Ari & Värri, Veli-Matti (toim.) 2007. Avauksia laadullisen tutkimuksen analyysiin (1. painos). Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.
- Juhila, Kirsi 2016. Kulttuurin jatkuvasti rakentuvat kehät. Tilanteista kulttuuriseen kontekstiin. Teoksessa Jokinen, Arja & Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero 2016. Diskurssianalyysi (uudistettu painos). Tampere: Vastapaino.
- Jyväskylän yliopisto 2015. Menetelmäpolkuja humanisteille. Fenomenologia. Koppa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Viitattu 22.2.2017.

<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tieteenfilosofiset-suuntaukset/fenomenologia>.

- Jäntti, Anni 2016. Kunta, muutos ja kuntamuutos. Akateeminen väitöskirja. Acta Electronica Universitatis Tamperensis 1715. Tampere: Tampere University Press. Viitattu 19.1.2017. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-0238-2>.
- KAKS 2017. Maakuntapuntari 2017. Tiedote. Helsinki: Kunnallisan Kehittämissäätiö. Viitattu 27.2.2017. <http://kaks.fi/wp-content/uploads/2017/02/TUTKIMUSOSIO-Kansalaiset-eiv%C3%A4t-luota-p%C3%A4%C3%A4tt%C3%A4jiin.pdf>.
- KANE 2015. Kuntakysely yhteistyöstä kolmannen sektorin kanssa. Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta, Kansalaisareena ry ja Suomen Kuntaliitto. Helsinki: Oikeusministeriö. Viitattu 13.5.2016. http://www.oikeusministerio.fi/kane/material/attachments/kane/uusikansio_3/jQ6XDNbsP/Kuntien_ ja_ kolmannen_ sektorin_ kumppanuus.pdf.
- Kannisto, Heikki 1994. Ihminen ja normatiivinen järjestys: ehdotus filosofisten ihmiskäsitysten typologiaksi. Teoksessa Laine, Timo (toim.). Ihmisen mallit. Jyväskylän Yliopisto. Filosofian laitos, julkaisu 62. 1. painos. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. 10–29.
- Kiviniemi, Markku & Saarelainen, Tarja 2009. Paikallisten kumppanuuksien monet kasvot: viitekehysten kehittäminen kansalaistoiminnan ja julkisen sektorin verkostoitumisen tutkimusta varten. Artikkelijulkaisu. Kunnallistieteellinen aikakauskirja. Vol 37. 1/2009. Helsinki: Kunnallistieteellinen yhdistys. 38-53.
- Koskiahho, Briitta 2014 a. Kansalaisyhteiskunta tarvitsee pelisäännöt julkisten palvelujen tuottamiseen. Kumppanuuden sosiaalipolitiikkaa etsimässä –kirjan julkistamistilaisuus 19.9.2014. Helsinki: Setlementtiliitto. Viitattu 28.11.2015. <http://www.setlementti.fi/uusi-paikallisuus/?x26599=585162>.
- Koskiahho, Briitta 2014 b. Kumppanuuden sosiaalipolitiikkaa etsimässä. Setlementtijulkaisuja 32 (1. painos). Helsinki: Suomen Setlementtiliitto.
- Koskiahho, Briitta 2014 c. Kumppanuuden metodi ja sosiaalinen kysymys. Esitelmä. Diakonian tutkimuksen päivät 28.11.2014. Helsinki: Diakonian tutkimuksen seura. Viitattu 3.12.2015. <http://dts.fi/files/2009/10/B-Koskiahho-diakonia-28112014.pdf>.
- Kumpulainen, Kaisu 2014. Kun pienestä kunnasta tulee kylä. Kuntaliitosten vaikutukset maaseutuyhteisöissä. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Alueiden kehittäminen 33/2014. Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 13.5.2016. https://www.tem.fi/files/40946/TEMjul_33_2014_web_17092014.pdf.
- Kuntaliitto 2016. Kuntaliitokset. Kunnat.net. Helsinki: Kuntaliitto. Viitattu 18.6.2016. <http://www.kunnat.net/fi/palvelualueet/kuntaliitokset/Sivut/default.aspx>.
- Kuula, Arja 2006. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys (1. painos). Tampere: Vastapaino.
- Laine, Timo 2010. Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa Aaltola, J. ja Valli, R. (toim.) 2010. Ikkunoita tutkimusmetodeihin II – näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin (3. painos). PS-Kustannus. Jyväskylä. 28-45.
- Laine, Timo 2015. Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa Aaltola, J. ja Valli, R. (toim.) 2015. Ikkunoita tutkimusmetodeihin II –

- näkökulmia aloittelevalla tutkijalla tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin (4., uudistettu painos). Jyväskylä: PS-Kustannus. 29-51.
- Laitio, Tommi & Neuvonen, Alekski & Onnela, Satu & Rissanen, Mikko & Tuomi, Tuula 2010. Pystyvien tekijöiden tila. Teoksessa Koivisto, Nelli & Lehikoinen, Kai & Paasanen-Willberg, Riitta & Ruusuvirta, Minna & Saukkonen, Pasi & Tolvanen, Pirita & Veikkolainen, Arsi toim. Kolmannella lähteellä. Hyvinvointipalveluja kulttuurin, liikunnan ja nuorisotyön aloilta. Kolmas lähde –koordinaatiohanke 2010. Kokos julkaisu 1 (1. painos). Helsinki: Kokos palvelut, Teatterikorkeakoulu.
- Lehtinen, Mari 2015. Verkostoyhteistyötä ja kumppanuutta – Yhteisellä kohti arjen hyvinvointia. Kunta-, järjestö- ja seurakuntayhteistyötä tukeva toimintamalli. Opin- näytetyö YAMK. Sosiaali- ja terveysala. Lahden ammattikorkeakoulu. Saatavilla www-muodossa: <<http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201503243522>>. Viitattu 1.12.2015.
- Leskinen, Lauri 2016. Länsi-Uusimaa 22.8.2016. Kirjoittajavieras. Tuusula: Etelä-Suomen Media Oy.
- Lohja 2016. Lohja lyhyesti. Lohjan kaupunki. Viitattu 18.6.2016.
http://www.lohja.fi/default.asp?id_sivu=101&alasivu=101&kieli=246.
- Lohja 2016 b. Kutsu tiedotustilaisuuteen. Viitattu 16.1.2017.
http://www.lohja.fi/ajankohtaista.asp?kieli=246&id_tiedote=1981.
- Metsämuuronen, Jari 2011. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. e-kirja Opiskelijalaitos. Helsinki: International Methelp Oy.
- Moilanen, Pentti & Rähä, Pekka 2010. Merkitysrakenteiden tulkinta. Teoksessa Aaltola, J. ja Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin II – näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-Kustannus. 46-69.
- Mustakangas, Ella & Kiviniemi, Markku & Vihinen, Hilka 2003. Kumppanuus kuntatasolla maaseutupolitiikan toimeenpanossa. Maa- ja elintarviketalous 29. Helsinki: MTT Taloustutkimus. Viitattu 30.5.2016.
<https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/454498/met29.pdf?sequence=1>.
- Mäenpää, Pasi & Faehnle, Maija. 2015. Avoin, joukkoistava, aktivismia hyödyntävä kaupunki. Deliberatiivisen demokratian tutkimus- ja kehittämispäivä 28.10.2015. Helsinki: Helsingin yliopisto, sosiaalitieteiden laitos. Viitattu 12.6.2016.
<http://docplayer.fi/6560001-Avoin-joukkoistava-aktivismia-hyodyntava-kaupunki.html>.
- Mäenpää, Pasi & Faehnle, Maija 2016. Jakamistalouden ulottuvuudet ja kaupunkivaikutukset. Kaupunkitutkimuksen päivät 28.4.2016. Kaupunkiaktivismi metropolin voimavarana -hanke. Helsinki: Helsingin yliopisto, sosiaalitieteiden laitos. Viitattu 12.6.2016.
https://kaupunkiaktivismi.files.wordpress.com/2015/02/jakamistalous_ktp16.pdf.
- Mäkinen, Minna 2007. Kotikunta kaupunginosaksi. Säynätsalon kunnan ja Jyväskylän kaupungin kuntaliitos kulttuurisena ilmiönä. Lisensiaatintyö. Historian ja etnologian laitos. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Viitattu 9.1.2017.
https://kuntaliitokset.files.wordpress.com/2013/11/macc88kinen_urn_nbn_fi_jyu-2007489-1.pdf.

- Möttönen, Sakari & Niemelä, Jorma 2005. Kunta ja kolmas sektori. Yhteistyön uudet muodot (1. painos). Keuruu: PS-Kustannus.
- Pakkanen, Emilia 2013. Kuntien ja järjestöjen välinen yhteistyö. Kuntatoimijoiden näkemyksiä Kaakkois-Suomen alueen järjestöyhteistyöstä. Kandidaatintutkielma. Yhteiskuntapolitiikka. Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos. Lappeenranta: Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Oy Socom. Viitattu 3.7.2016.
http://www.socom.fi/wp-content/uploads/2015/06/kandidaatin_tutkielma_pakkanen_2013_web_e.pdf .
- Pekola-Sjöblom, Marianne 2011. Kuntalaiset uudistuvissa kunnissa. Tutkimus kuntalaisten asenteista ja osallistumisesta ARTTU-tutkimuskunnissa 2008. Paras-ARTTU-ohjelman tutkimuksia nro 9. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.
http://shop.kunnat.net/download.php?filename=uploads/acta229_sisalto_ebook.pdf.
- Pekola-Sjöblom, Marianne 2015. Mitä kuntalaiset ajattelevat kuntapäätäjistä? – Ensimmäisiä osatuloksia kevään 2015 kuntalaiskyselystä. Kuntapuheenjohtajapäivä 10.6.2015. ARTTU 2-tutkimusohjelma. Helsinki: Suomen Kuntaliitto. Viitattu 23.1.2017.
http://www.kommunerna.net/fi/palvelualueet/projektit/arttu2/osaprojektit/kuntalaistutkimus/Documents/2015_Mit%C3%A4%20kuntalaiset%20ajattelevat%20kuntap%C3%A4%C3%A4tt%C3%A4jist%C3%A4_10%206%202015_FINAL_UUSI.pdf.
- Pelto-Huikko, Antti 2017. Kunta-järjestö -yhteistyön kehittämisellä kohti tulevaisuuden hyvinvointikuntaa. Ajankohtaista 20.1.2017. Blogikirjoitus. Helsinki: Soste ry. Viitattu 24.1.2017. <http://www.soste.fi/ajankohtaista/kunta-jarjesto-yhteistyon-kehittamisella-kohti-tulevaisuuden-hyvinvointikuntaa.html>.
- Pihlaja, Ritva 2010. Kolmas sektori ja julkinen valta. Kunnallisanon kehittämissäätiön tutkimusjulkaisut, nro 61. Helsinki: KAKS – Kunnallisanon kehittämissäätiö. Viitattu 8.5.2016. http://kaks.fi/wp-content/uploads/2010/10/Kolmas_sektori_ja_julkinen_valta.pdf.
- Pihlaja, Ritva 2014. Lähidemokratia – miksi ja minkäläistä? Esitelmä. Lohja 3.9.2014. Helsinki: Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä. Viitattu 24.5.2016.
<http://docplayer.fi/5421090-Lahidemokratia-miksi-ja-minkalaista.html>.
- Pihlaja, Ritva 2015. Miksi kumppanuutta? Suomalaisen yhteiskunnan ja kuntien suuri murros. Hyvinvointia ja kumppanuutta kulttuurista. Esitelmä. Härmän Kuntokeskus 26.3.2015. Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä. Viitattu 2.12.2015.
<http://docplayer.fi/340991-Miksi-kumppanuutta-suomalaisen-yhteiskunnan-ja-kuntien-suuri-murros.html>.
- Puusa, Anu & Juuti, Pauli 2011. Tieteenfilosofisista kysymyksistä laadullisen tutkimuksen näkökulmasta. Teoksessa Puusa, Anu & Juuti, Pauli (toim.) 2011. Menetelmäviidakon raivaajat. Perusteita laadullisen tutkimuslähestymistavan valintaan. 1. painos. Helsinki: Johtamistaidon Opisto. 11-27.
- Päivärinta, Kaija 2010. Tilaaja-tuottajamallista kumppanuuteen. Case: HUS / Lohjan sairaanhoitoalue. Opinnäytetyö. Lohja: Laurea-ammattikorkeakoulu. Viitattu 27.5.2016.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/23703/ONT_29112010_Kaija_Paivarinta.pdf?sequence=1.

- Ruusuvirta, Minna & Saukkonen, Pasi. 2010. Kunnat, hyvinvointi ja kolmas sektori. Teoksessa Koivisto, N., Lehikoinen, K., Pasanen-Willberg, R., Ruusuvirta, M., Saukkonen, P., Tolvanen, P. ja Veikkolainen, A. toim. 2010. Kolmannella lähteellä. Hyvinvointipalveluja kulttuurin, liikunnan ja nuorisotyön aloilta. Kolmas lähde – koordinaatiohanke 2010. Kokos julkaisuja 1 (1. painos). Helsinki: Kokos palvelut, Teatterikorkeakoulu.
- Rämö, Eero 2015. Kuntien ja järjestöjen yhteistyön tarve kasvaa. Kuntaliitto, Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta ja Kansalaisareena ry tiedottavat 13.10.2015. Verkkojulkaisu. Helsinki: Kunnat.net. Viitattu 12.12.2015. <http://www.kunnat.net/fi/Kuntaliitto/media/tiedotteet/2015/10/Sivut/kuntien-ja-jarjestojen-yhteistyon-tarve-kasvaa.aspx>.
- Soste 2012. Järjestöbarometri. Helsinki: Suomen Sosiaali ja terveys ry.
- Stähle, Pirjo & Laento, Kari 2000. Strateginen kumppanuus – avain uudistumiskykyyn ja ylivoimaan (1. painos). Ekonomia-sarja. Helsinki: WSOY.
- STM 2012. JÄRJESTÖT JA KASTE. Järjestöjen liittymäpintoja Sosiaali- ja terveydenhuollon kansalliseen kehittämisohjelmaan. Esite. Sosiaali- ja terveysministeriö, Soste ry, RAY. Viitattu 28.11.2015. https://www.kuopio.fi/c/document_library/get_file?uuid=5ab62681-6be9-49ccb169-3c533e1b368b&groupId=129173.
- Särkelä, Riitta 2013. Järjestöjen ja kuntien yhteistyö eri näkökulmista. Teoksessa Järjestöt ja kunta hyvinvointia edistämässä. Näkökulmia järjestökuntayhteistyöhön (1. painos). Helsinki: Suomen sosiaali ja terveys ry.
- TEM 2014. Julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuus. Verkkojulkaisu 1.7.2014. Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 17.11.2015. https://www.tem.fi/innovaatiot/palveluinnovaatiot/julkisten_palveluiden_innovaatiot/julkisen_ ja_yksityisen_sektorin_kumppanuus.
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi (6. painos). Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Tuurnas, Sanna 2016. Aktiivinen kansalainen palvelujen yhteistuottajana. Tulevaisuuden hyvinvointiekosysteemi -seminaari 20.4.2016. Tampere: Tampereen yliopiston johtamiskorkeakoulu. Viitattu 12.6.2016. <http://www.pshp.fi/download/noname/%7B68CE57C2-D2D5-4C99-8B1A-09C679E3FC21%7D/54533>.
- Törrönen, J. 2005. Puhetapoja analysoimassa. Rajankäyntiä kriittisen diskurssianalyysin ja semioottisen sosiologian välillä. Teoksessa Räsänen, P., Anttila, A-H. & Melin, H. (toim.) 2005. Tutkimus metodien pyörteissä. Sosiaalitutkimuksen lähtökohdat ja valinnat (1. painos). Jyväskylä: PS-Kustannus. 139-161.
- Uotila, Anne 2013. Lohja irtisanoo kaikki viisi kumppanuussopimusta. Länsi-Uusimaa 23.6.2013. Tuusula: Etelä-Suomen Media Oy. Viitattu 3.12.2015. <http://www.lansiuusimaa.fi/artikkeli/243198-lohja-sanoo-irti-kaikki-viisi-kumppanuussopimusta>.
- Verkkoluotsi 2015. Pedagoginen käsikirjoitus. Oppimiskäsitys. Kokkola: Chydenius-Instituutti. Viitattu 17.12.2015. <http://verkkoluotsi.chydenius.fi/salatutsivut/pedagoginen/oppimiskasitykset/konstruktivistinen.html>.

- Vesalainen, Jukka. 2006. Kaupankäynnistä kumppanuuteen (2. uudistettu painos). Teknologiateollisuuden julkaisuja 8/2006. Vantaa: Dark Oy.
- Viinamäki, Olli-Pekka & Katajamäki, Maria 2015. Luottamuksesta elinvoimaa kunnille. Kunnallisan kehittämissäätiön Tutkimusjulkaisu-sarjan julkaisu nro 87. Helsinki: KAKS – Kunnallisan Kehittämissäätiö. Viitattu 19.1.2017. <http://kaks.fi/wp-content/uploads/2015/06/Luottamuksesta-elinvoimaa-kunnille.pdf>.
- Vilka, Hanna 2014. Tutkimusmetodeja ammatilliselle kentälle. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi. Viitattu 18.6.2016. <http://hanna.vilka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-kehita-C3%A4.pdf>.
- Vilka, Hanna 2015. Tutki ja kehitä (2. painos). Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Virtanen, Juha 2011. Fenomenologia laadullisen tutkimuksen lähtökohtana. Teoksessa Metsämuuronen, Jari 2011 (toim.). Laadullisen tutkimuksen käsikirja (1. painos). e-kirja. Helsinki: International Methelp Oy.

LIITE 1 Kyselylomake

Kumppanuutta Lohjalla

Tervetuloa kumppanuuskyselyyn. 😊

Kyselyssä selvitetään lohjalaisten käsityksiä ja ajatuksia kumppanuudesta kaupunkilaisten, järjestöjen ja Lohjan kaupungin kesken.

Tämä kysely liittyy opinnäytetyöhöni Humanistisessa ammattikorkeakoulussa.

Kyselyyn vastataan nimettömänä, eikä kenenkään yksittäisen vastaajan tietoja ole mahdollista yhdistää vastauksiin tai tuloksiin. Kyselyn tulokset esitellään syksyllä 2016 Lohjastuu-projektin järjestötrefeillä ja sen jälkeen aineisto hävitetään.

Opinnäytetyöhöni liittyy myös **facebook-ryhmä Kumppanuutta Lohjalla**. Tule mukaan ryhmään keskustelemaan kumppanuudesta. Kyselyyn osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja voit keskeyttää vastaamisen milloin tahansa.

Mette Aatinen,
yhteisöpedagogi ylempi AMK -opiskelija
Lisätietoja voit kysellä osoitteesta mette.aatinen@humak.edu

1. Mitä kumppanuus tarkoittaa?

Lohjalla toimii monia järjestöjä, seuroja, asukastoimikuntia ja muita kansalaisryhmiä, jotka tekevät yhteistyötä keskenään ja Lohjan kaupungin kanssa. Kumppanuutta on siis olemassa ja se voi olla hyvin monenlaista. Kumppanuudelle voidaan antaa monia eri merkityksiä. Mitä se sinun mielestäsi tarkoittaa? Mitä kumppanuus sisältää, mikä siinä on tärkeää, mitä siihen pitäisi ainakin sisältyä?

Valitse seuraavasta luettelosta viisi (5) tärkeintä kumppanuuteen sisältyvää asiaa.

Jos et löydä etsimääsi, lisää luetteloon oma ehdotuksesi:

- Sitoutuminen
- Demokratia
- Pelisäännöt
- Asenne
- Sopimukset
- Luottamus
- Vuorovaikutus
- Rakenteet
- Vaikuttaminen
- Resurssit
- Tasa-arvo
- Kuunteleminen
- Muu, mikä? _____

Tarpeet	○ ○	Sopimukset
Ristiriidat	○ ○	Yhteinen tavoite
Lähialueet	○ ○	Koko kaupunki
Ajattelutapa	○ ○	Ohjattu toiminta
Sopimukset	○ ○	Tarpeet

4. Vuonna 2030 Lohja on kumppanuuskaupunki.

Järjestöt, yhdistykset, seurat, kaupunkilaiset ja vapaat kansalaisryhmät, alueet ja kylät, sekä Lohjan kaupungin virallinen organisaatio toimivat kumppaneina kaupunkilaisten yhteiseksi hyväksi. Lohja tunnetaan kumppanuuden edelläkävijänä ja uudistajana.

Kuinka todennäköistä tai toivottavaa tällainen kehitys on sinun mielestäsi?

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20		
Erittäin epätodennäköistä	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	Erittäin todennäköistä
Ei lainkaan toivottavaa	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	Erittäin toivottavaa

5. Minkälainen olisi Lohjan kumppanuustalo?

Kuvittele, että Lohjalla toimii kumppanuustalo. Mitä toimintoja tai palveluja siellä pitäisi sinun mielestäsi olla? Valitse seuraavassa luettelosta ne toiminnot, joita haluaisit kumppanuustaloon. Jos luettelosta mielestäsi puuttuu jotakin, lisää se:

- Edullisia toimitiloja järjestöille ja kansalaisryhmille
- Toimistopalveluja järjestöille ja kansalaisryhmille
- Kerhoja
- Toimintaa eri-ikäisille ihmisille
- Kaupungin palveluja
- Matalan kynnyksen sosiaalipalveluja ja neuvontaa
- Talous- ja velkaneuvontaa
- Oppilaitosten tiedotusta
- Matalan kynnyksen psykologista tukea ja neuvontaa
- Luentoja ja tietoisuuksia
- Yritysten tiedotusta
- TE-toimiston tiedotusta ja neuvontaa

Muuta, mitä?

6. Järjestöt keskenään vai kaupungin strategisina kumppaneina?

Lohjalla on jo olemassa monenlaisia kumppanuuksia järjestöjen, kansalaisryhmien ja kaupungin välillä. Kuvittele, mihin suuntaan kumppanuusajattelu Lohjalla etenee tulevaisuudessa. Mihin suuntaan arvelet ja toivot sen kehittyvän? Arvioi vaihtoehtojen toivottavuutta ja todennäköisyyttä oman näkemyksesi mukaan:

Vaihtoehto A. Järjestöjen oma vahva kumppanuusverkosto

Järjestöt, yhdistykset, aluetoimikunnat, kansalaisryhmät ja seurat luovat pääasiassa omaa kumppanuusverkostoaan. Nämä ryhmät tekevät nykyistä enemmän yhteistyötä keskenään ja kumppanuus kaupungin kanssa rajoittuu palvelujen ostamiseen ja myymiseen ja/tai avustusten hakemiseen.

Vaihtoehto B. Järjestöt nykyistä vahvemmin kaupungin strategisina kumppaneina

Järjestöt, yhdistykset, aluetoimikunnat, kansalaisryhmät ja seurat rakentavat yhdessä Lohjan kaupungin kanssa strategista kumppanuutta, jolloin järjestöt ja kansalaisryhmät ovat nykyistä paljon vahvemmin mukana keskus-telemassa kaupungin taloudesta, hankkeista ja päätöksistä. Neuvotteluja käydään ennen päätöksentekoa ja vuoropuhelulle on luotu avoimia ja selkeitä rakenteita ja mahdollisuuksia.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
Vaihtoehto A. Ei lainkaan toivottavaa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Vaihtoehto A. Erittäin toivottavaa
Vaihtoehto A. Ei lainkaan todennäköistä	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Vaihtoehto A. Erittäin todennäköistä
Vaihtoehto B. Ei lainkaan toivottavaa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Vaihtoehto B. Erittäin toivottavaa
Vaihtoehto B. Ei lainkaan todennäköistä	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Vaihtoehto B. Erittäin todennäköistä

6. Kerro taustasi tai roolisi vastaajana. Voit valita useamman roolin: esim. voit olla kaupunkilainen ja järjestötoimija tai kaupunkilainen ja kaupungin työntekijä tai luottamushenkilö. Tai kaikkia näitä yhtä aikaa.

- Kaupunkilainen
- Järjestötoimija
- Kaupungin työntekijä
- Kaupungin luottamushenkilö
- Yrittäjä
- Muu, mikä?
-

Omat kommentit ja ajatukset

Tähän voit vapaasti lisätä kommenttejasi ja ajatuksiasi kumppanuusasioista. Haluaisitko lisätä jonkun teeman keskusteluun? Mitä ajatuksia kysely herätti? Jäikö joku asia epäselväksi?

LIITE 2 Haastatteluteemat

Lisätietoja: Mette Aatinen, puh. 045 XXX tai mette.aatinen@humak.edu

Kumppanuusajattelu Lohjalla, HAASTATTELUTEEMAT

1. MITÄ KUMPPANUUS TARKOITTAÄ?

Kyselyyn vastaajien mielestÄ kolme tÄrkeintÄ asiaa kumppanuudessa ovat

1. luottamus
2. asenne
3. sitoutuminen, vuorovaikutus, sopimukset, pelisÄÄnnöt, demokratia.

32 vastaajaa 64:stÄ piti luottamusta tÄrkeimpänä tekijänä kumppanuudessa ja 45 asetti sen kolmen tÄrkeimmän joukkoon. Kaikkein tÄrkeintÄ luottamus oli kaupungin poliittisille pÄÄtöksentekijöille. Sopimukset ja vuorovaikutus puolestaan olivat tÄrkeimpiÄ kaupungin työntekijöille. Resursseja ja yhteisiä tavoitteita kaikki pitivät lähes yhtÄ tÄrkeinÄ.

Kun kumppanuuden ulottuvuuksia vertailtiin keskenÄän, luottamus oli tÄrkeämpÄÄ kuin rakenteet tai sopimukset. Avoin ajattelutapa, luottamus ja avoimet verkostot arvioitiin tÄrkeÄmmÄksi kuin sopimukset, rakenteet ja ohjattu toiminta.

2. KUMPPANUUDEN ESTEET

TÄrkeimmät kumppanuuden esteet olivat vastaajien mielestÄ

1. luottamuksen puute
2. asenteet Lohjan kaupungilla
3. byrokratia

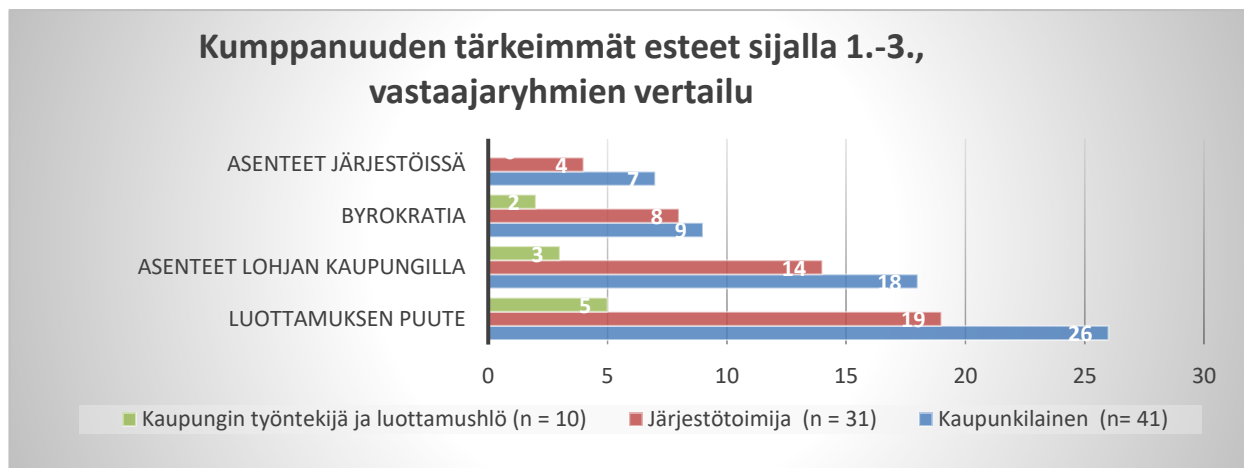
Kaupunkilaiset ja järjestötoimijat pitivät kaupungin asenteita ja byrokratiaa tÄrkeinä esteinä, mutta kaupungin työntekijät eivät. Kaupungin työntekijät ja luottamushenkilöt eivät pitÄneet myöskÄän järjestöjen asenteita merkittävänä ongelmana, mutta puolet järjestötoimijoista oli sitä mieltÄ, ettÄ omalla kentällä asenteet ovat esteenä.

TÄrkeimpinÄ kumppanuuden esteinä nähtiin

- a) **Kumppanuuden esteet järjestökentässä.** Vastauksista ilmeni vahvasti, ettÄ Lohjalla on liikaa järjestöjä, jotka kilpailevat keskenÄän. Koska järjestöjä on paljon, jokaisella on liian pienet resurssit toimiakseen tehokkaammin ja useissa järjestöissä toimii samoja ihmisiä. Järjestöt ovat myöS eriarvoisessa asemassa. Tämä kaikki pitää järjestökentän hajanaisena ja heikkona, mikä nähtiin esteenä kumppanuudelle kaupungin kanssa.
- b) **Kumppanuuden esteet Lohjan kaupungilla.** Vastaajat kyseenalaistivat voimakkaasti kaupungin tahtotilan hakeutua kumppanuuksiin yksikertaisesti toteamalla, ettÄ halukkuutta ei ole. Esteitä nähtiin asenteiden lisäksi myöS kaupungin toimintatavoissa. SekÄ luottamushenkilöitä ettÄ virkamiehiÄ moi-

tittiin ylimielisyydestä ja nöyryyden puuttumisesta, niin sanottujen kuulemistilaisuuksien järjestämisestä, byrokraattisuudesta ja määräilystä.

Seuraavassa taulukossa on esitetty kumppanuuden tärkeimmät esteet vastaajaryhmittäin eriteltyinä. Vertailun vuoksi mukaan on otettu myös asenteet järjestöissä:

3. KUMPPANUUSKULTTUURIN MUUTOS

Kyselyssä arvioitiin myös vaihtoehtoisia tulevaisuudenkuvia. Vertailuun asetettiin kaksi vaihtoehtoa:

- järjestöjen keskinäinen kumppanuus ilman kaupungin osallistumista ja
- toisaalta järjestöt kaupungin strategisina kumppaneina.

Vastaajat arvioivat vaihtoehtojen toivottavuutta ja todennäköisyyttä. Strategista kumppanuutta kaupungin kanssa kaikki vastaajaryhmät pitivät hyvin toivottavana, mutta sitä ei pidetty todennäköisenä. Tässä kysymyksessä kaupungin työntekijöiden vastaukset erottuivat muista: järjestöjen kumppanuutta ilman kaupungin mukanaoloa pidettiin erittäin epätoivottavana ja myös epätodennäköisenä, kun muut vastaajaryhmät pitivät tätä vaihtoehtoa todennäköisempänä.

Vastaajat pitivät muutosta tarpeellisena ja väistämättömänä. Aitoa, kaikkia hyödyttävää kumppanuutta todella kaivattiin ja uusien, kehittyvien toimintatapojen tarve tunnistettiin. Kumppanuutta tukevia rakenteita pidettiin myös tarpeellisena. Vastaajat kokivat, että tällä hetkellä kukaan ei ohjaa eikä dokumentoi tätä väistämättä tulevaa muutosta. Järjestötoimijat olivat tilanteesta hämillään ja huolestuneita ja huolensa ilmaisi myös kaupungin työntekijä.

Nämä alustavat tulokset perustuvat keväällä tekemääni kyselyyn, johon tuli 64 vastausta.

Lisätietoja: Mette Aatinen, puh. tai mette.aatinen@humak.edu

LIITE 3 Tutkimuslupa ryhmähaastattelussa

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

SUOSTUMUS HAASTATTELUUN OSALLISTUMISEEN

Sinut on pyydetty osallistumaan Mette Aatisen opinnäytetyöhön liittyvään ryhmähaastatteluun 17.8.2016. Opinnäytetyö on osa Humanistisen ammattikorkeakoulun Yhteisöpedagogi ylempi AMK - tutkintoa. Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää kumppanuudelle annettuja merkityksiä Lohjan kaupungin, järjestöjen ja kaupunkilaisten kesken. Opinnäytetyön tilaaja on Apuomena ry:n hallinnoima Lohjastuu-projekti.

Sinut on kutsuttu osallistumaan tähän tutkimukseen, koska tunnet omasta näkökulmastasi lohjalaista järjestöelämää, suhteita järjestöjen, kaupunkilaisten ja kaupungin välillä tai aluedemokratiaa.

Lue seuraava informaatio ennen kuin annat suostumuksesi osallistua tähän tutkimukseen:

- Tämä ryhmähaastattelu on vapaaehtoinen. Voit peruuttaa osallistumisesi missä vaiheessa tahansa tai poistua, kun itse haluat. Haastattelun arvioitu kesto on 1,5 tuntia. Voit myös pyytää taukoa haastatteluun.
- Tähän haastatteluun osallistumisesta ei makseta korvauksia.
- Tämä haastattelu nauhoitetaan ja nauhoitusta käytetään opinnäytetyöni aineistona.
- Haastatteluun osallistutaan nimettömänä, eikä kenenkään yksittäisen henkilön sanoja voi tunnistaa valmiista tutkimusraportista. Opinnäytetyön raportissa voidaan esittää sitaatteja haastattelusta, mutta sitaateista ei voi tunnistaa niiden esittäjää.
- Opinnäytetyön on määrä valmistua keväällä 2017, minkä jälkeen nauhoitettu aineisto hävitetään. Työ julkistetaan ammattikorkeakoulujen Theseus-tietokannassa.

SUOSTUMUS

Olen ymmärtänyt edellä olevan ja suostun osallistumaan tutkimushaastatteluun. Suostun siihen, että haastattelu nauhoitetaan ja nauhoitusta käytetään Mette Aatisen opinnäytetyössä.

pvm

allekirjoitus

nimen selvennys

LIITE 4 Facebook -julkaisu Lohjalaiset -ryhmässä

Mette Aatinen

Hei! :)

Ryhmän ylläpito on ystävällisesti antanut luvan julkaista tämän:

Tule mukaan KUMPPANUUS-tutkimukseen!

Teen opinnäytetyönäni Humakissa kyselyn lohjalaisten käsityksistä kumppanuudesta järjestöjen, kansalaisryhmien, kaupunkilaisten, yhdistysten yms. ja Lohjan kaupungin välillä. Työhön sisältyy kysely ja facebook-keskustelu ryhmässä "Kumppanuutta Lohjalla", johon olet myös tervetullut keskustelemaan.

Tästä pääset kyselyyn:

<https://www.webpolsurveys.com/S/21DF6B7A596CAACA.par>

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista, eivätkä facebook tai Lohjalaiset-ryhmä ole mitenkään tämän taustalla.

Kyselyn tuloksia julkaistaan syksyllä Lohjastuu-projektin tilaisuudessa.

Kiitos osallistumisestasi :)

LUETTELO KÄYTETYISTÄ KUVISTA JA TAULUKOISTA

TAULUKOT

Taulukko 1. Erilaiset kumppanuuden Ståhlen ja Laennon (2000) mukaan

Taulukko 2. Kumppanuuden esteet tärkeysjärjestyksessä.

Taulukko 3. Kumppanuuden tärkeimmät esteet sen mukaan, kuinka monta 1.-3. sijaa niille annettiin. Vastaajaryhmien vertailu.

Taulukko 4. Kumppanuuskaupungin toivottavuus ja todennäköisyys asteikolla 1 ”ei toivottavaa eikä todennäköistä” – 20 ”erittäin toivottavaa ja todennäköistä”.

Taulukko 5. Mitä toimintoja vastaajat halusivat kumppanuustaloon, valintojen lukumäärä.

KUVAT

Kuva 1. Tutkimukselliset lähtökohdat ja tehtävän muotoilu.

Kuva 2. Hermeneuttinen kehä

Kuva 3. Kumppanuus-illan sanaluettelo

Kuva 4. Kumppanuusillan sanat kolmeen teemaan jaettuna

Kuva 5. Kumppanuuden osatekijöiden tärkeysjärjestys

Kuva 6. Kumppanuuden ulottuvuuksien vertailu vastaajaryhmittäin, keskiarvot

Kuva 7. Kumppanuusajattelun uusi suunta

Kuva 8. Kumppanuusajattelun laajentaminen Lohjan ulkopuolelle